

B i j l a g e n

- Bijlage 1 - Afsprakennotitie en informatiedocument Watertoets
- Bijlage 2 - Fragment Landschapsbeleidsplan
- Bijlage 3 - Ontwikkelingsvisie Routelandschap
- Bijlage 4 - Beschrijving Natura 2000-gebieden
- Bijlage 5 - Veldinventarisatie flora
- Bijlage 6 - Effectenindicator Natura 2000
- Bijlage 7 - Samenvatting PlanMER bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe
- Bijlage 8 - Discussienota Ruimte voor toeristisch ondernemen!

Bijlage 1
Afsprakennotitie en informatiedocument Watertoets

AFSPRAKENNOTITIE WATERTOETS

WATERTOETS	: Bestemmingsplan Buitengebied (MDR-15)
PLAATSNAAM	: buitengebied
GEMEENTE	: Midden-Drenthe
OPSTELLER	: Marhijn Manenschijn
OPGESTELD D.D.	: 29 april 2005

De afsprakennotitie is opgebouwd uit drie delen. Het eerste deel gaat over de invulling van water in het bestemmingsplan. Het tweede deel gaat over de aspecten waar het waterschap het bestemmingsplan (inclusief waterparagraaf) op toetst. Het derde deel gaat over het proces.

De watertoets is met ingang van 1 november 2003 wettelijk verankerd in de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Per die datum is de gemeente verplicht een beschrijving in het plan op te nemen van de wijze waarop rekening wordt gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishoudkundige situatie¹. Deze beschrijving komt in het plan terug als de waterparagraaf. Naast de waterparagraaf is het belangrijk dat de gemeente met behulp van de instrumenten in het bestemmingsplan de bestemming water vertalen naar de ruimte. Hierbij valt te denken aan gebruiks-, bebouwings-, of aanlegvoorschriften.

Het informatiedocument vormt de basis voor de inbreng van water in het plan. Met de informatie watertoets en de afsprakennotitie kan de gemeente op de juiste wijze invulling geven aan de waterparagraaf en aan de ruimtelijke vertaling van water.

A. Wateraspecten in het bestemmingsplan buitengebied

Beschrijving van het bestaande waterhuishoudkundige systeem

In de toelichting moet de huidige situatie van het watersysteem worden beschreven. Relevante aspecten van dit systeem moeten ook op de plankaart worden aangegeven, bijvoorbeeld kwetsbare watersystemen of natuurgebieden. Een beschrijving van het watersysteem bestaat uit de volgende aspecten:

- *Bodem*: bodemopbouw van het gebied (aanwezigheid van slecht doorlatende lagen), komvormige gebieden, beekdalen
- *Grondwater*: stromingsrichting en hoogte ten opzichte van het maaiveld, geohydrologie (aanwezigheid van kwel, intermediair of infiltratie), grondwaterbeschermingsgebieden
- *Water*: waterlopen (stromingsrichting), oppervlaktewater, waterkwaliteit, waterkering, belangrijke kunstwerken
- *Natuurwaarde*: aanwezigheid van waternatuur, natte landnatuur, hydrologische beïnvloedingsgebieden, kwetsbare watersystemen, ecologische verbindingzones
- *Cultuurhistorische en landschappelijk waarde*: van waterlopen, oppervlaktewater, watergerelateerde kunstwerken, gronden
- *Recreatieve gebruikswaarde*: beschrijving wateren of waterlopen die een recreatieve functie hebben

¹ De volgende plannen zijn wettelijk verplicht te toetsen op water: streekplannen, streekplanuitwerkingen, regionale en gemeentelijke structuurplannen, bestemmingsplannen en vrijstellingen op grond van artikel 19, lid 1 WRO.
Waterschap Reest en Wieden, Blankenstein 540, Postbus 120, 7940 AC Meppel, tel. 0522-276767, fax 0522-276799.
e-mail: Waterschap@Reest-Wieden.nl, BTW-nummer NL 808373894 B 01

Beschrijving van beïnvloeding op waterhuishoudkundige systeem (en oplossingen voor knelpunten)
(tussen haakjes mogelijke oplossingen voor knelpunten)

- *Waterketen*: aanwezigheid van (druk)riolering (RWA/DWA), overstorten, zuiveringstechnische werken (aanpak overstorten, zoneringen rond zuiveringen, ...)
- *Functies*: ontwikkelingen op gebied van wonen, werken, recreëren en landbouw. Schets van onderlinge positionering van de functies (waterkansenkaart, strikte vastlegging gebieden waar geen kapitaalintensieve functies mogen komen)
- *Water Op Maat (WOM)*: nieuwe ontwikkelingen in relatie met water (bestemmingsplan moet geen ernstige belemmeringen geven voor deze projecten)
- *Ruimte voor water*: bergingsgebieden (bestemming op kaart, functiecombinaties)
Zone van de hydrologische beïnvloeding: afstemming tussen natuur en landbouw (zonering op kaart, werken met aanlegvergunning art.14WRO). In het waterschap Hunze en Aa's is een vergunningplicht voor drainage in de keur opgenomen. In 2005 worden de gebieden begrensd waarbinnen de vergunningplicht van toepassing is. Waterschap Reest & Wieden heeft al wel de aandachtsgebieden aangewezen, maar nog geen regeling in de keur. In bestemmingsplan buitengebied moet daarom voor dit thema afspraken worden opgenomen die waterschap(pen) en gemeente maken over beleid en handhaving.

Beschrijving beleid

In het bestemmingsplan geeft de gemeente aan wat het beleid is van de betrokken overheden op het gebied van water.

- *Rijk*: 4° nota waterhuishouding (4NW), Waterbeheer 21° eeuw (WB21), Kaderrichtlijn water (KRW)
- *provincie*: Provinciaal Omgevingsplan II (POP II)
- *gemeente*: waterplan (WP) [aanrader: waterplan Midden-Drenthe afronden gedurende planperiode]
- *waterschap*: waterbeheerplan 2002-2006 (WBP), waterbeheerplan 2003-2007 Hunze en Aa's

Beschrijving proces

Als onderdeel van de waterparagraaf wordt aangegeven hoe en op welke momenten het waterschap is betrokken bij de totstandkoming van het bestemmingsplan.

Wijze waarop water in het bestemmingsplan wordt opgenomen

De gemeente geeft aan hoe zij water in het bestemmingsplan hebben opgenomen. Niet alleen in de waterparagraaf, maar ook op de plankaart en aan de hand van de voorschriften. Ook geven zij aan hoe bepaalde beïnvloedingen op het waterhuishoudkundige systeem in het bestemmingsplan zijn verwerkt en welke instrumenten daarvoor zijn gebruikt.

B. Toetsing van de wateraspecten

Naast manier waarop water in het bestemmingsplan is ingevoerd toets het waterschap het bestemmingsplan aan de hand van de thema's uit onderstaande tabel. In deze tabel wordt aangegeven wat het waterschap voor ogen heeft met de invulling van water in het bestemmingsplan. Tussen haakjes wordt verwezen naar de kaarten uit het informatiedocument.

Thema	Waterdoelstelling	Toetsing
Veiligheid (WBP 2.2)	Waarborgen veiligheidsniveau	Geen kapitaalintensieve functies in risicogebieden. Niet bouwen in beekdalen. Aangepaste bouwwijze verplicht indien wel in dergelijke gebieden wordt gebouwd (kaarten 4 en 14).
Wateroverlast (WBP 4.2)	Reduceren van wateroverlast. Vergroten veerkracht van watersysteem	Overstromingsvlaktes vrijwaren voor verharding om afwenteling te voorkomen. Zorgvuldig omgaan met kapitaalintensieve ontwikkelingen in komvormige laagtes. Hemelwater moet worden geborgen op de plaatsen waar het valt; berging in de haartvaten van het watersysteem (sloten en kleine watergangen). Op basis van de stroomgebiedvisie (WB21) wijst het waterschap geen inundatiegebieden aan. Bestaande berging moet worden gehandhaafd (kaarten 4, 5 en 14).
Riolering (WBP 4.3 + 4.4)	Vasthouden-bergen-afvoeren Reductie hydraulische belasting rwzi	Afkoppelen van hemelwater dat op verhard oppervlak valt.
Watervoorziening (WBP 2.1)	Het voorzien van de bestaande functie van water van de juiste kwaliteit en de juiste hoeveelheid op het juiste moment. Het tegengaan van nadelige effecten van veranderingen in ruimtegebruik op de behoefte aan water	Functiekeuzes in het gebied afstemmen op kwaliteit en kwantiteit water. Nieuwe ruimtelijke functies zoveel mogelijk zelfvoorzienend laten zijn in waterbehoefte. Bestemmingsplan moet geen belemmering vormen voor de WOM-projecten (kaarten 2 en 15).
Volksgesondheid (WBP 3.5.2)	Minimaliseren van risico water-gerelateerde ziekten en plagen. Reduceren verdrinkingsrisico's	Veilig ontwerp en inrichting van watergangen en oppervlaktewater. Voorkom stilstaand water in gebieden met woonfuncties; zorg voor doorspoeling.
Bodemdaling	Het tegengaan van verdere bodemdaling en reductie functiegeschiktheid	In zettingsgevoelige gebieden mag de grondwaterstand niet te laag zijn. Peilbeheer afstemmen op voorkomen bodemdaling en niet op inrichting nieuwe functies. Eventueel aangepaste bouwwijze in zettingsgevoelige gebieden (kaart 8).
Grondwateroverlast (WBP 5.2.1)	Het tegengaan van grondwateroverlast	Voorkom functies die gevoelig zijn voor grondwateroverlast in gebieden die van nature een hoge grondwaterstand hebben, zoals waterrijke gebieden, veengebieden of kwelgevoelige gebieden (kaarten 6, 7, 8 en 9).
Oppervlakte-waterkwaliteit (WBP 3.5 en 4.3)	Behoud/realisatie van goede waterkwaliteit voor mens en natuur	Potentiële verontreinigingsbronnen benedenstrooms plaatsen. Bescherm de kwetsbare wateren. Bij nieuwbouw rekening houden met duurzame materialen indien hemelwater wordt afgekoppeld (kaarten 11).
Grondwaterkwaliteit (WBP 3.5)	Behoud/realisatie van goede waterkwaliteit voor mens en natuur	Geen intensieve functies nabij natuurgebieden, grondwaterbeschermingsgebieden (kaarten 10 en 12).
Verdroging (2.4)	Bescherming karakteristieke grondwaterafhankelijke ecologische waarden	Toepassen van zone hydrologische bufferzone tussen landbouw en natuur (kaart 13).
Natte natuur (WBP 4.2.8)	Ontwikkeling/bescherming van een rijke, gevarieerde en natuurlijk karakteristieke aquatische natuur	Toepassen van zone hydrologische bufferzone tussen landbouw en natuur (kaart 13).

C. Proces

Door middel van de "Nota van uitgangspunten" zijn de waterbeheerders geïnformeerd over het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Midden-Drenthe. De vier waterschappen hebben afgesproken dat de informatie en de afsprakennotitie worden aangeleverd door het waterschap Reest & Wieden. Het waterschap neemt ook contact op met de provincie (waterbeheerder van het diepe grondwater) om ook hun reactie in het wateradvies te verwerken.

Begin mei heeft de gemeente de afsprakennotitie ontvangen van de waterbeheerders. Na ontvangst van de gegevens zal de gemeente minimaal één keer overleg voeren met de waterbeheerders gedurende de fase van het opstellen van het voorontwerp bestemmingsplan. Vervolgens willen de waterbeheerders voor het voorontwerp bestemmingsplan een concept van de inbreng van water zien. Na ontvangst van dit concept zullen de waterbeheerders binnen 6 weken reageren.

Het doel van de waterbeheerders is dat de waterparagraaf inclusief wateradvies een volwaardige plaats heeft in het voorontwerp bestemmingsplan dat ter inzage wordt gelegd.

De afsprakennotitie is teruggekoppeld met de overige waterbeheerders die binnen de gemeente Midden-Drenthe actief zijn. Te weten: waterschap Hunze en Aa's, waterschap Velt en Vecht, waterschap Noordzijvest en de provincie Drenthe. Het document is ook naar deze waterbeheerders opgestuurd.

Bijlage 2
Fragment Landschapsbeleidsplan

3 VISIE

Uitgangspunt voor het gemeentelijk beleid is de analyse van landschap en natuur uit hoofdstuk 2 en de landschapselementeninventarisatie die in bijlage III is weergegeven. De visie reageert op de ontwikkelingen die zich in het gebied voordoen. Met deze visie formuleert de gemeente Midden-Drenthe eigen beleid voor landschap en natuur, in aanvulling op bestaand beleid van rijk en provincie. Concreet gaat het om de versterking van de structuur en om het behouden en verhogen van de kwaliteit van landschap en natuur in verschillende deelgebieden.

In dit visiehoofdstuk zijn eerst de uitgangspunten voor het gemeentelijk beleid in hoofdlijnen opgesteld. Vervolgens wordt ingezoomd op verschillende gebiedsdelen, omdat per deelgebied andere accenten liggen, afgestemd op de specifieke kenmerken en kansen.

3.1 Uitgangspunten voor het gemeentelijk beleid voor landschap en natuur

De uitbreiding van de kernen, de vervlakking van de landschappelijke verschillen, het (te) eenzijdig op ontwatering gerichte waterbeheer van de laatste 20 jaar en het verdwijnen van waardevolle flora en fauna zijn belangrijke ontwikkelingen in het buitengebied van Midden-Drenthe. Het Landschapsbeleidsplan Midden-Drenthe reageert op deze ontwikkelingen. Het bestaande beleid van waterschap, provincie en rijk voor de kwaliteit van landschap en natuur is hierbij uitgangspunt. Het Landschapsbeleidsplan geeft de gemeente een eigen instrument om de inhoudelijke koers te bepalen en om zelf actief te zijn in de concrete zorg voor het landschap; samen met anderen.

De gemeente heeft in dit Landschapsbeleidsplan als uitgangspunt gekozen voor het streven naar het behouden, herstellen en versterken en zo nodig vernieuwen van de landschappelijke kwaliteiten van het buitengebied van Midden-Drenthe. Dit alles afgestemd op de bestaande functies in het buitengebied.

Uitgangspunten voor het beleid voor landschap en natuur in Midden-Drenthe zijn daarom:

- zorg voor een aantrekkelijk en toegankelijk landschap met een eigen gezicht,
- aansluiting van de functies van het gebied bij de kwaliteiten van het landschap en afgestemd op andere functies in het landschap.

Landschap

De provinciale Nota Landschap bevat de meest uitgesproken analyse en aanbevelingen voor de ontwikkeling van visueel ruimtelijke en cultuurhistorische waarden. Het Landschapsbeleidsplan Midden-Drenthe vertaalt de aanwijzingen hieruit in een concrete lokale visie op het toekomstige landschap.

Basis voor de landschapsvisie is de tweedeling in het hoge landschap op het plateau en het lage landschap van de rand. Deze tweedeling is bepalend voor de ruimtelijke en ecologische kwaliteiten in Midden-Drenthe en is richtinggevend voor de visie op de toekomst.

Het landschap op het plateau heeft zich geleidelijk ontwikkeld, is kleinschalig en gevarieerd en de

structuur ervan wordt bepaald door de beekdalen. De twee veenkoloniale ontginningen aan de rand zijn rationeel ontgonnen. Het landschap wordt er bepaald door lange, rechte lijnen en de ruimten zijn er grootschalig en zeer open. Bij behoud dan wel vernieuwing neemt de gemeente Midden-Drenthe de kenmerken van de afzonderlijke landschappen als uitgangspunt.

Bij uitbreiding van dorpen worden de dorpsranden steeds afgestemd op het omringende landschap en netjes ingepast. Dit betekent dat abrupte overgangen van dorp naar landschap niet voorkomen.

Natuur

In het bestaande beleid zijn veel aanknopingspunten gegeven voor behoud en versterking van de natuurwaarden in de gemeente Midden-Drenthe. Het Landschapsbeleidsplan doet op beleidsniveau geen nieuwe aanbevelingen voor natuur(ontwikkeling). Er zijn geen verdere uitwerkingen gegeven voor versterking van de natuur. Het volgt het bestaande beleid voor natuur en richt zich op de afstemming van het natuurbeleid op de landschapsstructuur. Natuurgerichte maatregelen worden in de landschapsvisie ingepast en afgestemd op het geformuleerde streefbeeld.

In het POP Drenthe, beheersplannen en landinrichtingsplannen is de ecologische hoofdstructuur (EHS) als drager van ecologische waarden uitgewerkt. Er zijn tevens mogelijkheden aangegeven om het beleid te realiseren. Dat leidt plaatselijk tot nieuwe natuurgebieden en dwars door het landschap heen tot ecologische verbindingen. In de gemeente Midden-Drenthe zijn DLG en de provincie Drenthe samen met betrokkenen gestart met de voorbeelduitwerking van de ecologische verbindingzone

Ter Horsterzand-Orvelterzand. Inrichting en beheer van ecologische verbindingzones dient in overleg met agrariërs en andere betrokkenen te worden bekeken. De aanbevelingen die in dit Landschapsbeleidsplan voor het landschap gedaan worden, liften mee bij de realisering van de ecologische verbindingzone.

Beheer van landschapselementen moet zijn afgestemd op het landschapstype waarin ze liggen. In sommige gevallen is het beheer in te passen in de agrarische bedrijfsvoering. Waar mogelijk moet dit worden gestimuleerd.

Het contrast tussen het plateau en de rand

De bijgevoegde visiekaart geeft aan hoe de gemeente Midden-Drenthe haar landschapsbeleid wil voeren.

Basis daarvoor is het contrast tussen het plateau en de rand. Versterking van het contrast tussen het plateau en de rand is mogelijk door:

- markeren van de randen tussen de twee landschappelijke eenheden,
- behoud van de kleinschaligheid en de variatie op het plateau,
- grootschalige ruimten en lineaire landschappelijke beplantingen in de veenkoloniale landschappen,
- duidelijk contrast tussen het plateau en de doorsnijdende kanalen.

3.2 Landschap en natuur in deelgebieden

Op het plateau en langs de rand zijn verschillende deelgebieden te onderscheiden. Per deelgebied leidt de uitwerking van de hoofdlijnen van de visie tot verschillende maatregelen. De karakteristieke eigenschappen zijn steeds richtinggevend bij het behouden of vernieuwen en ontwikkelen van het landschap in de toekomst.

- op het plateau: de beekdalen, de oude ontginning van de essen en de dorpen, de jongere ontginningen en het 'route-landschap',
- de rand: veenkoloniale landschappen en de kanalen dwars door het plateau,
- bijzondere elementen: VAM-terrein bij Wijster.

Het plateau

Op het plateau geven de beekdalen structuur aan het landschap. Daarom wordt de samenhang van de beken en beekdalen herkenbaarder gemaakt en daarmee het onderscheid tussen dal en omgeving.

De beekdalen

In de beleidsstukken op provinciaal niveau vormen de beekdalen een belangrijk speerpunt. De meeste beken en beekdalen in de gemeente Midden-Drenthe onderscheiden zich in het beleid door natuurbeelden: natuur voert de boventoon. Alleen de Beilerstroom en de aanvoerende beken van dit stroomgebied behouden in het bestaande beleid de agrarische functie.

Het Landschapsbeleidsplan benadert de beekdalen niet vanuit de invalshoek van natuur, maar vanuit het landschapsbeeld. De gemeente streeft naar openheid in de beekdalen. Waar nodig wordt de openheid hersteld. De overgangen krijgen de nadruk, onder andere door beplantingen (singels, houtwallen, wegbeplantingen) aan de randen. Op plaatsen waar beekdalen direct grenzen aan escomplexen bepalen elzenrijen haaks op de richting van het dal en de beek het beeld in het beekdal. Waar deze dwarsbeplantingen al aanwezig zijn, worden ze in stand gehouden. Op andere plaatsen worden ze aangevuld. Voorbeelden zijn de Eursingerstroom bij Westerbork, de Beilerstroom bij Zwiggelte en de Elperstroom bij Elp.

Het niveauverschil in het beekdal krijgt zoveel mogelijk een accent: de wegen langs de randen liggen zichtbaar hoger dan het dal en krijgen een stevige beplanting.

In het beekdal van de Beilerstroom neemt de relatie tussen het beekdal en de kern Beilen een bijzondere plaats in. Deze wordt zoveel mogelijk hersteld.

De oude ontginning van de essen en de dorpen

De essen blijven open. Alleen de oude wegen langs de es krijgen een beplanting met Zomereik. Kruisen de wegen een beekdal, dan wordt de beplanting onderbroken. Beplanting langs wegen over de es en perceelgrensbeplanting op de es past niet in het open karakter. In het verleden is op veel plaatsen aan de randen van de essen op overhoeken of als veekering beplanting aangebracht. Deze beplanting wordt behouden.

Erfbeplantingen in de omgeving van de dorpen en perceelgrensbeplantingen rond de essen krijgen extra aandacht, net als berm- en (akker)randenbeheer op de essen.

De jongere ontginningen

In de jongere ontginningen is onderscheid gemaakt in agrarische gronden, grootschalige boscomplexen en restanten heide en bos (de vroegere woeste gronden).

De agrarische gebieden in de jongere ontginningen blijven open en worden begrensd door gesloten bosranden: het relatief grootschalige karakter blijft behouden. Aanleg van erfbeplanting in de grote open ruimtes wordt gestimuleerd. Belangrijke wegen vormen doorgaande elementen en geven structuur aan de open ruimtes. Zij krijgen een wegbeplanting met Eik.

Karakteristiek zijn de ruige bermbeplantingen met Berk langs zandpaden. Deze worden zoveel mogelijk in stand gehouden.

Het 'route-landschap'

Tussen Assen en Beilen ligt ingesnoerd een restant van een stukje landschap dat wordt bepaald door (dorps)uitbreidingen, hoogspanningsleiding, snelweg en spoorlijn. Dit zogenaamde 'route-landschap' is te beschouwen als een aparte landschappelijke eenheid.

Het Landschapsbeleidsplan geeft een open invulling aan dit stukje landschap waarbij de ordening bepaald wordt door het onderliggende landschap van essen en jongere ontginningen. De landschappelijke kwaliteiten zijn de basis voor een ruimtelijke indeling en worden zoveel mogelijk benut. In het 'route-landschap' wordt gestreefd naar heroverweging van de bestaande functies met afstemming op de landschappelijke eenheden. Voorbeelden van functies die in het 'route-landschap' een plaats krijgen, zijn landbouw, landgoederen, bos, wonen, 'groene' bedrijventerreinen, recreatie. Belangrijk bij de invulling van het 'route-landschap' is de schakeling naar de omgeving. Deze blijft in stand en wordt zorgvuldig vormgegeven.

De rand

Aan de 'uiteinden' van de gemeente Midden-Drenthe liggen twee veenkoloniale ontginningen met een totaal verschillend karakter. Het landschap van Smilde is grootschalig en kent een rationeel en vierkant verkavelings- en wijkenpatroon. In het landschap van Nieuw-Balinge en Witteveen domineren de wijken het landschapsbeeld, met name in het zuidelijke deel.

Veenkoloniale landschap van Smilde

Behoud van aaneengesloten grote open ruimten in de veenkoloniën van Smilde staat voorop. Erfbeplantingen krijgen daarom extra aandacht. Beplantingen langs wegen worden bij eindkap niet vervangen. Overige beplantingen worden zo goed mogelijk beheerd en in stand gehouden.

Langs de oostzijde van de Drentsche Hoofdvaart is ruimte voor nieuwe draagkrachtige functies die de structuur van het landschap versterken. Te denken valt aan kleinschalige boscomplexen of landgoederen van 5-10 ha groot. Deze nieuwe elementen sluiten aan op het bebouwingslint van Smilde en op de bestaande landschapsstructuur en staan haaks op de Drentsche Hoofdvaart. Zichtlijnen in oost-westrichting blijven hierdoor behouden.

Veenkoloniale landschap van Nieuw-Balinge en Witteveen

Rondom Nieuw-Balinge heeft het landschap een kleinschalig karakter. In aansluiting hierop is ruimte voor de aanleg van kleinschalig nieuw inheems bos of productiebos. Hierdoor wordt de landschappelijke karakteristiek versterkt. De wijken blijven belangrijke zichtlijnen in dit gebied.

Behoud van de openheid is belangrijk speerpunt in de omgeving van Witteveen. Weg- en erfbeplantingen bepalen hier de structuur.

De kanalen dwars door het plateau

Specifieke elementen die onderdeel zijn van de veenkoloniale ontginningen, maar er voor een groot deel buiten liggen, zijn de kanalen. Ze contrasteren met de landschappen die er omheen liggen. Het

Oranjekanaal en de Beilervaart-Linthorst Homankanaal krijgen een markante en afwijkende beplanting, op zodanige wijze dat het kanaal als eenheid herkenbaar is en blijft ten opzicht van de omgeving. Een forse beplanting met bomenrijen of gesloten beplanting aan weerszijden van de kanalen zorgt ervoor dat er een zekere beslotenheid langs het kanaal ontstaat. Zo vormen de kanalen als bijzondere elementen een duidelijk contrast met het landschap van het plateau.

Wanneer de kanalen een beekdal doorsnijden, wordt de beplanting plaatselijk onderbroken. Een goed voorbeeld hiervan is nu al aanwezig bij Spanma, waar de beek het Oranjekanaal kruist. Dit kan echter ook op andere plaatsen verder versterkt worden.

Het VAM-terrein bij Wijster

Voor de uitbreiding van het VAM-terrein bestaat een landschappelijk inpassingsplan. Het plan richt zich op verbetering van de ruimtelijke structuur van het landschap waarvan het VAM-terrein deel uit maakt.

Het Landschapsbeleidsplan volgt de voorgestelde maatregelen uit het landschappelijk inpassingsplan en doet geen nadere uitspraken over het VAM-terrein. In het verleden zijn hier grote bospercelen aangeplant. In hoofdzaak gaat het nu om het plaatselijk aanbrengen van singels (voor de beperking van de zichtbaarheid vanaf de weg) en het stimuleren van het aanbrengen van erfbeplantingen (voor het beperken van de zichtbaarheid vanuit de bebouwing). Het accent ligt op maatregelen in het stroomdal van het Oude Diep en de esgronden ten zuiden van Wijster en Drijber, waar de zichtbaarheid door het open karakter van het landschap het grootst is (Grontmij, 1988 en 1989).

Bijlage 3
Ontwikkelingsvisie Routelandschap

Ontwikkelingsvisie Routelandschap

buro wijn
adviseurs voor ruimtelijke ordening en stadsbouw

Visie ten behoeve van het bestemmingsplan Buitengebied 2006

Ontwikkelingsvisie Routelandschap

Code 05-43-07 / 22-02-06

TOELICHTING

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	blz
1. INLEIDING	1
2. UITGANGSPUNTEN	4
3. ANALYSE RUIMTELIJK EN LANDSCHAPPELIJK KADER	5
3. 1. Landschappelijke situering	5
3. 2. Routes	7
3. 3. Zonering	13
4. INVENTARISATIE HUIDIGE SITUATIE EN BEHOEFTE	15
4. 1. Huidige situatie	15
4. 2. Behoeften en beperkingen	16
5. RANDVOORWAARDEN EN BELEMMERINGEN MILIEU	17
5. 1. Geluid	17
5. 2. Externe veiligheid	18
5. 3. Luchtkwaliteit	18
5. 4. Bedrijvigheid en milieuzonering	19
6. ONTWIKKELINGSVISIE	22
6. 1. Algemeen	22
6. 2. Draggers	22
6. 3. Zonering	28
7. VERTALING NAAR HET BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED	30

1. INLEIDING

Aanleiding

Deze visie richt zich op het opstellen van een korte verkenning van de ontwikkelingsmogelijkheden voor het "routelandschap". In dit ingeklemde stukje landschap (tussen spoorlijn, snelweg, hoogspanningsleiding en (dorps)-uitbreidingen) zijn de oorspronkelijke kenmerken nauwelijks nog herkenbaar. De ontwikkelingsvisie vormt de onderlegger voor de planvorming in het kader van het bestemmingsplan Buitengebied van Midden-Drenthe. De benaming 'routelandschap' is afkomstig uit het Landschapsbeleidsplan Midden-Drenthe ¹⁾).

Het landschapsbeleidsplan geeft voor het plangebied van het 'routelandschap' het volgende aan: 'heroverweging van bestaande functies met afstemming op landschappelijke eenheden, schakeling naar de omgeving zorgvuldig vormgeven en ordening laten bepalen door het onderliggende landschap'. Het plangebied wordt aangeduid als een ontwikkelingszone voor nieuwe functies als landbouw, landgoederen, bos, wonen, groene bedrijventerreinen en recreatie.

Planbegrenzing

De planbegrenzing van het deelgebied "routelandschap" wordt gevormd door de N381, de A28, de spoorlijn en de gemeentegrens in het noorden. In dit deelgebied liggen aan de Beilerweg zowel de kern Eursing als de kern Hooghalen. Ook ten noorden van Hooghalen ligt verspreid aan de Beilerweg nog de nodige bebouwing. Het onderzoeksgebied betreft een groter gebied van het feitelijke plangebied. *Figuur 1* geeft het onderzoeksgebied en het plangebied van de Ontwikkelingsvisie Routelandschap weer.

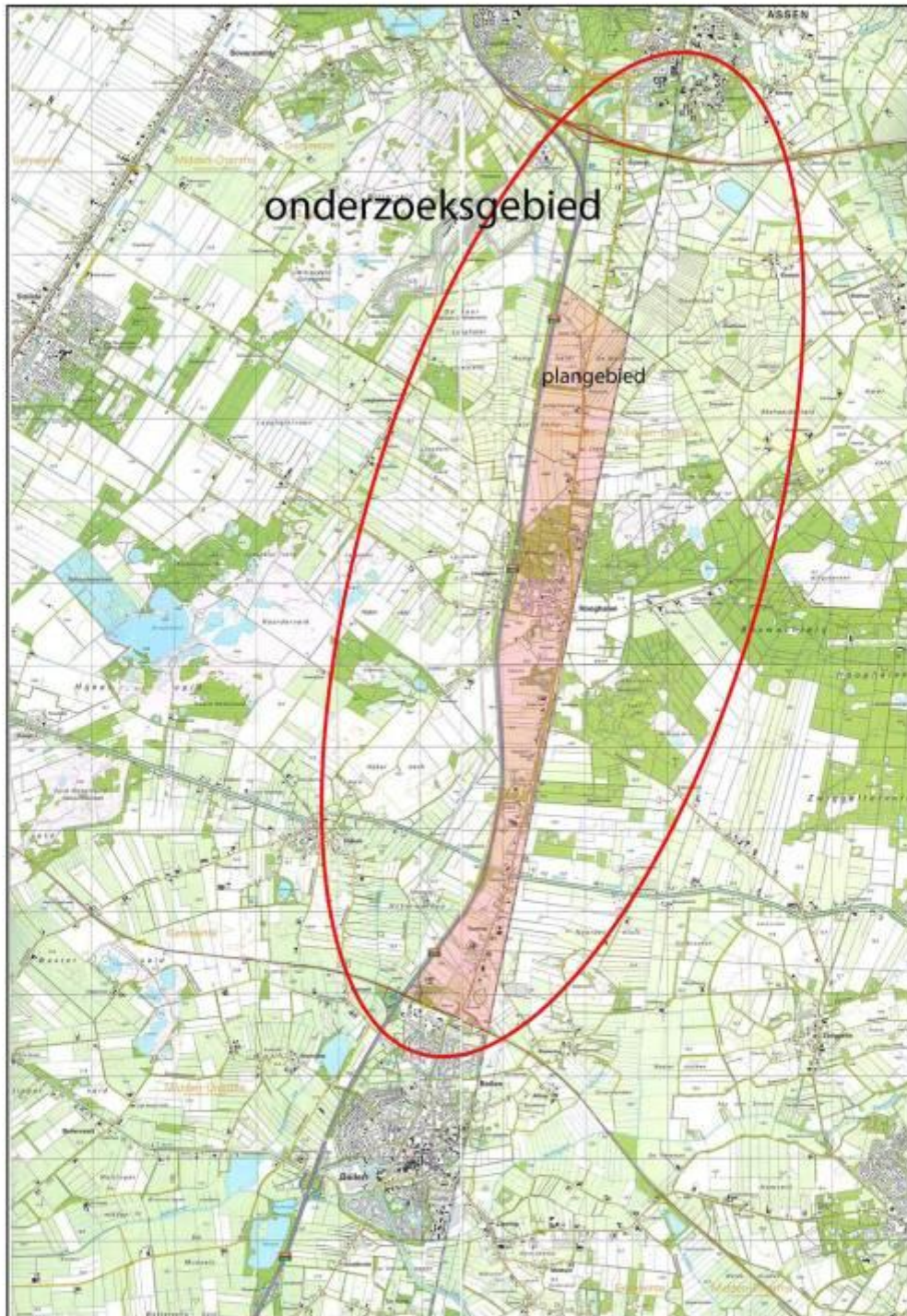
Doel

De ontwikkelingsvisie geeft de randvoorwaarden en kansen weer voor de toekomstige ontwikkeling van Ontwikkelingsvisie Routelandschap. Met de ontwikkelingsvisie wordt beoogd sturing te geven aan de ruimtelijke processen, zodat verdergaande 'verrommeling' van dit door infrastructuur omgeven gedeelte van het buitengebied (wat onder grote invloed staat van de verstedelijkingsdruk van zowel Beilen als Assen) wordt tegengegaan. In de visie is ingespeeld op het bieden van meer ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijvigheid en nieuwe recreatieve functies, op de bescherming van de huidige waardevolle karakteristiek van het gebied en op het inspelen op kansen voor versterking van de kwaliteit van het lint en van de verbindingen met omliggende landschappen.

¹⁾ Landschapsbeleidsplan Midden-Drenthe, Gemeente Midden-Drenthe, februari 2000.

Leeswijzer

De visie behandelt achtereenvolgens de samen met de gemeente vastgestelde uitgangspunten (hoofdstuk 2), een verkenning van het ruimtelijk en landschappelijk kader (hoofdstuk 3), een analyse inventarisatie van de huidige situatie en behoefte (hoofdstuk 4), een verkenning van de ruimtelijke randvoorwaarden en belemmeringen (hoofdstuk 5) en de ontwikkelingsvisie (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 wordt ingegaan op de vertaling naar het bestemmingsplan Buitengebied.

Figuur 1. Onderzoeksgebied en plangebied Ontwikkelingsvisie Routelandschap

2. UITGANGSPUNTEN

Het gebied tussen Beilen en Assen wordt sterk beïnvloed door de verschillende noord-zuid gerichte routes, de A28, de Asserweg/Beilerweg en de spoorlijn. Enerzijds vormen de routes een sterke belemmering voor de ontwikkeling van functies in het gebied door de bij de infrastructuur behorende geluidscontouren en de van de omgeving geïsoleerde ligging van het gebied. Voor woningbouw en voor uitbreiding van de agrarische sector zijn hierdoor de mogelijkheden in het gebied beperkt.

Anderzijds is het gebied (regionaal gezien) zeer goed ontsloten en ligt het gebied tussen twee grote kernen, Beilen en Assen. Hierdoor ligt op het gebied een behoorlijke verstedelijkingsdruk. Assen heeft plannen om aan de zuidzijde een bedrijventerrein te ontwikkelen. Gedacht wordt aan het creëren van een lint met wonen en werken in het verlengde van de Asserweg. Naast de functies in het 'routelandschap' is het gebied van belang voor de ervaring van de reiziger op de snelweg, op de provinciale weg en in de trein. Vanaf de snelweg wordt als het ware een eerste indruk van Drenthe gekregen.

Voor de ontwikkeling van het 'routelandschap' wordt daarom ingezet op:

- het bieden van kansen (planologisch gezien) aan nieuwe aan verstedelijking gerelateerde functies;
- een goede landschappelijke inpassing van nieuwe functies in het landschap;
- een goede situering van nieuwe functies ten opzichte van bestaande functies in het gebied;
- de bescherming van cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteit en de kwaliteit van het bestaande landschap waar mogelijk versterken;
- aandacht voor de ervaring van de omgeving vanaf de routes;
- verankering van het 'routelandschap' in de omgeving door het versterken van de corridorgebieden;
- afstemming met de ontwikkelingen in Assen-Zuid.

3. ANALYSE RUIMTELIJK EN LANDSCHAPPELIJK KADER

Het 'routelandschap' ligt tussen de A28 en de spoorlijn Zwolle-Groningen. Centraal in het gebied ligt de provinciale weg, deels met naastliggend fietspad en deels parallel aan de oude ontsluitingsweg. Ten westen van de A28 ligt de hoogspanningslijn. Bij de analyse van het ruimtelijk en landschappelijk kader, vormen drie structuren belangrijke dragers voor de visie:

- de landschappelijke situering;
- de noord-zuid gerichte routes in het gebied;
- een zonering die gebaseerd is op oost-west relaties.

3. 1. Landschappelijke situering

Het 'routelandschap' en haar directe omgeving bevat een diversiteit aan landschappen. Enerzijds de oudere landschappen van de esdorpen met de gebogen vormen en oude structuren. Anderzijds de jongere ontginningen met strakkere verkavelingen. De natuurgebieden bestaan uit zeer grote, weinig ingerichte gebieden. *Figuur 2* geeft het huidige landschap van de Ontwikkelingsvisie Routelandschap weer.

Essen

Ten noorden van Beilen en aan de zuidkant van Hooghalen liggen delen van het essenlandschap: de Hijker Esch, de Hooghaler Esch, en de Klateresch. Deze gebieden vormen nu open akkergebieden. Vroeger werden deze gebieden gekenmerkt door een patroon van kleinschalige, door beplanting afgescheiden akkertjes. Gebogen invalswegen met oude beplantingstructuren, een directe relatie tussen de dorpsbebouwing en de es en het aanwezige reliëf, zijn typerend voor deze gebieden.

Jonge veldontginningen

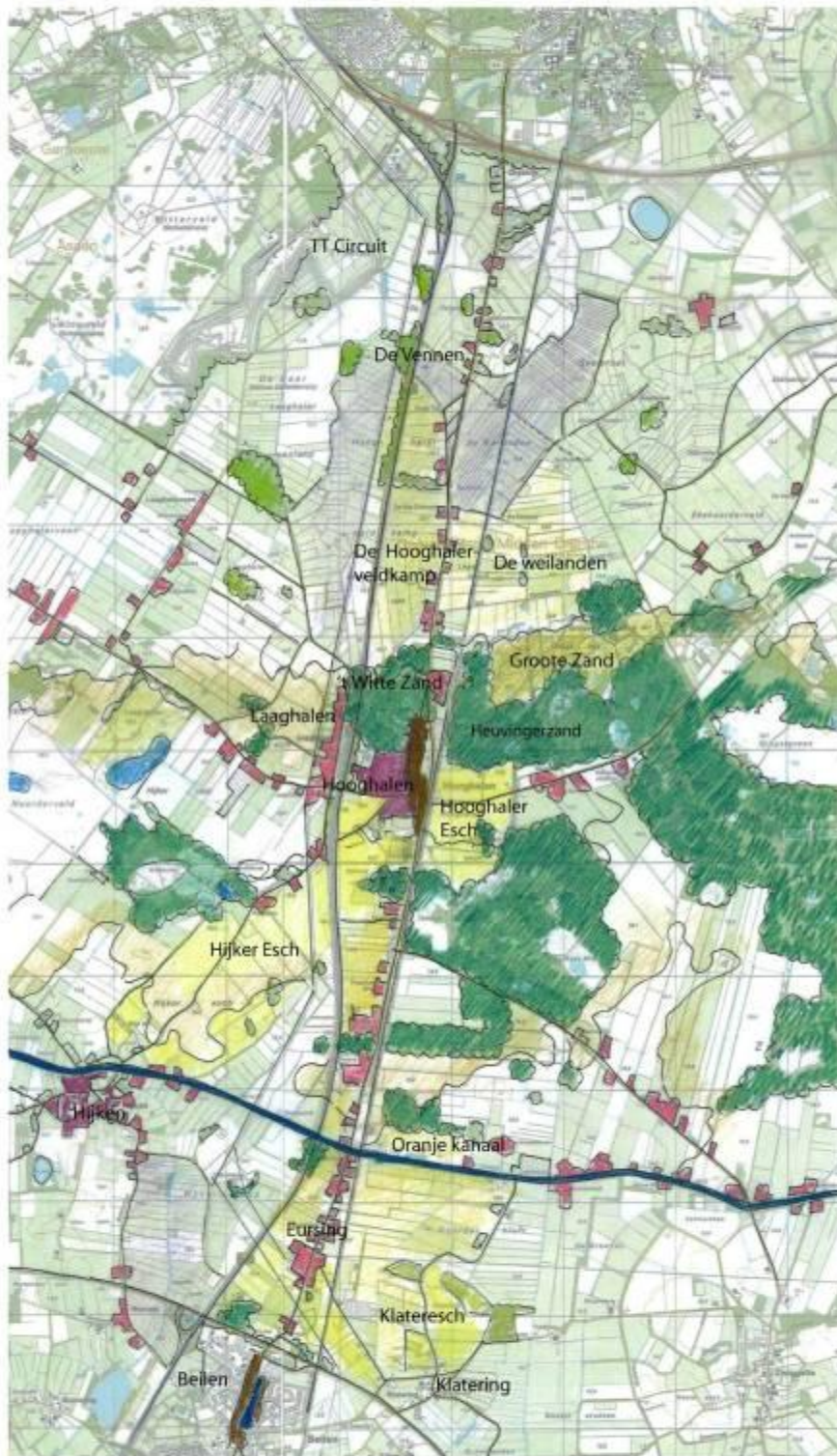
Het grootste deel van het 'routelandschap' bestaat uit jonge veldontginningen. Deze hogere zandgronden hebben een relatief rationele verkaveling met bosschage en enkele houtwallen als perceelsgrens. Hier zijn zowel akkers als graslanden aanwezig.

Beekdalen

De beekdalen grenzen aan de noordkant aan het 'routelandschap'. Deze gebieden zijn herkenbaar als weilanden met perceelgrenzen in de vorm van sloten. Het beekdal ten noordoosten van het plangebied wordt beheerd als natuur.

Natuurgebieden

Op het plateau liggen bos, heide en zandgebieden. Deze natuurgebieden liggen op een waterscheiding. Door de aanwezige schijngrondwaterspiegels zijn vennen aanwezig. Het grootste deel bestaat uit bosgebied.

Figuur 2. Huidig landschap 'routelandschap'

3. 2. Routes

Het tussen de A28 en de spoorlijn gelegen 'routelandschap' bestaat hoofdzakelijk uit een doorgaande lintstructuur met woningen, agrarische bedrijven en enige bedrijvigheid. Centraal in het 'routelandschap' ligt het dorp Hooghalen. De routes doorkruisen een hoger gelegen plateau waar zowel essen en esdorpen als veldontginningen en natuurgebieden met heide, bos en zand op liggen. Aan de noord- en zuidkant van het hoger gelegen plateau liggen de beekdalen. De belangrijkste routes in het plangebied van het 'routelandschap' zijn weergegeven in *figuur 3*.

3.2.1. A28

De A28 is een belangrijke ontsluitingsstructuur tussen noord- en zuid-Nederland. De ervaring van het veranderende landschap langs de weg, is een belangrijke kwaliteit van de route. Deze kwaliteit is in de huidige situatie aanwezig. Bijna als een parkway vormt het landschap de inscenering van de route. Het imago van Drenthe als dunbevolkte en landschappelijk aantrekkelijke provincie, wordt ervaren vanaf de weg. In het 'routelandschap' tussen Assen en Beilen komt de route door afwisselend open en gesloten gebieden. De lintbebouwing langs de provinciale weg ligt op afwisselende afstand tot de weg en is slechts in beperkte mate van invloed op het beeld vanaf de snelweg. Ter hoogte van Hooghalen duikt de snelweg onder het maaiveld. Hierdoor is Hooghalen visueel niet afgeschermd van de omgeving.

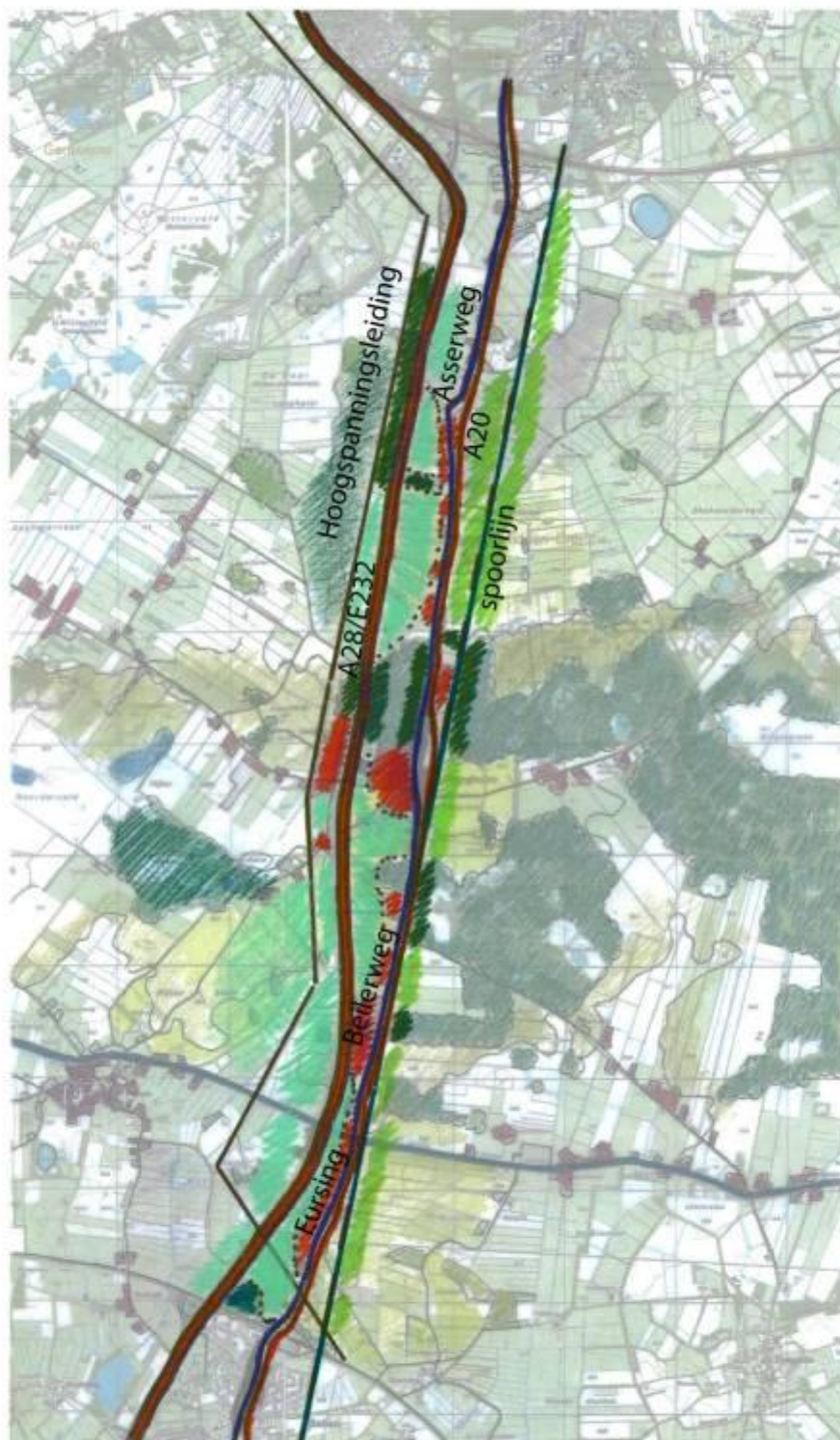
3.2.2. Asserweg/Beilerweg met parallelweg/fietspad

De Asserweg/Beilerweg vormt de continuïteit als centrale drager in het gebied. Deze lintstructuur is verschillend van karakter. In de zonering binnen het gebied wordt hier verder op ingegaan. De afstand tussen het lint en de snelweg is groter dan tussen de spoorlijn en het lint.

Figuur 4 t/m 7 geeft de verschillende situaties van de Asserweg/Beilerweg met parallelweg en fietspad weer.

3.2.3. Spoorlijn

De spoorlijn Zwolle-Groningen vormt een begrenzing van het gebied. Aan de oostkant is het landschap van grote invloed op de route. Aan de westkant is het lint van grote invloed op de route.

Figuur 3. Routes 'routelandschap'

Figuur 4. Situatie van de Asserweg/Beilerweg tussen de N381 en het Oranjekanaal, fietspad en provinciale weg gecombineerd

Figuur 5. Situatie tussen Oranjekanaal en Hooghalen van de Asserweg/Beilerweg, parallelweg en provinciale weg naast elkaar met brede tussenberm

Figuur 6. Situatie bij Hooghalen, parallelweg door Hooghalen en provinciale weg langs Hooghalen

Figuur 7. Situatie ten noorden van Hooghalen, parallelweg gekoppeld aan provinciale weg met bescheiden tussenberm

3. 3. Zonering

Binnen het 'routelandschap' zijn in noord-zuid-richting verschillende zones te onderscheiden. Deze zonering hangt sterk samen met het onderliggende landschap. *Figuur 8* geeft de zonering van het 'routelandschap' weer.

Beilen en de N381

In het zuidelijk entreegebied ligt de aansluiting tussen de N381 en de A28. Het gebied vormt de entree voor Beilen. Door de openheid vormt het gebied een belangrijke onderbreking van de bebouwingsstructuur van het lint van Beilen.

Eursing

Ten noorden van het entreegebied ligt het lint van Eursing. Dit lint vormt tot het Oranjekanaal een afwisselend lint met woningen, groen en bedrijven. Aan de oostkant is een overweg over het spoor aanwezig naar Klatering.

Oranjekanaal

Het Oranjekanaal vormt een belangrijke onderbreking van het 'routelandschap'. Aan de noordkant van het kanaal ligt een spoorwegovergang. Aan de westkant zijn aan weerszijden van het kanaal wegen aanwezig die onder het viaduct van de A28 doorgaan. Gekoppeld aan het Oranjekanaal liggen een aantal recreatieve voorzieningen en relaties, zoals vakantiewoningenterreinen, De Rieters, Het Timmerholt, de binnenspeeltuin Oranjestad en recreatief aantrekkelijke dorpen als Orvelte en Zwiggelte.

Naast woningen en agrarische bedrijven zijn in het gebied ten noorden van het kanaal gelegen lint, andere vormen van bedrijvigheid aanwezig, zoals een 'snuffelschuur' en een transportbedrijf.

Hooghalen

In de buurt van Hooghalen krijgt het lint meer een recreatief karakter. Hooghalen ligt op het plateau met de bossen en natuurgebieden. Het naast de provinciale weg gelegen fietspad wordt hier gevormd door de oude ontsluitingsweg. De tussengelegen strook is opgevuld door bos.

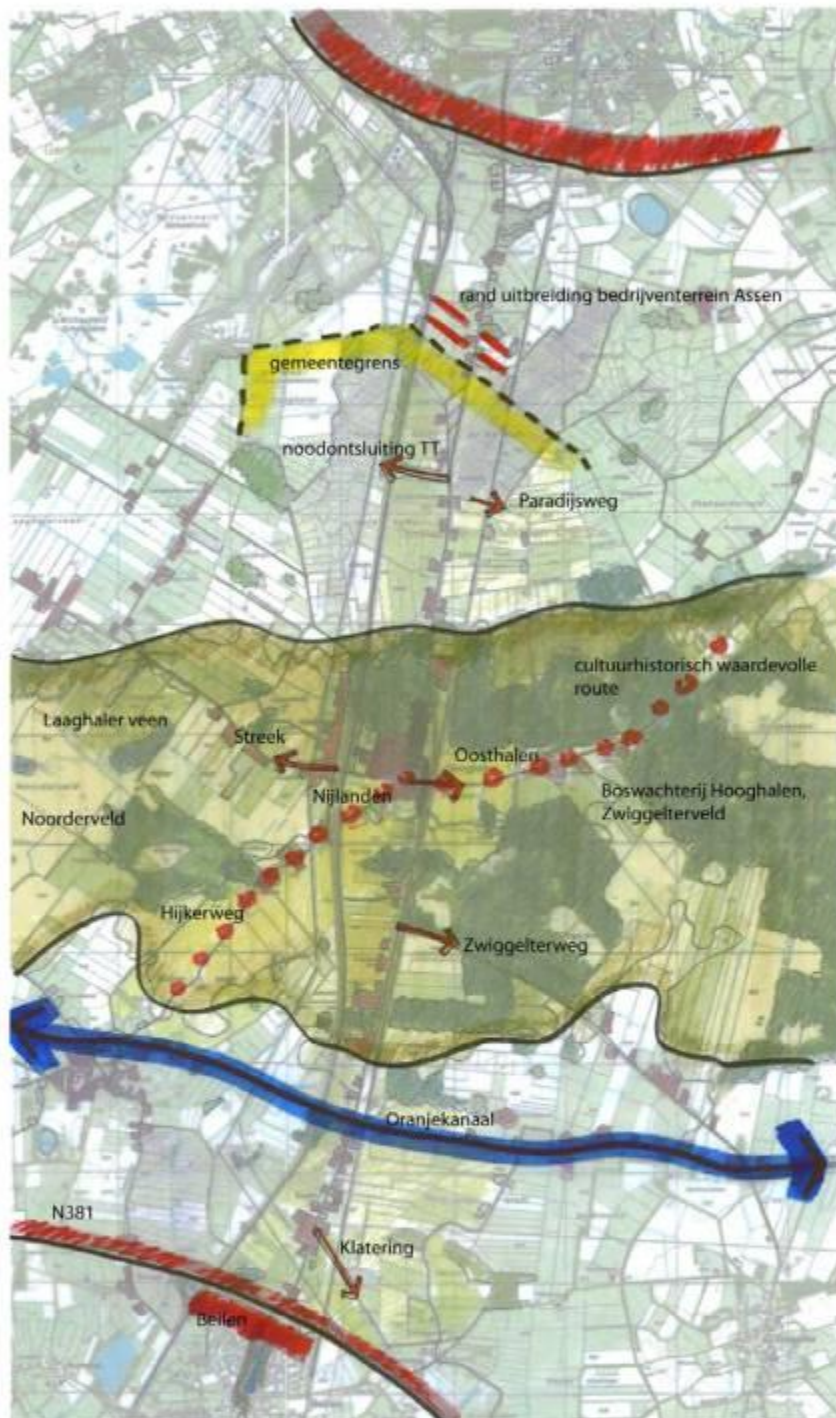
Noordkant routelandschap

Ten noorden van Hooghalen heeft het lint een open agrarisch karakter, met aan de noordkant een cluster met kwekerijen en een tuincentrum. Aan de westkant ligt een noodontsluiting over de A28 voor de TT. Aan de oostkant ligt een overweg aansluitend op de Geelbroekerweg.

Aan de noordkant splitsen de oude ontsluitingsweg en de provinciale weg. De oude ontsluitingsweg is afgesneden door de A28. Hier ligt een oude tolplaats. Aan de noordkant, bij de gemeentegrens, grenst het gebied in de huidige situatie aan het open landschap ten zuiden van Assen. In dit gebied zijn plannen voor een uitbreiding van Assen met bedrijventerrein, gecombineerd met wonen.

De N333

De N333 aan de noordkant vormt zowel een belangrijke aansluiting op de ontsluitingsstructuur als een rand van Assen.

Figuur 8. Zonering 'routelandschap'

4. INVENTARISATIE HUIDIGE SITUATIE EN BEHOEFTE

4. 1. Huidige situatie

In het gebied komt een diversiteit aan functies voor. De volgende opsomming geeft een indicatie van de in de huidige situatie in het gebied voorkomende functies.

Entreegebied

Huidige functies in het entreegebied zijn:

- carpoolplek;
- oude woning;
- begraafplaats;
- open gebied met hoogspanningsleidingen;
- ijsbaan.

Lint bij Eursing

Functies in het lint bij Eursing zijn:

- woningen;
- bedrijfswoningen;
- agrarische bedrijven;
- tuincentrum;
- loonbedrijf en handelonderneming in landbouwmachines;
- stalling;
- diverse lichte bedrijvigheid;
- café.

Gebied Hooghalen

Te onderscheiden functies in het gebied bij Hooghalen zijn:

- oude lintbebouwing kern;
- camping, zomerhuisjesterrein;
- restaurant;
- voormalige asielzoekerscentrum;
- kwekerijen;
- uitbreiding;
- recreatieve voorzieningen;
- bosgebieden;
- begraafplaats.

Gebied ten noorden van Hooghalen

Functies in het gebied ten noorden van Hooghalen zijn:

- woningen;
- bedrijfswoningen;
- agrarische bedrijven;
- kwekerijen;
- tuincentrum;
- de ontwikkelingen van Assen-Zuid (de ontwikkeling van bedrijventerrein alsmede het creëren van een lint met wonen en werken in het verlengde van de Asserweg).

4. 2. Behoeften en beperkingen

In het gebied spelen de volgende bij de gemeente bekende behoeften en beperkingen:

Behoeften

- een aantal in het lint voorkomende functies hebben behoefte aan uitbreiding en verandering;
- bestaande recreatieve functies in het gebied hebben behoefte aan uitbreidingsmogelijkheden en wellicht een nieuwe locatie;
- voor het voormalig asielzoekerscentrum bij Hooghalen moet een nieuwe functie gezocht worden;
- het gemeentelijk opslagterrein moet inbestemd worden;
- in het gebied is vraag naar de ontwikkeling van dienstverlenende functies in een landschappelijke setting. Voorbeeld hiervan is een landgoed met kantoorfuncties;
- in het gebied zouden lichte vormen van bedrijvigheid, categorie 1, 2 en (bij uitzondering) categorie 3a ontwikkeld kunnen worden.

Beperkingen

- de ontwikkeling van bestaande agrarische bedrijven blijft gehandhaafd, er zijn echter beperkte uitbreidingsmogelijkheden van grondgebonden agrarische bedrijven vanwege de beperkte ruimte in het gebied;
- detailhandel als zelfstandige activiteit wordt in het gebied niet toegestaan. Wel is ondergeschikte detailhandel bij kleinschalige bedrijvigheid en tuincentra toegestaan.

5. RANDVOORWAARDEN EN BELEMMERINGEN MILIEU

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste ruimtelijke belemmeringen in beeld gebracht. Het gaat om belemmeringen ten aanzien van geluid, externe veiligheid en lucht. Ook wordt beknopt ingegaan op bedrijvigheid en milieuzoening. De benodigde onderzoeken ten aanzien van met name geluid en luchtkwaliteit zullen in het kader van het op te stellen bestemmingsplan Buitengebied worden uitgevoerd²⁾. De hieronder aangehaalde afstanden met betrekking tot geluid in relatie tot bebouwings(on)mogelijkheden (uit Akoestisch onderzoek voormalig AZC terrein aan de Asserweg 2 te Hooghalen) kunnen als representatief worden beschouwd voor de situatie ter hoogte van het voormalig AZC. Voor het overige routelandschap kan dit onderzoek als indicatief worden beschouwd. Bij de ontwikkeling van een geluidgevoelige functie moet nader onderzoek aantonen of voldaan wordt aan de Wet geluidhinder. *Figuur 9* geeft de geluidscontouren in het plangebied weer.

5. 1. Geluid

Asserweg

- de Asserweg kent een zonebreedte van 250 meter. Binnen deze breedte dient, de geluidsemissie te worden onderzocht;
- bebouwing is absoluut niet mogelijk binnen 39 meter (afstand tot het hart van de weg tot contour met een waarde van 55 dB(A). Bebouwing is in principe niet mogelijk binnen 85 meter (afstand tot hart van weg tot contour met een waarde van 50 dB(A).

A28 Assen-Beilen

- de A28 kent een zonebreedte van 400 meter. Binnen deze breedte dient, bij de ontwikkeling van geluidgevoelige functies, de geluidsemissie te worden onderzocht³⁾.

Spoorlijn Assen-Beilen

- de spoorlijn Assen-Beilen kent een zonebreedte van 500 meter. Binnen deze breedte dient, bij de ontwikkeling van geluidgevoelige functies, de geluidsemissie te worden onderzocht;
- bebouwing is absoluut niet mogelijk binnen 62 meter (afstand tot hart van weg tot contour met een waarde van 70 dB(A). Bebouwing is in principe niet mogelijk binnen 381 meter (afstand tot hart van weg tot contour met een waarde van 57 dB(A).

²⁾ In het akoestisch onderzoek zullen voorkeursgrenswaarde en ontheffingswaarde worden berekend. Voor alle adressen in het gebied tussen de ontheffingswaarde en de voorkeursgrenswaarde wordt de maximale ontheffing aangevraagd bij de provincie.

³⁾ Met de komende wijziging van de Wet geluidhinder verandert het principe van vaste afstanden voor zones langs wegen niet, wel wordt straks uit de as van de weg gemeten in plaats van de rand van de weg. Dat betekent dat de zone iets minder breed wordt.

5. 2. Externe veiligheid

A28 Assen-Beilen

Voor het plaatsgebonden risico is maatgevend de 10^{-6} -contour. Het plaatsgebonden risico op het onderhavige weggedeelte is kleiner. Het groepsrisico is op het onderhavige weggedeelte niet van toepassing. De A28 levert qua externe veiligheid geen belemmeringen op (Bron: Risicoatlas wegtransport gevaarlijke stoffen, 24 maart 2003).

Spoorlijn Assen-Beilen (Zwolle-Groningen)

Het vervoer van gevaarlijke stoffen brengt risico's met zich mee. Om deze risico's te beheersen zijn risiconormen vastgesteld. Maatgevend voor het individueel risico (IR) is de 10^{-6} -contour.

Het onderhavige tracégedeelte is gelegen aan het baanvak Onnen-Meppel. De 10^{-6} -contour is gelegen binnen 10 meter van de spooras. Op zo'n korte afstand van het spoor komt geen bebouwing voor. Voor dit baanvak hoeft daarom geen rekening te worden gehouden met een oppervlak waarbinnen geen kwetsbare bestemmingen zijn toegestaan. Ook wordt voor dit baanvak de oriënterende waarde voor het groepsrisico (GR) niet overschreden. Uit oogpunt van externe veiligheid levert het spoor dus geen belemmeringen op⁴).

5. 3. Luchtkwaliteit

Op grond van het Besluit Luchtkwaliteit 2005 (BLk) dienen gemeenten bij de uitoefening van bevoegdheden die gevolgen kunnen hebben voor de luchtkwaliteit grenswaarden in acht te nemen voor verontreinigende stoffen als zwaveldioxide, stikstofdioxide, stikstofoxiden, zwevende deeltjes (PM10), lood, koolmonoxide en benzeen. In het BLk worden de grenswaarden van de verschillende stoffen concreet genoemd. Deze zijn deels ook aan tijdstippen gebonden. Behalve grenswaarden zijn in het BLk zogeheten plandrempels en alarmdrempels opgenomen. Een plandrempeel geeft een kwaliteitsniveau van de buitenlucht aan, waarboven het maken van plannen ter verbetering van de luchtkwaliteit verplicht is. De plandrempels worden per jaar strenger tot de grenswaarden in 2010 bereikt zijn. Voor zwaveldioxide en stikstofdioxide kent het BLk alarmdrempels. Een alarmdrempeel duidt een kwaliteitsniveau van de buitenlucht aan, waarbij een kortstondige overschrijding risico's voor de gezondheid van de mens inhoudt. Waar het om gaat is enerzijds de vraag of er door de voorgestane ontwikkelingen een dussdanige verslechtering van de luchtkwaliteit optreedt dat daardoor de grenswaarden voor de luchtverontreiniging worden overschreden (emissie).

---

⁴) Geraadpleegde bronnen:

- Prognose van het vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor (ProRail, december 2005);
- Risicoatlas spoor (Directoraat-generaal Goederenvervoer, april 2004).

Daarbij gaat met name aandacht uit naar fijn stof en stikstofdioxide (NO₂)⁵). Anderzijds moet er worden voorkomen dat er gevoelige functies (zoals woningen) mogelijk worden gemaakt in een gebied waar de luchtkwaliteit zich reeds boven de grenswaarde bevindt (immissie).

Voor wat betreft de luchtkwaliteit in en om Midden-Drenthe is op dit moment alleen in vrij globale zin iets bekend. Het algemene luchtkwaliteitsbeeld zoals dat op basis van landelijke metingen ⁶) kan worden geconstrueerd, wijst niet op knelpunten. Immissie is derhalve niet aan de orde. De emissie voor met name fijn stof en NO₂ liggen ver beneden de grenswaarden. Voor wat betreft de in en rond het plangebied optredende emissie, kan opgemerkt worden dat de voorgestane ontwikkelingen geen zodanige nieuwe luchtverontreiniging toe zullen voegen dat daardoor grenswaarden zouden kunnen worden overschreden. Voor wat betreft de emissie zal, ook gezien de achtergrondwaarde zoals bekend via de hiervoor genoemde landelijke metingen, het plan derhalve geen aanleiding geven tot wezenlijke veranderingen.

Vooralsnog wordt er daarom van uitgegaan dat 'luchtkwaliteit' derhalve geen belemmering vormt. Afhankelijk van de wijze waarop één en ander in het bestemmingsplan wordt 'vertaald' (zie ook hoofdstuk 7) zal één en ander zo nodig met behulp van een eenvoudig rekenmodel (CAR II) worden onderbouwd. Met het rekenmodel CAR II kunnen door invoering van verkeersgegevens specifiekere uitspraken worden gedaan over de luchtkwaliteit.

5. 4. Bedrijvigheid en milieuzonering

In verband met mogelijke beperkingen voor onder meer woningbouw, is de categorisering van de bedrijvigheid volgens de VNG-bedrijvenlijst ⁷) relevant. In de bedrijvenlijst worden afstanden aangegeven tussen milieubelastende bedrijvigheid en milieugevoelige functies. Milieugevoelige functies zijn o.a. wonen, verblijfsrecreatie en natuur.

⁵) De grenswaarden voor zwevende deeltjes (PM 10) worden in een groot deel van Nederland overschreden. Voor stikstofdioxide vindt overschrijding van de grenswaarden plaats in een aantal binnenstedelijke situaties en langs een aantal grote wegen. De grenswaarden voor de andere relevante stoffen worden volgens de laatste rapportages (zie uitspraak bestemmingsplan Stationseiland te Amsterdam: ABRS 9-2-2005, nr. 200400323/1, LJN: AS5492) in Nederland niet overschreden. Er hoeft dus enkel nog te worden gekeken naar de zwevende deeltjes en stikstofdioxide.

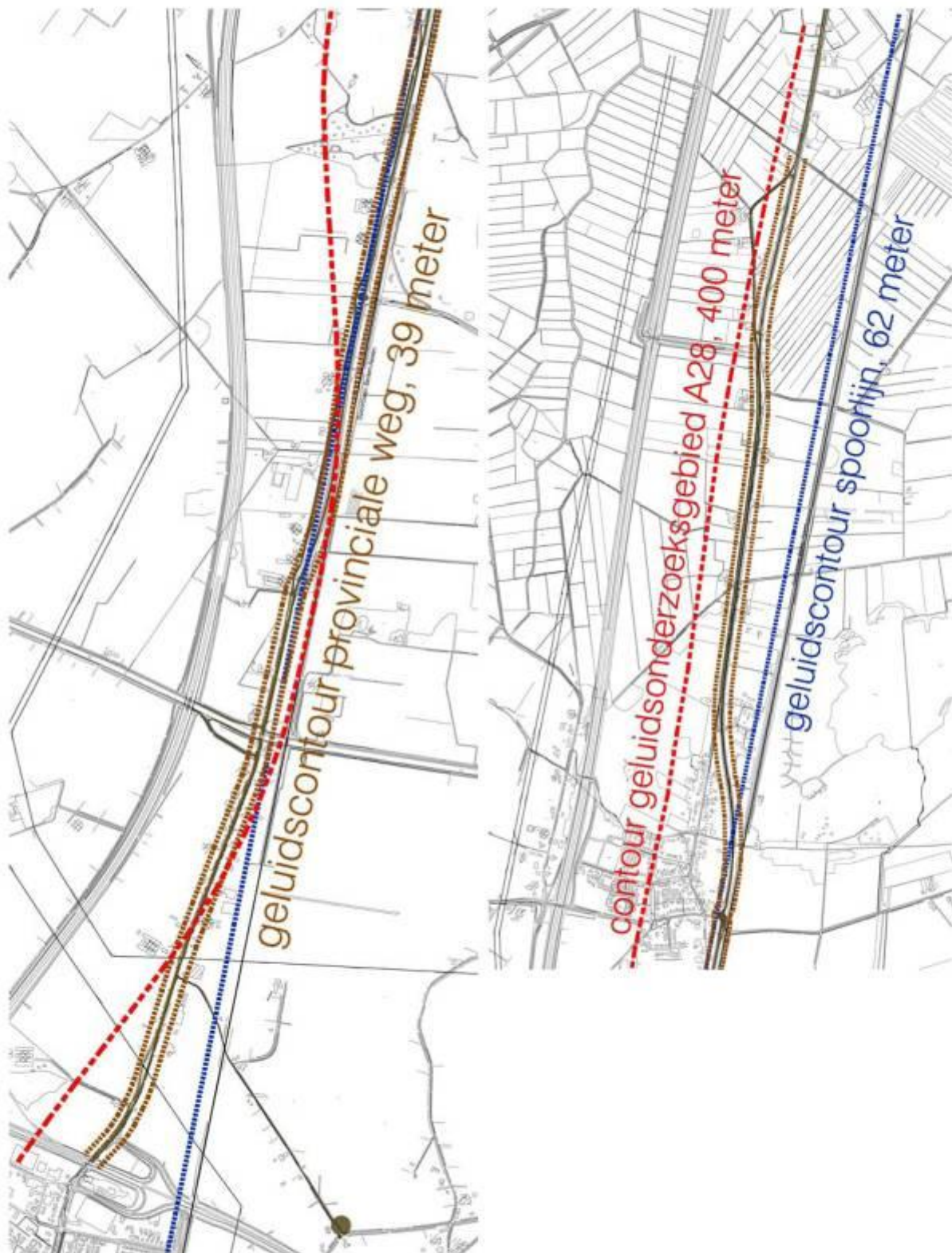
⁶) Zie RIVM-rapportage 500037004/2004, 'jaaroverzicht luchtkwaliteit 2002'.

⁷) De VNG-bedrijvenlijst, welke is gebaseerd op de "Basiszoneringslijst" van de VNG (VNG-publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' 2001). In deze VNG-lijst is (per bedrijfstype of -inrichting) informatie gegeven over de mogelijke milieubelasting van een bedrijfstype of -inrichting. Er worden in de VNG-lijst 6 milieucategorieën onderscheiden, oplopend van 1 tot en met 6: onder categorie 1 vallen bedrijven die toelaatbaar worden geacht tussen woonbebouwing en onder categorie 6 (als andere uiterste) zijn bedrijven opgenomen die op aanzienlijke afstand (1000-1500 meter) vanaf woonbebouwing gerealiseerd moeten worden.

De categorieën en hun aan te houden afstanden zijn:

- categorie 1-bedrijven; grootste afstand 0 of 10 meter;
- categorie 2-bedrijven; grootste afstand 30 meter;
- categorie 3-(a en b)-bedrijven; grootste afstand 50 respectievelijk 100 meter.

Aan te houden afstanden zijn te beschouwen als 'richtlijnen' en zijn niet hard. Er kan gemotiveerd van af worden gweken. Genoemde afstanden zijn niet van toepassing ten aanzien van bedrijfswoningen. Bedrijven in de categorieën 1 en 2 zijn van dien aard en invloed dat zij inpasbaar zijn in een woonomgeving.

Figuur 9. Geluidscontouren

6. ONTWIKKELINGSVISIE

6. 1. Algemeen

In de visie is ingespeeld op het bieden van meer ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijvigheid en nieuwe recreatieve functies. Uitgangspunten voor de ontwikkeling van het 'routelandschap' zijn:

- het bieden van kansen (planologisch gezien) aan nieuwe aan verstedelijking gerelateerde functies;
- een goede landschappelijke inpassing van nieuwe functies in het landschap;
- een goede situering van nieuwe functies ten opzichte van bestaande functies in het gebied;
- de bescherming van cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteit en de kwaliteit van het bestaande landschap waar mogelijk versterken;
- aandacht voor de ervaring van de omgeving vanaf de routes;
- verankering van het 'routelandschap' in de omgeving door het versterken van de corridorgebieden;
- afstemming met de ontwikkelingen in Assen-Zuid.

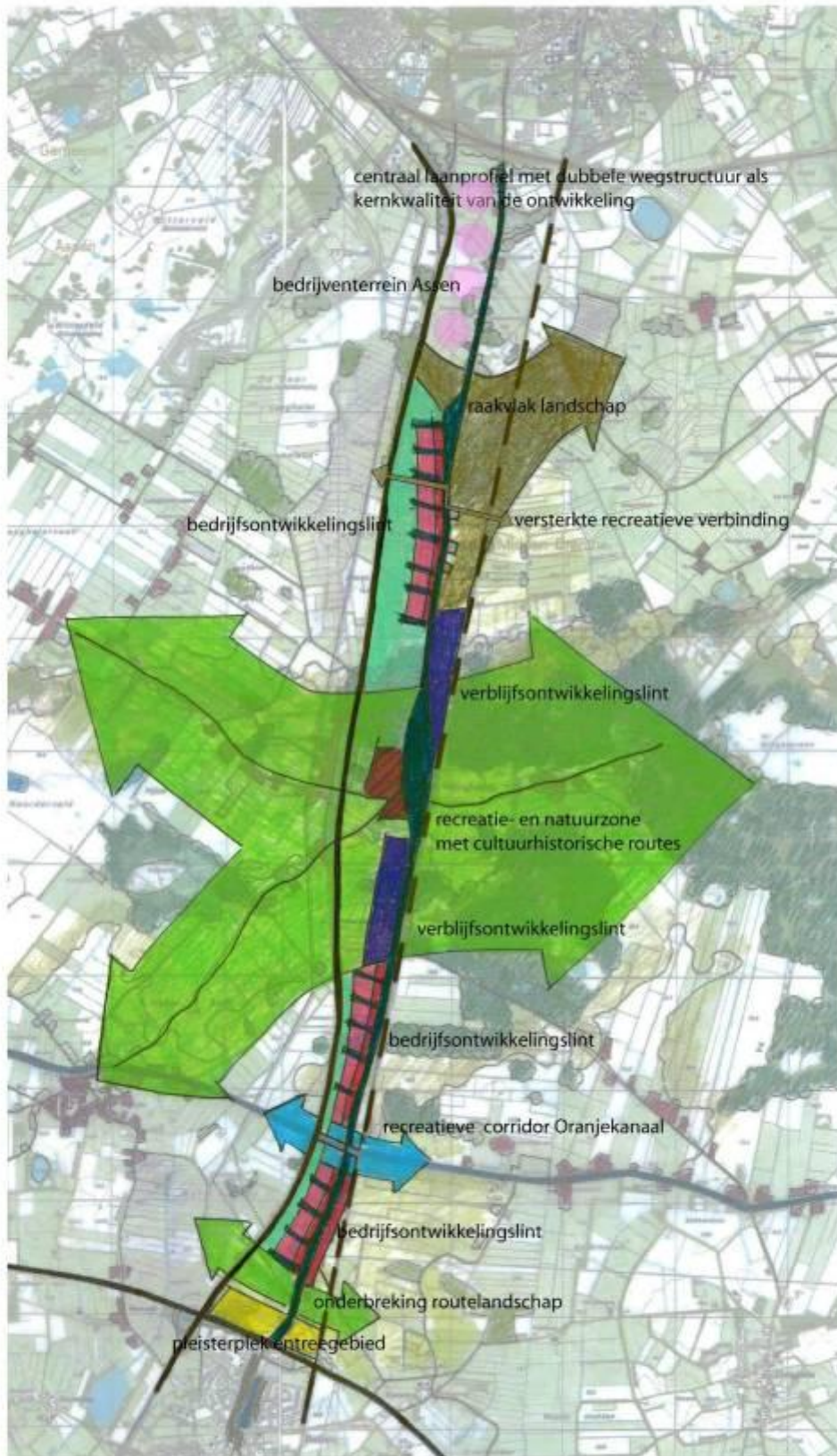
De visie vormt een kader waarbinnen de ontwikkelingen vorm zouden kunnen krijgen. Daarvoor wordt op de bescherming van de huidige waardevolle karakteristiek van het gebied en op het inspelen op kansen voor versterking van de kwaliteit van het lint en van de verbindingen met omliggende landschappen ingezet. Voor de ontwikkeling van het 'routelandschap' vormen enerzijds de routes en ontwikkelingsassen de belangrijke kwaliteitsdragers voor het gebied. Anderzijds vormen de oost-west gerichte relaties met de omgeving belangrijke aanknopingspunten voor het behoud van de kwaliteit van het gebied én de ontsluiting van het gebied. Bestaande functies blijven gehandhaafd en krijgen de benodigde uitbreidingsruimte.

Figuur 10 geeft de ontwikkelingsvisie voor het 'routelandschap' weer.

6. 2. Draggers

De ontwikkelingsvisie gaat uit van een aantal kwaliteitsdragers in het gebied. Dit zijn:

- Het centraal laanprofiel
Over de gehele lengte van het routelandschap vormt de Asserweg/Beilerweg de centrale ontsluiting in het gebied. Het laanprofiel van deze weg zorgt voor een basiskwaliteit van de zone, dat identiteit en samenhang aan het landschap geeft.
- Het bedrijfsontwikkelingslint
Delen van het lint waar ruimte wordt gecreëerd voor bedrijvigheid. Hierbij worden aanbevelingen gedaan die betrekking hebben op de inpassing van deze nieuwe functies in het landschap.

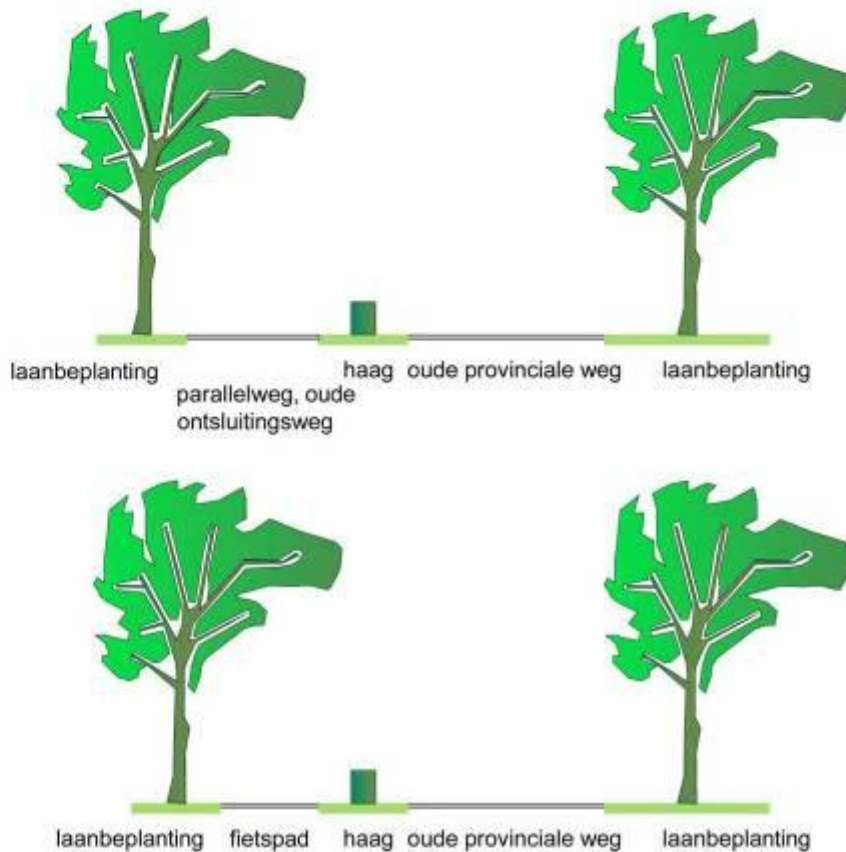
Figuur 10. Ontwikkelingsvisie 'routelandschap'

- Het verblijfsontwikkelingslint
Delen van het lint waar ruimte wordt gecreëerd voor functies die gericht zijn op het recreëren en verblijven in een aantrekkelijke landschappelijke omgeving.
- De bufferzone langs het spoor
Deze strook zorgt enerzijds voor de inpassing van nieuwe functies aan de kant van het spoor, anderzijds zorgt de strook voor een aantrekkelijk beeld vanaf het spoor.
- De open zone langs de A28
Deze strook zorgt voor het behoud van openheid langs de snelweg en zorgt voor voldoende afstand van nieuwe functies tot de snelweg.

Centraal laanprofiel

De belangrijkste kwaliteitsdrager voor de ontwikkeling van het 'routelandschap' is de Asserweg/Beilerweg met dubbele wegstructuur. Een versterking van de structuur als drager, is noodzakelijk om de kwaliteit van het gebied te behouden en te versterken. Voorgesteld wordt om het profiel vorm te geven door laanbeplanting aan te brengen langs tracédelen waar dat nu nog niet het geval is en het fietspad/de parallelweg over de gehele lengte te scheiden van de provinciale weg door middel van ten minste een haag. De haag draagt bij aan een duidelijker profilering van het wegtracé en voegt een extra dimensie toe aan deze belangrijke kwaliteitsdrager van het routelandschap als geheel.

De volgende *figuur 11* geeft een impressie van het centrale laanprofiel. Door de scheiding door middel van de haag, wordt de belevingswaarde van het fietspad en het gevoel van verkeersveiligheid vergroot.

Figuur 11. Centraal laanprofiel

Bedrijfsontwikkelingslint

In het noorden en zuiden van het plangebied wordt de ontwikkeling van zogenaamde 'bedrijfsontwikkelingslinten' voorgesteld. In deze linten krijgen bestaande en nieuwe bedrijfsgebouwen alsmede bestaande en nieuwe (bedrijfs)woningen een plek. Bij nieuwvestiging van bedrijven in deze bedrijfslinten wordt gedacht aan lichte vormen van bedrijvigheid (categorie 1- en 2- bedrijven, en mogelijk categorie 3a waar dit milieuhygiënisch inpasbaar is). De (bedrijfs)woningen en bedrijfsgebouwen worden ingebed in een ferm landschappelijk casco, bestaande uit houtwallen en kleine boschages die haaks op de Asser/Beilerweg staan. Tussen dit landschappelijk casco blijft doorzicht naar het achterliggende landschap mogelijk.

In de bedrijfsontwikkelingslinten worden mogelijkheden gecreëerd voor de ontwikkeling van nieuwe bedrijvigheid en nieuwe bedrijfswoningen. Deze ontwikkeling van nieuwe bedrijvigheid wordt gerealiseerd binnen een aantal randvoorwaarden die de kwaliteit waarborgen. Zo worden de nieuwe bedrijfsgebouwen aan de achterzijde van de bestaande bebouwing gesitueerd. Nieuwe bedrijfswoningen worden teruggedrooid ten opzichte van bestaande bebouwing. Dit vanwege de geluidscontouren van de weg.

Het huidige bebouwingsbeeld van het lint wordt hierdoor slechts in beperkte mate verstoord en tevens is de overlast van bedrijvigheid op bestaande woningen beperkt. De nieuwe bedrijven worden door middel van houtwallen ingepast. Zichtlijnen vanaf de woningen worden behouden door de ruimten aan de overzijde van bestaande woningen open te houden.

Figuur 12 geeft de mogelijke indeling van het bedrijfsontwikkelingslint weer.

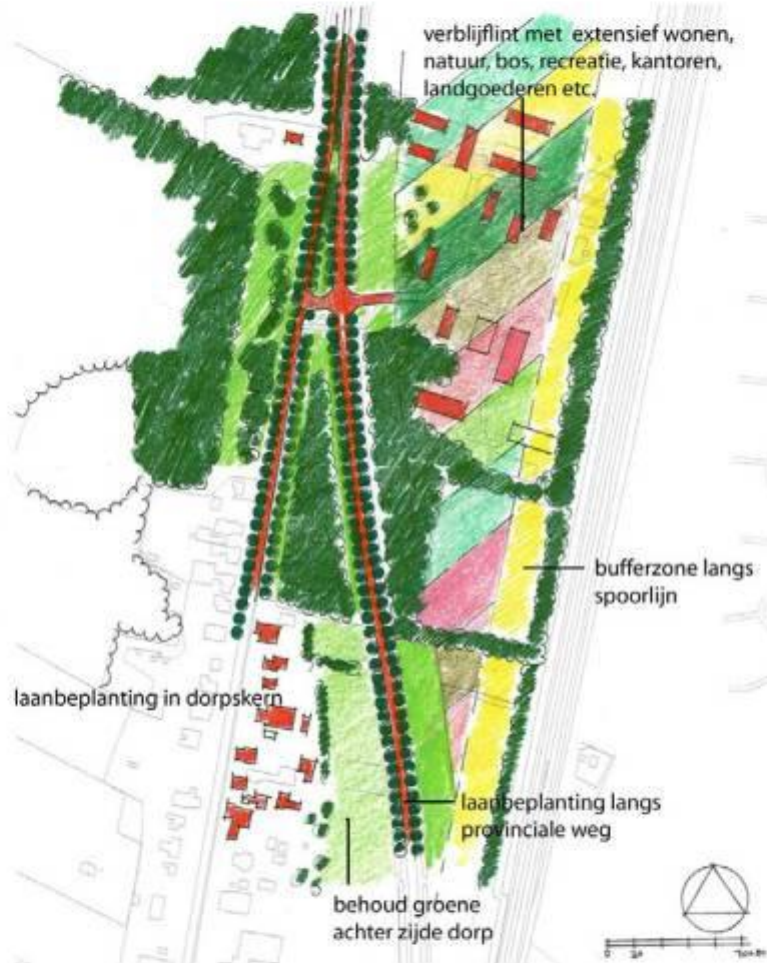
Figuur 12. Mogelijke indeling bedrijfsontwikkelingslint

Verblijfsontwikkelingslint

De onderdelen van het lint net ten zuiden en ten noorden van de kern Hooghalen, zijn aangeduid als 'verblijfsontwikkelingslint'. Hier ligt het accent op het groene en landschappelijke karakter, dat mede bepaald wordt door de (aanwezige) laanbeplanting in de dorpskern en de (nieuw te realiseren) laanbeplanting langs de provinciale weg. Het dorp Hooghalen behoudt zijn 'groene achterzijde' (overgangen naar omringend landschap). In het verblijfslint is ruimte voor extensieve vormen van wonen (waaronder landgoedwonen), natuur, bos, recreatie en kantoren en/of dienstverlening in een landschappelijke setting. Kenmerkend voor het verblijfsontwikkelingslint is de lage dichtheid van de bebouwing en overige functies.

Op enige afstand van het spoor kunnen geluidswallen ontwikkeld worden, al naar gelang er geluidgevoelige functies in het gebied komen. Deze kunnen opgenomen worden in de aanleg van een parkachtige inrichting.

Figuur 13 geeft de mogelijke indeling van het verblijfsontwikkelingslint weer.

Figuur 13. Mogelijke indeling verblijfsontwikkelingslint

Bufferzone langs spoorlijn

Langs het spoor is een bufferzone van 62 meter aangehouden. In deze bufferzone bevindt zich bestaande bebouwing. Het landschappelijk casco bestaande uit de haaks op de weg staande houtwallen, loopt wel door tot aan het spoor. Op deze wijze is het landschappelijk casco ook vanuit het spoor beleefbaar. Op enige afstand van het 'spoor' zouden 'geluidswallen' ingepast kunnen worden, zodat ze in het landschap een geluidswerende functie kunnen krijgen.

Open ruimte langs A28

In de ontwikkelingsvisie wordt als drager van de nieuwe ontwikkelingen gekozen voor de Asserweg/Beilerweg. Ontwikkelingen worden daarom niet gesitueerd langs de A28 of georiënteerd op de A28. Langs de A28 is een zone van circa 150 meter vrijgehouden. Op deze wijze blijft in het gedeelte van Drenthe het imago van 'dunbevolkte en landschappelijk aantrekkelijke provincie' gewaarborgd. In deze ruimte zou ruimte voor waterberging gecreëerd kunnen worden die noodzakelijk is bij een toename van verhard oppervlak in het gebied.

6. 3. Zonering

In de ontwikkelingsvisie is sprake van een heldere zonering van zuid naar noord. Achtereenvolgens is sprake van:

- pleisterplek/entreegebied;
- onderbreking stedelijk gebied, Klateresch;
- recreatieve corridor Oranjekanaal;
- recreatie- en natuurzone met cultuurhistorische routes en het dorp Hooghalen;
- 'raakvlak landschap', onderbreking stedelijk gebied, noordelijk beekdal.

Pleisterplek, entreegebied

Het gebied net ten noorden van de N381 is aangeduid als 'pleisterplek/entreegebied'. In dit gebied wordt gedacht aan een restaurant annex vergaderruimte, in combinatie met de al aanwezige carpoolplaats. Een markant vormgegeven gebouw is hier op z'n plaats. Vormgeving en situering van deze elementen benadrukken de plek als entree naar Beilen.

Onderbreking routelandschap

Het open gebied tussen Eursing en Beilen wordt opengehouden. Hierdoor blijft een onderbreking van verstedelijkt gebied behouden, zodat er ook aan de rand van Beilen zicht op het open landschap aanwezig blijft.

Recreatieve corridor Oranjekanaal

Ten noorden van het lint Eursing wordt het plangebied van het 'routelandschap' doorsneden door het Oranjekanaal. De kruising van lint en kanaal leent zich goed voor de ontwikkeling van een 'recreatieve corridor'. Daarbij kan gedacht worden aan de situering van een horecavoorziening in combinatie met een aanleg-/afmeerplaats voor kano's. De 'overstap' van water naar landroutes kan hier vormgegeven worden door de aansluiting op (bestaande) fiets- en wandelroutes te optimaliseren. Ook een recreatief steunpunt in de vorm van vissteiger, picknick-tafel, o.i.d. is hier denkbaar.

Recreatie- en natuurzone met cultuurhistorische routes en het dorp Hooghalen

Het dorp Hooghalen en directe omgeving is aangeduid als een 'recreatie- en natuurzone met recreatieve routes'.

In dit gebied ligt het accent op de relatie met de omgeving buiten het rou-telandschap: vanuit het plangebied wordt aansluiting gezocht met bos- en natuurgebieden ten oosten en westen van het plangebied, door het net van wandel- en fietspaden te versterken.

Hierbij kan ook gedacht worden aan het ontwikkelen van cultuurhistorisch routes naar de omgeving. De open ruimten langs de invalswegen aan de randen van Hooghalen, o.a. de open es van Hooghalen, zouden behouden moeten worden. Nieuwe functies of uitbreiding van functies zouden plaats moeten vinden in het verblijfsontwikkelingslint. Voorbeeld hiervan zou kunnen zijn de verplaatsing van de manege. De bestaande voetgangers- en fietsbrug kan opgewaardeerd worden. De brug, met uitzichtpunt over de snelweg, zou een onderdeel kunnen vormen van het herstel van een oude cultuurhistorische route en een recreatief element aan het gebied toevoegen.

Raakvlak landschap

Het noordelijk gedeelte van het plangebied is aangeduid als 'raakvlak landschap'. In dit gedeelte wordt de oorspronkelijke relatie met het omringde landschap zoveel mogelijk versterkt. Dit gebeurt door de openheid te versterken en hogere waterstanden toe te laten. Bij de ontwikkeling van het bedrijventerrein ten zuiden van Assen en verdere verdichting van het 'rou-telandschap' zou deze zone een onderbreking van het verstedelijkt gebied vormen. In de Structuurvisie stadsrandzone Assen Lange termijnvisie is de gemeentegrens met Assen en Midden-Drenthe aangegeven als groene grens. Vanwege de directe aansluiting op het beekdal aan de oostkant, is een waterrijke invulling aan te raden. Door de toename van het verhard oppervlakte door de aanleg van bedrijfsterrein is een toename van de waterberging wenselijk, deze zone zou hierin een rol kunnen spelen.

De noodontsluiting van de TT en de Paradijsweg kunnen verder ontwikkeld worden als oost-west gerichte recreatieve route tussen twee waardevolle landschappen.

7. VERTALING NAAR HET BESTEMMINGSPLAN BUITEN- GEBIED

Het op te stellen bestemmingsplan Buitengebied maakt ontwikkelingen, zoals voorgesteld in de Ontwikkelingsvisie Routelandschap, niet bij voorbaat mogelijk. Voor het 'routelandschap' zullen in het bestemmingsplan Buitengebied dezelfde ontwikkelingsmogelijkheden worden opgenomen als voor het overige deel van het buitengebied. De visie zal ook niet bij recht in het bestemmingsplan worden vertaald. Daarvoor zijn de voorgestelde ontwikkelingsmogelijkheden te globaal van aard. Voor het plangebied van het routelandschap zal daarom een aanvullende regeling moeten worden opgenomen. De volgende opties zijn mogelijk:

- via een wijzigingsbepaling kan worden geregeld dat een wijziging naar een voorgestelde functie in het 'routelandschap' mogelijk is. De wijzigingsbepaling wordt gelegd op het plangebied van het 'routelandschap'. De ontwikkelingsvisie is daarbij als toetsingskader echter te globaal. Voor een wijzigingsbevoegdheid zullen objectief bepaalde criteria moeten worden geformuleerd (bijvoorbeeld met betrekking tot toekomstige functie, toegestane bouwhoogte etc.) Ook zullen in het kader van de uitvoerbaarheid de benodigde onderzoeken moeten worden uitgevoerd (toetsing Flora- en Faunawet, archeologie, watertoets etc.). Een wijzigingsbepaling verdient daarom niet de voorkeur.
- voor het plangebied van het 'routelandschap' wordt een afzonderlijk bestemmingsplan opgesteld. Het moment waarop is mede afhankelijk van de snelheid, waarmee het gebied zich de komende tijd gaat ontwikkelen. De benodigde onderzoeken vinden plaats in het kader van dit afzonderlijk op te stellen plan. De kosten van de benodigde onderzoeken komen ten laste van de gemeente, tenzij sprake is van één initiatiefnemer.
- de visie kan als basis voor artikel 19-procedures (vrijstellingen) dienen. Past een voorstel tot ontwikkeling in de visie dan verleent de gemeente haar medewerking. De benodigde onderzoeken worden uitgevoerd op het moment dat van de vrijstellingsbevoegdheid gebruik gemaakt wordt (uitgestelde toets). De kosten, verbonden aan dergelijke onderzoeken, komen ten laste van de initiatiefnemer. De visie als basis voor artikel 19 procedures verdient de voorkeur.

In het kader van het bestemmingsplan Buitengebied zal in overleg met de gemeente een keus gemaakt worden uit bovenstaande opties.

===

Bijlage 4

Beschrijving Natura 2000-gebieden

Mantingerzand

Het gaat om het aaneengesloten gebied van heide, bos en graslanden aan weerszijden van de Hoogeveense weg ten noorden en ten westen van Nieuw-Balinge. Het Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van 788 ha. Dit cijfer betreft de bruto-oppervlakte. Het Mantingerzand ligt geheel in de gemeente Midden-Drenthe.

Het gebied is aangewezen als een Natura 2000-gebied vanwege de aanwezigheid van de volgende instandhoudingsdoelen:

- H2310 Psammofiele heide met *Calluna* en *Genista*
- H2320 Psammofiele heide met *Calluna* en *Empetrum nigrum*
- H2330 Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen
- H3160 Dystrofe natuurlijke poelen en meren
- H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
- H5130 *Juniperus communis*-formaties in heide of kalkgrasland
- H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems

Op grond van het conceptbeheerplan worden daarnaast voorgesteld aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit om in de aanwijzing op te nemen:

- H4030 Droge heiden
- H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen
- H9190 Oude eikenbossen

Het Mantingerzand is een stuifzandgebied begroeid met vochtige en droge heiden en jeneverbessen. Verspreid liggen enkele naald- en loofbosjes. In laagten zijn vochtige gebieden aanwezig waaronder enkele zure vennen. Een aanzienlijk deel van het gebied bestaat uit voormalige landbouwgronden die worden ontwikkeld tot natuur, als uitvloeisel van het Plan Goudplevier.

In 2006 is het Mantingerzand met 119 gebieden (eerste tranche) voor aanwijzing in procedure gebracht. Voor het Mantingerzand is in 2009 een conceptbeheerplan opgesteld. De definitieve aanwijzing wordt als vervolg daarop in 2010 verwacht.

Provincie Drenthe is bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet 1998.

Storingsfactor	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring	Vermesting	Verzoeting	Verziltig	Verontreiniging	Verdroging	Vernatting	Verandering stroomsnelheid	Verandering overstromingsfrequentie	Verandering dynamiek substraat	Verstoring door geluid	Verstoring door licht	Verstoring door trilling	Optische verstoring	Verstoring door mechanische effecten	Verandering in populatiedynamiek	Bewuste verandering soortensamenstelling
Stuifzandheiden met struikhei	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	☒	■	■	■	■
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	☒	■	■	■	■
Zandverstuivingen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	☒	■	■	■	■
Zure vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	☒	■	■	■	■
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	☒	...	☒	☒	☒	☒	■	■	■	■
Jeneverbesstruwelen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	☒	☒	☒	■	■	■	■
*Heischrale graslanden	■	■	...	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	☒	☒	☒	■	■	■	■

Verdroging en vernatting

In het Mantingerzand zijn grondwaterafhankelijke habitattypen benoemd waarvoor de waterhuishouding (verdroging en vernatting) in en rond het Natura 2000-gebied een van de belangrijke invloedsfactoren is. Hier speelt vooral de verdroging een rol. Verdroging wordt onder andere veroorzaakt doordat het peilbeheer binnen de gebieden nog niet optimaal is (bijvoorbeeld doordat niet alle gronden zijn verworven), deels door andere functies in de directe omgeving die een lager peil vragen en/of andere waterhuishoudkundige ingrepen.

Afgelopen jaren zijn maatregelen uitgevoerd waardoor de grondwaterstand is verhoogd. De Ausgangssituatie voor de gewenste Natura 2000-doelen is daardoor verbeterd. Dat neemt niet weg dat een aantal problemen blijven bestaan. In het door de waterschappen uit te voeren GGOR-traject (Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regiem) zal de relatie met de omgeving nadrukkelijk in beeld worden gebracht. Dit traject zal naar verwachting pas in 2010 worden afgerond. Op dat moment kan een beter oordeel worden gegeven over de vraag in hoeverre ingrepen in de omgeving kunnen bijdragen aan de instandhoudingsdoelen in het Natura 2000-gebied.

De oude heidegebieden waren sterk verdroogd. Door de nieuwe inrichting van de natuurontwikkelingsgebieden kan daaraan veel worden verbeterd, onder meer door een aantal oude sloten die nog aanwezig zijn, te dempen. Om er zeker van te zijn dat eventueel dempen van deze sloten geen nadelen voor de omliggende landbouw oplevert, wordt naar deze effecten nog onderzoek gedaan.

Vermesting

Luchtverontreiniging heeft een sterke negatieve invloed op de kwaliteit van voedselarme en kwetsbare habitattypen. Bij de overname van de voorstellen uit Plan Goudplevier is door de provincie toegezegd dat aan de landbouw in de omgeving geen extra beperkingen zouden worden opgelegd. Dit betekent onder meer dat de uitbreiding van habitattypen in de natuurontwikkelingsgebieden geen belemmeringen mag opleveren voor de landbouwbedrijven in de omgeving. Voor de habitattypen in de oude heidegebieden geldt echter het reguliere Natura 2000-beleid voor ammoniak. Het toevoegen van de habitattypen Droge heiden, Pioniervegetaties met snavelbiezen en Oude eikenbossen brengt hierin geen verandering.

Recreatie

Het huidige gebruik als wandel- en fietsgebied vormt geen bedreiging voor de instandhoudingsdoelen. De ontwikkeling naar een uitgestrekt heidelandschap biedt, bij een toename van het gebruik, voldoende mogelijkheden voor zoning en voor de instelling van rustgebieden voor de fauna.

Mantingerbos

Het aaneengesloten gebied van beekdalgraslanden en bos tussen Bruntinge en Mantinge is het Mantingerbos. Het Natura 2000-gebied beslaat een brutooppervlakte van 47 ha.

Het Mantingerbos ligt geheel in de gemeente Midden-Drenthe.

Het gebied is aangewezen als een Natura 2000-gebied vanwege de aanwezigheid van de volgende instandhoudingsdoelen:

H9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met hulst en soms ook Taxus in de ondergroei

H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met zomereik

Het Mantingerbos bestaat uit het eigenlijke Mantingerbos, het Thijnsbosje en het Noordlagerbos en de beekdalgraslanden langs het Oude Diep. Het vormt een relatief goed bewaard restant van het vlakke oorspronggebied van die beek. Het Mantingerbos is een oud bosrestant waarin hulst plaatselijk aspectbepalend is. De bodem van het Mantingerbos is een van de oudste ongestoorde bosbodems van Drenthe.

In 2006 is het Mantingerbos met 119 gebieden (eerste tranche) voor aanwijzing in procedure gebracht. Voor het Mantingerbos is in 2009 een conceptbeheerplan opgesteld. De definitieve aanwijzing wordt als vervolg daarop in 2010 verwacht.

Provincie Drenthe is bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet 1998.

Storingsfactor	Beuken-eikenbossen met hulst	Oude eikenbossen
Oppervlakteverlies	■	■
Versnippering	■	■
Verzuring	■	■
Vermesting	■	■
Verzoeting	■	■
Verziltig	■	■
Verontreiniging	■	■
Verdroging	■	■
Vernatting	■	■
Verandering stroomsnelheid	☒	☒
Verandering overstromingsfrequentie	☒	☒
Verandering dynamiek substraat	☒	☒
Verstoring door geluid	☒	☒
Verstoring door licht	☒	☒
Verstoring door trilling	☒	☒
Optische verstoring	■	■
Verstoring door mechanische effecten	■	■
Verandering in populatiedynamiek	■	■
Bewuste verandering soortensamenstelling	■	■

Waterhuishouding

In het gebied wordt een herstelplan uitgevoerd, waarbij de waterhuishouding wordt gericht op het ondersteunen van de natuurdoelen en het zoveel mogelijk vasthouden van water (Waterbeheer 21ste eeuw of WB21). Ten opzichte van het doelgebied, de kop van het beekdal, liggen de eikenbossen hoog, zodat dit geen aanmerkelijke gevolgen heeft.

Landbouw

De habitattypen hebben een relatief hoge kritische stikstofdepositiewaarde. Voor de huidige landbouw in de omgeving zullen daarom uit de aanwijzing als een Natura 2000-gebied geen nieuwe beperkingen voortvloeien. Intensivering of uitbreiding van veehouderij is afhankelijk van de mogelijkheden binnen de milieuregelgeving.

Recreatie

Het beperkte gebruik als wandelgebied vormt geen bedreiging voor de instandhoudingsdoelen.

Elperstroomgebied

Globaal gaat het om het beekdalgebied met aangrenzend bosgebied ten oosten van Elp. Het Natura 2000-gebied beslaat een bruto-oppervlakte van 355 ha. Het Elperstroomgebied ligt grotendeels in de gemeente Midden-Drenthe.

Het gebied is aangewezen als een Natura 2000-gebied vanwege de aanwezigheid van de volgende instandhoudingsdoelen:

H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met struikheide

H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems

H6410 Grasland met pijpenstrootje op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem

H7230 Alkalisch laagveen

Het gebied Elperstroom ligt in een oorspronggebied en bovenloop van de Beierstroom op de westelijke flank van de Hondsrug. Het stroomdal is uitgesleten tijdens de ijstijden. Kenmerkend is het typische beek- en esdorpenlandschap tussen de aangrenzende boswachterijen van Grolloo en Schoonloo op voormalige heidegronden. In het gebied komen tertiaire zanden tot dicht aan de oppervlakte voor als gevolg van opstuwing door een zoutdome (pilaarachtige steenzoutconcentratie in de diepe ondergrond). De bodem van het beekdal heeft een dun veenpakket dat van nature sterk veraard is, plaatselijk komen op geringe diepte keileemlagen voor. Langs de beek liggen voornamelijk graslanden, van elkaar gescheiden door greppels, houtwallen en kleine bosjes. In het deelgebied de Reitma komen zeer oude onbemeste graslanden voor. Door de kenmerkende geologische en bodemkundige eigenschappen stroomt hier in de winter en het voorjaar relatief kalkrijk grondwater toe, waardoor zich hier kalkmoerassen, blauwgraslanden en heischraal graslanden ontwikkeld hebben.

In 2006 is het Elperstroomgebied met 119 gebieden (eerste tranche) voor aanwijzing in procedure gebracht. De definitieve aanwijzing wordt als vervolg daarop in 2010 verwacht, waarna binnen drie jaar een beheerplan moet zijn opgesteld.

Storingsfactor	Storingsfactor																		
	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring	Vermesting	Verzoeting	Verziltig	Verontreiniging	Verdroging	Vernatting	Verandering stroomsnelheid	Verandering overstromingsfrequentie	Verandering dynamiek substraat	Verstoring door geluid	Verstoring door licht	Verstoring door trilling	Optische verstoring	Verstoring door mechanische effecten	Verandering in populatiedynamiek	Bewuste verandering soortensamenstelling
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Heischrale graslanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Blauwgraslanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kalkmoerassen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Grauwe Klauwier (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Verdroging en vernatting

In het Elperstroomgebied zijn grondwaterafhankelijke habitattypen benoemd waarvoor de waterhuishouding (verdroging en vernatting) in en rond het Natura 2000-gebied een van de belangrijke invloedsfactoren is. Hier speelt vooral de

verdroging een rol. Verdroging wordt onder andere veroorzaakt doordat het peilbeheer binnen de gebieden nog niet optimaal is (bijvoorbeeld doordat niet alle gronden zijn verworven), deels door andere functies in de directe omgeving die een lager peil vragen en/of andere waterhuishoudkundige ingrepen.

Afgelopen jaren zijn maatregelen uitgevoerd waardoor de grondwaterstand is verhoogd. De uitgangssituatie voor de gewenste Natura 2000-doelen is daardoor verbeterd. Dit neemt niet weg dat een aantal problemen blijven bestaan. In het door de waterschappen uit te voeren GGOR-traject (Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regiem) zal de relatie met de omgeving nadrukkelijk in beeld worden gebracht. Dit traject zal naar verwachting pas in 2010 worden afgerond. Op dat moment kan een beter oordeel worden gegeven over de vraag in hoeverre ingrepen in de omgeving kunnen bijdragen aan de instandhoudingsdoelen in het Natura 2000-gebied.

De oude heidegebieden waren sterk verdroogd. Door de nieuwe inrichting van de natuurontwikkelingsgebieden kan daaraan veel worden verbeterd, onder meer door een aantal oude sloten die nog aanwezig zijn, te dempen. Om er zeker van te zijn dat eventueel dempen van deze sloten geen nadelen voor de omliggende landbouw oplevert, wordt naar deze effecten nog onderzoek gedaan.

Vermesting

Luchtverontreiniging heeft een sterke negatieve invloed op de kwaliteit van voedselarme en kwetsbare habitattypen. Een belangrijke uitkomst uit de berekeningen is, dat de maatregel 'Bedreven bedrijven' (Duurzaam boer blijven in Drenthe) als de meest effectieve maatregel naar voren komt. Het gaat hier om een combinatie van maatregelen op het gebied van voeraanpassing, stalinrichting en bedrijfsvoering in de melkveehouderij. Daarna volgen emissiearme stallen en nageschakelde technieken in de intensieve veehouderij.

Recreatie

Het huidige gebruik van de randen als wandel- en fietsgebied vormt geen bedreiging voor de instandhoudingsdoelen. Het gebied heeft voldoende mogelijkheden voor zonerings- en voor de instelling van rustgebieden voor de fauna. Dit geldt in het bijzonder in het broedseizoen.

Fochteloërveen

Het grote aaneengesloten gebied bij Veenhuizen ten zuiden van het Veenhuizerkanaal en de Kolonievvaart is het Fochteloërveen. Het Fochteloërveen ligt op de grens van Friesland en Drenthe. Het Habitatrichtlijngebied en het Vogelrichtlijngebied vallen beide geheel samen met de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Het Natura 2000-gebied beslaat een bruto-oppervlakte van 2.599 ha.

Het Fochteloërveen ligt geheel buiten de gemeente Midden-Drenthe, maar de gemeente grenst rechtsreeks aan de zuidkant en een deel van de oostgrens hiervan.

Vanaf 1975 is herstel van het levend hoogveen een centrale doelstelling voor het gebied. Sinds die tijd zijn binnen en buiten het gebied ingrijpende maatregelen uitgevoerd om de waterhuishouding hierop in te richten. Het gebied was al in 1998 aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn, vanwege de functie als overwinteringsgebied (slaapplaats) voor ganzen, zwanen en eenden en als broedgebied voor enkele andere vogelsoorten. Vanaf 1975 is herstel van het levend hoogveen een centrale doelstelling voor het gebied. Sinds die tijd zijn binnen en buiten het gebied ingrijpende maatregelen uitgevoerd om de waterhuishouding hierop in te richten.

In de eerste beheerplanperiode (2009-2015) zullen concrete inspanningen vooral blijven gericht op hydrologisch herstel en behoud en uitbreiding van het open karakter van het Fochteloërveen.

Bij Veenhuizen is de zorg voor het cultuurhistorisch erfgoed van de ontginningskolonie een belangrijke factor.

Het gebied is aangewezen als een Natura 2000-gebied vanwege de aanwezigheid van de volgende instandhoudingsdoelen:

H3160 Dystrofe natuurlijke poelen en meren

H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met struikhei

H4030 Droge Europese heide

H7110 *Actief hoogveen

H7120 Aangetast hoogveen, waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is

Het Fochteloërveen maakte in het verleden onderdeel uit van de uitgestrekte Smilderven en die ooit grote delen van noordwest-Drenthe en aangrenzend Friesland bedekten. Vrijwel het gehele oorspronkelijke hoogveengebied is afgegraven. Het Fochteloërveen lag aan de rand van dit grote veen en bestaat uit een naar verhouding jong en ondiep (tot 2 m) veenpakket. Er zijn maatregelen genomen om de groei van het hoogveen te stimuleren, zoals het plaatsen van damwanden en het aanbrengen van stuwen. Na een stilstandfase in de veengroei bevat het Fochteloërveen nu een relatief grote kern met actief hoogveen. Het gebied wordt verder gekenmerkt door zijn uitgestrektheid en boomloosheid (buiten de boswachterij aan de noordkant). Het gebied bestaat, naast het levende hoogveen in het centrale deel, uit droge en vochtige heide en vennen, enige graslanden en in het noorden enkele naaldbossen. Ondiep, open water ligt in de Vloeiweiden, Zuidwestplassen en Esmeer. Het Esmeer is een pingoruïne.

In 2006 is het Fochteloërveen met 119 gebieden (eerste tranche) voor aanwijzing in procedure gebracht. Voor het Fochteloërveen is in 2009 een conceptbeheerplan opgesteld. De definitieve aanwijzing wordt als vervolg daarop in 2010 verwacht.

Provincie Drenthe is bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet 1998.

Storingsfactor	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring	Vermesting	Verzoeting	Verzilting	Verontreiniging	Verdroging	Vernatting	Verandering stroomsnelheid	Verandering overstromingsfrequentie	Verandering dynamiek substraat	Verstoring door geluid	Verstoring door licht	Verstoring door trilling	Optische verstoring	Verstoring door mechanische effecten	Verandering in populatiedynamiek	Bewuste verandering soortensamenstelling
Zure vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Droge heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Actieve hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Herstellende hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Geoorde fuut (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kleine Zwaan	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kolgans	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Paapje (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Porseleinhoen (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Roodborsttapuit (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Slobeend	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Toendrarietgans	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Wilde Zwaan	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Wintertaling	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Factoren als oppervlakteverlies, versnippering, verandering van de dynamiek in het substraat of door mechanische effecten, kunnen vanuit aangrenzende gebieden moeilijk plaatsvinden. Deze factoren spelen in planologisch opzicht daarom geen rol in dit bestemmingsplan.

Waterhuishouding

Op het gebied van de waterhuishouding zijn de volgende maatregelen in uitvoering of voorbereiding:

- interne compartimentering (reeds grotendeels uitgevoerd);
- inrichting Friese randzone;
- inrichting Esmeegebied, Norger Petgaten en Stallaan;
- bosvorming en ontwatering Bankenbos.

Het aangrenzende gebied de Zeven Blokken in de gemeente Midden-Drenthe ligt aanzienlijk lager dan het Fochteloërveen. Ondanks de aanwezigheid van slecht doorlatende lagen, is het mogelijk dat grondwater vanuit het hoogveen naar de Zeven Blokken stroomt. De mate waarin dit gebeurt, is echter ondui-

delijk. Het GGOR-traject van het waterschap zal duidelijk maken wat dit betekent voor de landbouwontwikkeling ter plaatse en voor de mate waarin de doelen in het hoogveen kunnen worden gerealiseerd. Dit onderzoek vindt mede plaats op verzoek van de herinrichtingscommissie die werkt aan een optimale verkaveling en inrichting met oog op het naast elkaar bestaan van verschillende doelen als landbouw en natuur. Eerdere onderzoeken geven aan dat directe invloed op de hoogveenvorming in het Fochteloërveen beperkt is. Binnen 1.000 m van het Fochteloërveen zijn echter alle werkzaamheden die van invloed kunnen zijn op het grondwater, aanleg- en Natuurbeschermingswetvergunningplichtig en daarom in het bestemmingsplan gebonden aan een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden.

Landbouw

Landbouwers rondom het Fochteloërveen zien de ganzen als een probleem. Schade kan worden verhaald, maar de procedure is lastig. Overwogen wordt om ook in dit gebied ganzen foerageergebieden (gedooggebieden) aan te wijzen in het kader van Programma Beheer en het Natuurbeheerplan Drenthe versie 2009. De hogere waterpeilen in het gebied leiden tot wateroverlast op de landbouwgronden in de omgeving. Nader onderzoek in het kader van GGOR is nodig om de problematiek en mogelijke oplossingen helder te maken.

Vier van de vijf habitattypen die als instandhoudingsdoel voor het Fochteloërveen gelden, zijn gevoelig voor eutrofiering. Voor de landbouw zullen in het kader van het ammoniakbeleid, uit de aanwijzing als Natura 2000-gebied extra beperkingen voortvloeien. In het bestemmingsplan zijn agrarische ontwikkelingen gebonden aan een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden of wijzigingsbevoegdheid, met gunstige uitkomsten van een vooronderzoek in het kader van Natura 2000 als voorwaarde.

Recreatie

Het huidige gebruik als wandel- en fietsgebied vormt geen bedreiging voor de instandhoudingsdoelen. De zonering en de huidige toegangsregels zorgen voor voldoende rust voor zowel broedvogels als niet-broedvogels.

Wel is verstoring vanuit de lucht (klein vliegverkeer, luchtballonnen) een belangrijk knelpunt. Handhaving van de regelgeving voor stiltegebied is een probleem. De invloed hierop vanuit het plangebied Midden-Drenthe is echter klein.

Externe werking

Voor ganzen en zwanen zijn foerageergebieden aangewezen buiten de begrenzing van het Fochteloërveen. Deze liggen binnen 35 km van het Fochteloërveen en voor een belangrijk deel in de gemeente Midden-Drenthe. In het Beleidskader Faunabeheer heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit besloten om in totaal 80.000 ha in Nederland als foerageergebied aan te wijzen voor de opvang van overwinterende ganzen en smienten. De provincie heeft als taak om de foerageergebieden aan te wijzen en te begrenzen. In

deze gebieden kunnen vogels in de wintermaanden ongestoord foerageren, zonder te worden verjaagd. Binnen de begrensde foerageergebieden zijn er subsidiemogelijkheden in het kader van de Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer. De begrenzing is eerder door Gedeputeerde Staten vastgesteld in mei 2005 in het Gebiedsplan foerageergebieden voor overwinterende ganzen. Ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de foerageermogelijkheden in deze gebieden zijn vergunningplichtig in het kader van de Natuurbeschermingswet. Daarom zijn het aanbrengen van verharding, bebouwing en beplantingen, of bodemwerkzaamheden en het scheuren van grasland omgevingsvergunningplichtig. Daarbij zal het college van burgemeester en wethouders de benodigde vergunning slechts verlenen, wanneer uit vooronderzoek blijkt, dat de vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, door het bevoegd gezag, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe, kan worden verleend. Deze foerageergebieden zijn opgenomen in de toetsingskaart natuur.

Provincie Drenthe heeft een grote verantwoordelijkheid voor weidevogelsoorten die juist een zwaartepunt van hun verspreiding in Drenthe hebben liggen, zoals Slobeend en Paapje. Het is niet zinvol om per soort voor te schrijven welke dichtheden er minimaal moeten voorkomen. Daarom wordt uitgegaan van een groep weidevogels met een totale dichtheid van soorten, waarbij deze onderling uitwisselbaar zijn. Er zullen steeds een aantal broedparen en territoria van basissoorten in het gebied aanwezig moeten zijn. De samenhang met natuurgebieden kan ervoor zorgen dat er een terrein van voldoende oppervlakte adequaat kan worden beheerd.

Drentsche Aa-gebied

Het gebied is gelegen in het stroomgebied van de Drentsche Aa en omvat de beek, de zijbeken (met name Anloër Diepje, Andersche Diep tot en met Gasterensche Diep, Scheebroekenloop), de oeverlanden, de aangrenzende heide en bosgebieden (onder andere Balloërveld, Gasterse Duinen, De Strubben, Eexterveld, Smalbroeken) en de omgeving van Geelbroek. Het gebied strekt zich uit van Amen en Papenvoort in het zuiden tot Glimmen in het noorden.

Het Natura 2000-gebied (alleen Habitatrichtlijngebied) beslaat bruto een oppervlakte van ongeveer 3.900 ha. De deelgebieden Geelbroek, Amen (Smalbroeken) en Andersche Diep hebben oppervlakten van respectievelijk circa 270, 240 en 280 ha.

Het Drentsche Aa-gebied ligt vrijwel geheel buiten de gemeente Midden-Drenthe behalve het deelgebied Geelbroek, dat bij de noordoost grens van de gemeente met een paar percelen er net binnen valt.

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft besloten dat op 24 september 2009 de conceptaanwijzing start van nog eens 11 Natura 2000-gebieden. Het gaat dan ondermeer om het Drentsche Aa-gebied. De definitieve aanwijzing is dan niet voor 2010 te verwachten.

Het gebied is aangewezen als een Natura 2000-gebied vanwege de aanwezigheid van de volgende instandhoudingsdoelen:

- H2310 Psammofiele heide met dophei en stekelbrem
- H2320 Psammofiele heide met dophei en kraaihei
- H2330 Open grasland met struisgrassen op landduinen
- H3160 Dystrofe natuurlijke poelen en meren
- H3260 Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het *Ranunculion fluitantis* en het *Callitriche-Batrachion*
- H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met struikhei
- H4030 Droge Europese heide
- H5130 Jeneverbes-formaties in heide of kalkgrasland
- H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems
- H6410 Grasland met pijpenstrootje op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem
- H7110 *Actief hoogveen
- H7140 Overgangs- en trilveen
- H7150 Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion*
- H9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het *Carpinion-betuli*
- H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met zomereik
- H91D0 *Veenbossen
- H91E0 *Bossen op alluviale grond met grauwe els en gewone es (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

- H1099 Rivierprik
- H1134 Bittervoorn
- H1145 Grote modderkruiper
- H1149 Kleine modderkruiper
- H1163 Rivierdonderpad
- H1166 Kamsalamander

- A153 Watersnip
- A275 Paapje
- A338 Grauwe klauwier

Het Drentsche Aa-gebied omvat een redelijk compleet laaglandbekensysteem met oorspronggebieden, bovenlopen, middenlopen en benedenlopen. Door wisselende reliëfs en bodemtypen zijn vele voor beekdalen karakteristieke natuurlijke gradiënten tussen landschaps- en vegetatietypen aanwezig.

De meanderende Drentsche Aa loopt door oud Drents cultuurlandschap met madelanden (graslanden), bosjes, houtwallen, essen (akkers), heide, jeneverbesstruwelen, hunebedden, esdorpen en landgoederen. Door het gebied lopen een groot aantal beken en beekjes.

In de gemeente Midden-Drenthe komen alleen de habitattypen *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems en Grasland met Pijpenstrootje op kalkhoudende, venige, of lemige bodem en mogelijk de vogelsoort Paapje

Het hier kenmerkende vegetatietype Vochtige Molinietalia-hooiland met soorten als moerasvergeetmijnietje, echte koekoeksbloem, grote ratelaar, kruipend zenegroen, gevleugeld hertshooi, moerasrolklaver en tweerijige zegge is gevoelig voor veranderingen in het waterregiem en voor vermesting of verzilting.

Verdroging en vernatting

In het Geelbroek als onderdeel van het Drentsche Aa-gebied is een habitattype benoemd waarvoor de waterhuishouding (verdroging en vernatting) een van de belangrijke invloedsfactoren is. Hier speelt vooral dat het peilbeheer binnen de gebieden nog niet optimaal is (bijvoorbeeld doordat niet alle gronden zijn verworven) deels door andere functies in de directe omgeving die een lager peil of andere waterhuishoudkundige ingrepen vragen.

Afgelopen jaren zijn maatregelen uitgevoerd waardoor de grondwaterstand is verhoogd. De uitgangssituatie voor de gewenste Natura 2000-doelen is daardoor verbeterd. Maar dat neemt niet weg dat een aantal problemen blijven bestaan. In het door de waterschappen uit te voeren GGOR-traject (Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regiem) zal de relatie met de omgeving nadrukkelijk in beeld worden gebracht. Dit traject zal naar verwachting pas in 2010 worden afgerond. Op dat moment kan een beter oordeel worden gegeven over de vraag in hoeverre ingrepen in de omgeving kunnen bijdragen aan de instandhoudingsdoelen in het Natura 2000-gebied.

Vermesting

Luchtverontreiniging heeft een sterk negatieve invloed op de kwaliteit van voedselarme en kwetsbare habitattypen. Een belangrijke uitkomst uit de berekeningen is, dat de maatregel 'Bedreven bedrijven' (Duurzaam boer blijven in Drenthe) als de meest effectieve maatregel naar voren komt. Het gaat hier om een combinatie van maatregelen op het gebied van voeraanpassing, stalrichting en bedrijfsvoering in de melkveehouderij. Daarna volgen emissiearme stallen en nageschakelde technieken in de intensieve veehouderij.

Recreatie

Het huidige gebruik van de randen als een wandel- en fietsgebied vormt geen bedreiging voor de instandhoudingsdoelen. Het gebied heeft voldoende mogelijkheden voor zonering en voor de instelling van rustgebieden voor de fauna. Dit geldt in het bijzonder in het broedseizoen. Een dergelijke zonering is niet met planregels te sturen. Bovendien ligt het overgrote deel van het beschermde gebied buiten het plangebied.

Externe werking

De provincie Drenthe heeft een grote verantwoordelijkheid voor weidevogelsoorten die juist een zwaartepunt van hun verspreiding in Drenthe hebben liggen, zoals Paapje. Er wordt uitgegaan van een groep weidevogels, met een totale dichtheid van soorten, waarbij deze onderling uitwisselbaar zijn. De samenhang met andere natuurgebieden in het stroomdal van de Drentsche Aa

kan ervoor zorgen dat er een terrein van voldoende oppervlakte adequaat kan worden beheerd.

Drents-Friese Wold & Leggelderveld

Globaal gaat het om het grote aaneengesloten gebied dat is gelegen in de driehoek tussen Appelscha in het noorden en Diever en Vledder in het zuiden. Het Natura 2000-gebied beslaat bruto een oppervlakte van 7.359 ha. Hiervan is 6.758 ha zowel een Vogelrichtlijn- als Habitatrichtlijngebied. Het resterende deel (602 ha) is alleen een Habitatrichtlijngebied.

Het Drents-Friese Wold ligt geheel voor een klein deel (De Bunders bij Hoogersmilde), maar het Leggelderveld voor een belangrijk deel, in de gemeente Midden-Drenthe.

In 2006 is het Drents-Friese Wold en Leggelderveld met 119 gebieden (eerste tranche) voor aanwijzing in procedure gebracht. De definitieve aanwijzing wordt als vervolg daarop in 2010 verwacht. Het beheerplan moet dan voor 2013 klaar zijn. Provincie Drenthe is bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet 1998.

Het gebied is aangewezen als een Natura 2000-gebied vanwege de aanwezigheid van de volgende instandhoudingsdoelen:

- H2310 Psammofiele heide met dophei en stekelbrem
- H2320 Psammofiele heide met dophei en kraaihei
- H2330 Open grasland met struisgrassoorten op landduinen
- H3110 Mineraalarme oligotrofe wateren van de Atlantische zandvlakten (*Littorelletalia uniflorae*)
- H3130 Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het *Littorelletalia uniflorae* en/of *Isoëto-Nanojuncetea*
- H3160 Dystrofe natuurlijke poelen en meren
- H3260 Submontane en laaglandrivieren met vegetaties behorend tot het *Ranunculion fluitantis* en het *Callitrichio-Batrachion*
- H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
- H5130 Jeneverbes-formaties in heide of kalkgrasland
- H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems
- H7110 *Actief hoogveen
- H7150 Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion*
- H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met zomereik

- H1166 Kamsalamander
- H1831 Drijvende waterweegbree

Het Drents-Friese Wold vormt een zeer afwisselend landschap. Het gebied kent veel naaldbossen, maar daarnaast zijn stuifzanden, heidevelden, jeneverbesstruweel, schrale graslanden, zwak gebufferde vennen, loofbossen en beken

aanwezig. Het stuifzand komt vooral voor op het Aekingerzand. In Berkenheuvel komen uitgestrekte kraaiheidebegroeiingen voor. Het Doldersummerveld en het Wapserzand zijn twee grote heideterreinen met vochtige en natte heide met vennetjes. Natte slenken en droge zandruggen wisselen elkaar af.

In het gebied van de Vledder Aa is herstel van oorspronkelijke beekdalnatuur tot stand gebracht. Ook bij de Schoapedobbe heeft natuurherstel plaatsgevonden. Het is een heuvelachtig heidegebied met zandverstuivingen en vennen ('dobben'). Het Leggelderveld bestaat uit natte heiden, pioniervegetaties met snavelbiezen en heischraal grasland.

Verdroging en vernatting

In het Leggelderveld zijn de grondwaterafhankelijke habitattypen natte heiden, pioniervegetaties met savelbiezen en heischraal grasland waarvoor verdroging en vernatting in en rond het Natura 2000-gebied een van de belangrijke invloedsfactoren is. Verdroging wordt onder andere veroorzaakt doordat het peilbeheer binnen de gebieden nog niet optimaal is, door andere functies in de directe omgeving die een lager peil vragen en/of andere waterhuishoudkundige ingrepen. In het door de waterschappen uit te voeren GGOR-traject (Gewest Grond- en Oppervlaktewater Regiem) zal de relatie met de omgeving nadrukkelijk in beeld worden gebracht. Dit traject zal naar verwachting pas in 2010 worden afgerond. Op dat moment kan een beter oordeel worden gegeven over de vraag in hoeverre ingrepen in de omgeving kunnen bijdragen aan de instandhoudingsdoelen in het Natura 2000-gebied.

De oude heidegebieden waren sterk verdroogd. Door de nieuwe inrichting van de natuurontwikkelingsgebieden kan daaraan veel worden verbeterd.

Vermesting

Luchtverontreiniging heeft een sterke negatieve invloed op de kwaliteit van voedselarme en kwetsbare habitattypen zoals Oude bossen en (Zeer) Zwakgebufferde vennen in het aangrenzende deel van het Drents-Friese Wold of heischraal grasland in het Leggelderveld. Een belangrijke uitkomst uit de berekeningen is, dat de maatregel 'Bedreven bedrijven' (Duurzaam boer blijven in Drenthe) als de meest effectieve maatregel naar voren komt. Het gaat hier om een combinatie van maatregelen op het gebied van voeraanpassing, stalinrichting en bedrijfsvoering in de melkveehouderij. Daarna volgen emissiearme stallen en nageschakelde technieken in de intensieve veehouderij. Op basis van de berekeningen door Alterra is hiervoor een provinciaal beleidskader ontwikkeld, dat zal worden gehanteerd, zolang er geen verdere landelijke regelgeving beschikbaar is. Daarnaast wordt verder gewerkt aan een generiek beleid (milieuregelgeving en stimulering) om ook de achtergronddepositie binnen Drenthe, maar ook in Friesland, verder terug te dringen.

Recreatie

Het huidige gebruik van de randen als zwem-, wandel- en fietsgebied vormt geen bedreiging voor de instandhoudingsdoelen. Het Leggelderveld kent deels een toegangskaartensysteem en met rasters afgescheiden terreindelen rond de voormalige kalkzandwinningsplas. Het gebied heeft voldoende mogelijkheden voor zonering en voor de instelling van rustgebieden voor de fauna.

Externe werking

Kamsalamander komt voor in kleinschalige, deels agrarische, landschappen vooral bij overgang van bos naar grasland: gebieden met hagen, houtwallen, rijen knotbomen, rietkragen, vochtige bosjes en poelen. De volwassen kamsalamander verblijft doorgaans van maart tot in juli in het water. Een klein percentage van de volwassen dieren blijft het gehele jaar in het water. De meeste individuen gaan vanaf juli tot in september het land op en trekken naar de overwinteringsplaats in de nabijheid (<400 m). De voortplantingshabitat wordt

gevormd door vrij grote, geïsoleerde, stilstaande, halfbeschaduwde, voedselrijke wateren (poelen, vennen, sloten) met een goed ontwikkelde water- en oevervegetatie. De wateren moeten een groot deel van het jaar water bevatten, maar incidenteel droogvallen kan gunstig zijn voor kamsalamander, omdat daarmee vissen uit het water verdwijnen die anders larven en eieren opeten. De soort overwintert op het land (periode november-maart). De landhabitat wordt gevormd door kleine landschapselementen waarin voldoende vorstvrije plaatsen aanwezig zijn zoals bosjes, hagen, struwelen, houtwallen, overhoekjes en bosranden.

De soort is tevens streng beschermd (bijlage IV) door de Flora- en faunawet. Kamsalamander is gevoelig voor veel bedreigingen. In ruimtelijk opzicht komt het gevaar vooral van aantasting van verblijfsplaatsen in de vorm van het dempen van wateren of het opruimen of opschoneren van kleine landschapselementen. Tot 400 m rond poelen en de begrenzing van het Drents-Friese Wold of het Leggelderveld is het dempen van waterpartijen of het amoveren van opgaande beplantingen daarom gebonden aan een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden. Daarbij zal het college van burgemeester en wethouders de benodigde vergunning slechts verlenen, wanneer uit vooronderzoek blijkt, dat de vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, door de respectievelijke bevoegde gezag, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe en de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, kan worden verleend.

Dwingelderveld

Globaal gaat het om het grote aaneengesloten gebied van bos en heide ten zuidoosten van Dwingeloo. Het Habitatrictlijngebied en het Vogelrichtlijngebied vallen beide geheel samen met de begrenzing van het Natura 2000-gebied.

Het Natura 2000-gebied beslaat bruto een oppervlakte van 3.823 ha. Het Dwingelderveld ligt voor het overgrote deel buiten de gemeente Midden-Drenthe maar grenst er voor de hele oostgrens en een deel van de noordgrens van het gebied aan. Circa 1 ha bij Smalbroek ligt binnen de gemeente.

Het Dwingelderveld is een van de belangrijkste en meest gevarieerde heidegebieden van West-Europa. Het is een Nationaal Park. Onder leiding van het overlegorgaan van het Nationale Park wordt samengewerkt aan inventarisaties en aan maatregelen om de natuurwaarden te behouden en te versterken en het recreatief gebruik in goede banen te leiden en te stimuleren.

In 2006 is het Dwingelderveld met 119 gebieden (eerste tranche) voor aanwijzing in procedure gebracht. Voor het Dwingelderveld is in 2009 een conceptbeheerplan opgesteld. De definitieve aanwijzing wordt als vervolg daarop in 2010 verwacht.

Provincie Drenthe is bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet 1998.

Het gebied is aangewezen als Natura 2000 vanwege de aanwezigheid van de volgende instandhoudingsdoelen:

- H2310 Psammofiele heide met dophei en stekelbrem
  - H2320 Psammofiele heide met dophei en kraaihei
  - H2330 Open grasland met struisgrassoorten op landduinen
  - H3130 Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het *Littorelletalia uniflorae* en/of *Isoëto-Nanojuncetea*
  - H3160 Dystrofe natuurlijke poelen en meren
  - H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met struikhei
  - H4030 Droge Europese heide
  - H5130 Jeneverbesformaties in heide of kalkgrasland
  - H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems
  - H7110 *Actief hoogveen
  - H7120 Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is
  - H7150 Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion*
  - H9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met hulst en soms ook Taxus in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)
  - H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met zomereik
- H1166 Kamsalamander

Het Dwingelderveld is een uitgestrekt heideterrein in het oude Drentse esdorpenlandschap. Het gebied herbergt uitgestrekte vochtige heidegebieden, hoogveenvennen, zure en zwakgebufferde vennen, oude eikenbossen, een klein hoogveen, droge heide, stuifzanden en jeneverbesstruwelen. In het gebied liggen prehistorische grafheuvels.

De Boswachterij Dwingeloo bestaat uit bossen die begin twintigste eeuw zijn aangeplant op stuifzand en heide. In de bossen liggen diverse vennetjes en heidevelden. Het Lheebroekerzand is een zeer afwisselend stuifzandgebied met bos, heide en jeneverbesstruweel. De Anserdennen is een heuvelachtig deel waar gemengd bos, heide en vennen op voormalig stuifzand voorkomen.

Het Terhorsterzand, ten oosten van de autoweg A28, heeft vergelijkbare natuurwaarden. Het hoort wel tot het Nationale Park maar is niet opgenomen binnen de Natura 2000-begrenzing.

In voorbereiding is de aanleg van een ecoduct van het Dwingelderveld naar het Terhorsterzand om de barrièrewerking van de A28 te verminderen.

Storingsfactor																			
	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring	Vermesting	Verzoeting	Verziltting	Verontreiniging	Verdroging	Vernatting	Verandering stroomsnelheid	Verandering overstromingsfrequentie	Verandering dynamiek substraat	Verstoring door geluid	Verstoring door licht	Verstoring door trilling	Optische verstoring	Verstoring door mechanische effecten	Verandering in populatiedynamiek	Bewuste verandering soortensamenstelling
Stuifzandheiden met struikhei	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zandverstuivingen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zwakgebufferde vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zure vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Droge heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Jeneverbesstruwelen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Heischrale graslanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Actieve hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Herstellende hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Pioniervegetaties met snavelbiezen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Beuken-eikenbossen met hulst	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Oude eikenbossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kamsalamander	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Boomleeuwerik (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Dodaars (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Geoorde fuut (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kleine Zwaan	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Paapje (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Roodborsttapuit (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Slobeend	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Tapuit (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Toendrarietgans	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Wintertaling	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zwarte Specht (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Waterhuishouding

Het Inrichtingsplan Dwingelderveld behelst onder meer een uitgebreide aanpassing van de waterhuishouding ten behoeve van de natuurdoelen, zoals die zijn vastgelegd in het GGOR. Daarenboven wordt gewerkt aan het realiseren van een grote capaciteit om in tijden van hoge neerslag water langer in het gebied vast te houden. Bij de uitwerking van de waterhuishoudkundige in-

richting is zorgvuldig rekening gehouden met de eisen die aan dit 'extreem vasthouden' moeten worden gesteld vanuit de instandhoudingsdoelen.

De maatregelen in het gebied zullen bijdragen aan een gunstiger waterhuishouding voor diverse waterafhankelijke habitattypen. Een knelpunt blijft de hydrologische relatie met de omliggende beekdalen, waaronder die van de Beilerstroom. Nader onderzoek, na uitvoering van de huidige plannen, kan meer inzicht geven in de omvang van dit knelpunt.

Landbouw

Voor de landbouw zullen alleen in het kader van het ammoniakbeleid, uit de aanwijzing als een Natura 2000-gebied extra beperkingen voortvloeien.

Recreatie

Er zijn delen van het Dwingelderveld en daarmee van het Lheebroekerzand die tijdens het broedseizoen zo rustig mogelijk moeten blijven. Dat kan vaak worden bereikt door een slimme zonering, waarbij de locaties en de omvang van de parkeerplaatsen voor de auto al erg sturend zijn. Soms kan de terreinbeheerder enkele van de vele paadjes en paden afsluiten of dicht laten groeien; vrijwel ongemerkt worden mensen zo 'gestuurd'. Ook uitgezette routes zijn een uitgelezen manier om mensen de mooiste plekjes in een gebied te tonen en meteen ook de meest kwetsbare 'stiltegebieden' te ontzien. Wat vrijwel nooit kan in een Natura 2000-gebied zijn loslopende honden en motorcrossers; beide groepen 'gebruikers' zorgen voor te veel verstoring. Het huidige gebruik als een wandel- en fietsgebied vormt geen bedreiging voor de instandhoudingsdoelen. De zonering en de huidige toegangsregels zorgen voor voldoende rust voor zowel broedvogels als niet-broedvogels.

Wel is verstoring vanuit de lucht (klein vliegverkeer, luchtballonnen) een belangrijk knelpunt. Behalve ontsluiting en parkeren, zijn dit geen ruimtelijk te beïnvloeden functies. Gezien het geringe oppervlak in het plangebied van dit bestemmingsplan, vloeien hieruit geen consequenties.

Externe werking

Voor ganzen en zwanen zijn foerageergebieden aangewezen buiten de begrenzing van het Dwingelderveld. Deze liggen binnen 35 km van het Dwingelderveld en voor een belangrijk deel in de gemeente Midden-Drenthe. In het Beleidskader Faunabeheer heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit besloten om in totaal 80.000 ha in Nederland als foerageergebied aan te wijzen voor de opvang van overwinterende ganzen en smienten. De provincie heeft als taak om de foerageergebieden aan te wijzen en te begrenzen. In deze gebieden kunnen vogels in de wintermaanden ongestoord foerageren, zonder te worden verjaagd. Binnen de begrensde foerageergebieden zijn er subsidiemogelijkheden in het kader van de Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer. De begrenzing is eerder door Gedeputeerde Staten vastgesteld in mei 2005 in het Gebiedsplan foerageergebieden voor overwinterende ganzen. Ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de foerageermogelijkheden in deze gebieden zijn vergunningplichtig in het kader van de Natuurbeschermingswet. Daarom zijn het aanbrengen van verharding, be-

bouwing en beplantingen, of bodemwerkzaamheden en het scheuren van grasland omgevingsvergunningplichtig. Daarbij zal het college van burgemeester en wethouders de benodigde vergunning slechts verlenen, wanneer uit vooronderzoek blijkt, dat de vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, door het bevoegd gezag, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe, kan worden verleend.

Kamsalamander komt voor in kleinschalige, deels agrarische, landschappen vooral bij de overgang van bos naar grasland: gebieden met hagen, houtwallen, rijen knotbomen, rietkragen, vochtige bosjes en poelen. De volwassen kamsalamander verblijft doorgaans van maart tot in juli in het water. Een klein percentage van de volwassen dieren blijft het gehele jaar in het water. De meeste individuen gaan vanaf juli tot in september het land op en trekken naar de overwinteringsplaats in de nabijheid (minder dan 400 m). De voortplantingshabitat wordt gevormd door vrij grote, geïsoleerde, stilstaande, halfbeschaduwde, voedselrijke wateren (poelen, vennen, sloten) met een goed ontwikkelde water- en oevervegetatie. De wateren moeten een groot deel van het jaar water bevatten, maar incidenteel droogvallen kan gunstig zijn voor kamsalamander, omdat daarmee vissen uit het water verdwijnen die anders larven en eieren opeten. De soort overwintert op het land (periode november-maart). De landhabitat wordt gevormd door kleine landschapselementen waarin voldoende vorstvrije plaatsen aanwezig zijn zoals bosjes, hagen, struwelen, houtwallen, overhoekjes en bosranden.

De soort is tevens streng beschermd (bijlage IV) door de Flora- en faunawet. Kamsalamander is gevoelig voor veel bedreigingen. In ruimtelijk opzicht komt het gevaar vooral van aantasting van de verblijfsplaatsen in de vorm van het dempen van wateren of het opruimen of opschonen van kleine landschapselementen. Tot 400 m rond poelen en de begrenzing van het Dwingelderveld is het dempen van waterpartijen of het amoveren van opgaande beplantingen daarom gebonden aan een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden. Daarbij zal het college van burgemeester en wethouders de benodigde vergunning slechts verlenen, wanneer uit vooronderzoek blijkt, dat de vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, door de respectievelijke bevoegde gezag, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe en de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, kan worden verleend.

Witterveld

Globaal gaat het om het heide-, bos- en hoogveengebied ten zuidwesten van Assen. Het voormalige beschermd natuurmonument Witterveld heeft een oppervlakte van bruto 463 ha en ligt geheel binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Witterveld. Het voormalige beschermd natuurmonument is apart op de kaart aangegeven. Het Natura 2000-gebied beslaat een bruto oppervlakte van 482 ha.

Het Witterveld ligt vrijwel geheel buiten de gemeente Midden-Drenthe, maar grenst daar voor ongeveer de helft aan. In het zuidoosten van het Witterveld ligt circa 12 ha binnen de gemeente.

In 2006 is het Witterveld met 119 gebieden (eerste tranche) voor aanwijzing in procedure gebracht. De definitieve aanwijzing wordt als vervolg daarop in 2010 verwacht, waarna binnen drie jaar een beheerplan moet zijn opgesteld. Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe is bevoegd gezag, maar doet dit in samenspraak met de beheerder het Minister van Defensie.

Het gebied is aangewezen als Natura 2000 vanwege de aanwezigheid van de volgende instandhoudingsdoelen:

H2320 Psammofiele heide met dophei en kraaihei
H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met struikhei
H4030 Droge Europese heide
H7110 *Actief hoogveen
H7120 Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is
H7150 Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het Rhynchosporion
H91D0 *Veenbossen

Het Witterveld is een heide- en hoogveengebied ten zuidwesten van Assen. Het gebied maakte in het verleden deel uit van de uitgestrekte Smilder venen die ooit grote delen van Noordwest-Drenthe en aangrenzend Friesland bedekten. Vrijwel het gehele oorspronkelijke hoogveengebied is afgegraven. Dit terrein is echter door een samenloop van omstandigheden gespaard gebleven van ernstige ontwatering en afgraving.

In het gebied worden vochtige en droge heidevegetaties, rustend hoogveen en levende hoogveenvegetaties en plaatselijk opgaand bos, enkele schraalgraslanden en open water aangetroffen. Er is een goed ontwikkelde gradiënt van hoogveen naar droge heide op zandgrond aanwezig, waarin alle bijbehorende habitattypen goed ontwikkeld voorkomen. In de heide liggen enkele pingorines.

Storingsfactor																			
	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring	Vermesting	Verzoeting	Verziltting	Verontreiniging	Verdroging	Vernatting	Verandering stroomsnelheid	Verandering overstromingsfrequentie	Verandering dynamiek substraat	Verstoring door geluid	Verstoring door licht	Verstoring door trilling	Optische verstoring	Verstoring door mechanische effecten	Verandering in populatiedynamiek	Bewuste verandering soortensamenstelling
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	☒	■	■	■	■
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	☒	::	☒	☒	☒	☒	■	■	■	■
Droge heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	☒	☒	☒	■	■	■	■
*Actieve hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	☒	☒	☒	■	■	■	■
Herstellende hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	☒	☒	☒	■	■	■	■
Pioniervegetaties met snavelbiezen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	☒	■	☒	☒	☒	☒	■	■	■	■
*Hoogveenbossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	☒	■	■	■	■

Waterhuishouding

Het Witterveld heeft onder meer aanpassing van de waterhuishouding ten behoeve van de natuurdoelen, zoals die worden vastgelegd in het GGOR. Daarboven wordt gewerkt aan het realiseren van een grote capaciteit om in tijden van hoge neerslag water langer in het gebied vast te houden. Bij de uitwerking van de waterhuishoudkundige inrichting zal zorgvuldig rekening moeten worden gehouden met de eisen die aan dit 'extreem vasthouden' moeten worden gesteld vanuit de instandhoudingsdoelen. Daarbij moet een precair evenwicht worden gevonden, tussen de ogenschijnlijk elkaar uitsluitende kwetsbaarheden voor waterniveaus in een relatief smal terrein.

De maatregelen in het gebied zullen bijdragen aan een gunstiger waterhuishouding voor diverse waterafhankelijke habitattypen. Een knelpunt blijft de hydrologische relatie met de omgeving. Een nader onderzoek, na uitvoering van de huidige plannen, kan meer inzicht geven in de omvang van dit knelpunt.

Landbouw

Voor de landbouw zullen in het kader van het ammoniakbeleid en eventueel indirect vanuit het waterregiem, extra beperkingen voortvloeien uit de aanwijzing als Natura 2000-gebied.

Recreatie

Het gebied is niet ontsloten en alleen langs de randen te beleven. De rust is daardoor gewaarborgd voor kwetsbare soorten van heide en hoogveen zoals amfibieën, reptielen en zowel broedvogels als niet broedvogels. Van het aangrenzende motorcrossterrein is geen verstoring vastgesteld.

Weidevogelgebied

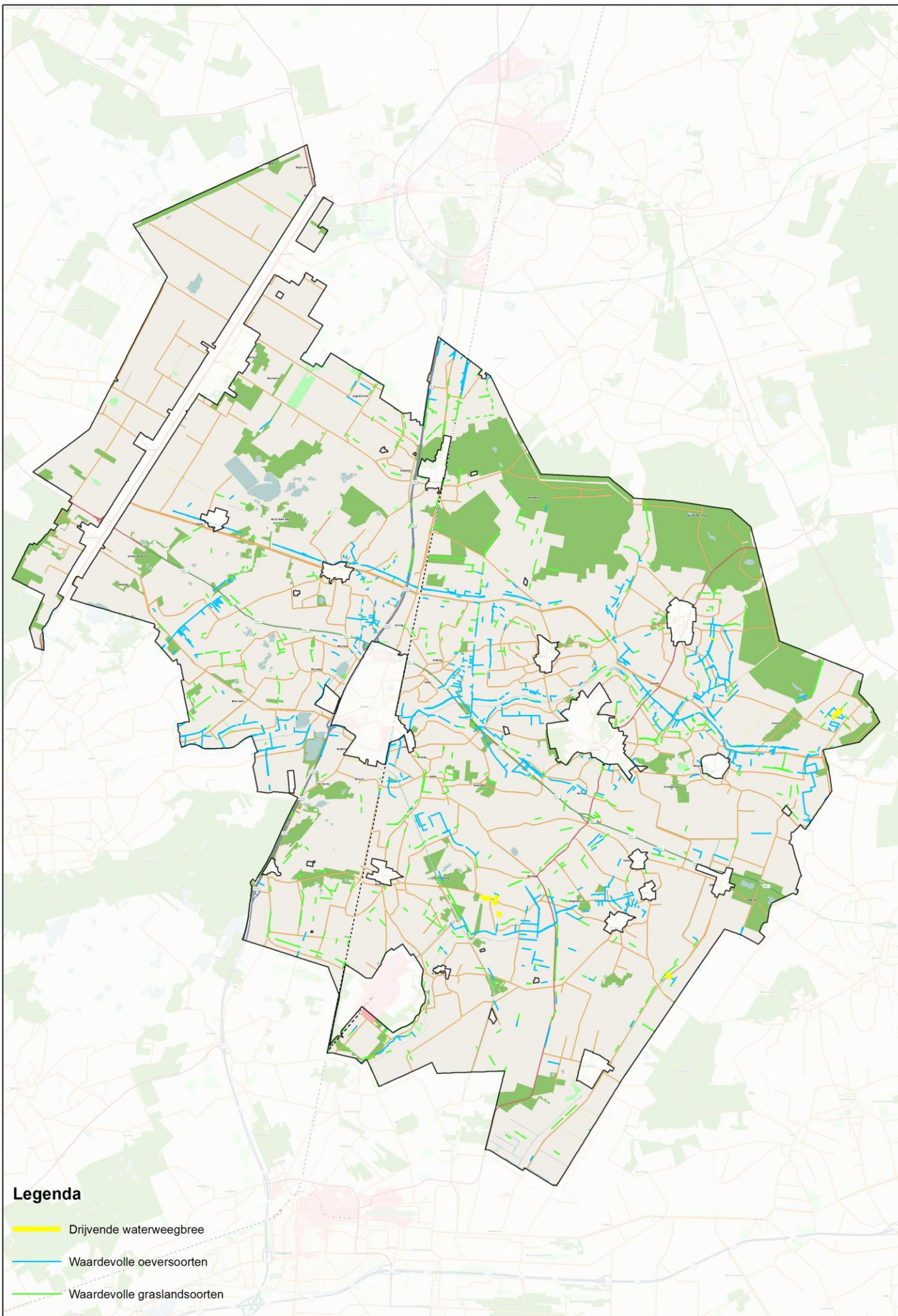
Onze provincie heeft een grote verantwoordelijkheid voor weidevogelsoorten die juist een zwaartepunt van hun verspreiding in Drenthe hebben liggen, zoals Wulp, Watersnip, Slobeend en Paapje. Het is niet zinvol om per soort voor te schrijven welke dichtheden er minimaal moeten voorkomen. Daarom wordt uitgegaan van een groep weidevogels, met een totale dichtheid van soorten, waarbij deze onderling uitwisselbaar zijn. Er zullen steeds een aantal broedparen en territoria van basissoorten in het gebied aanwezig moeten zijn. De samenhang met natuurgebieden kan er voor zorgen dat er een terrein van voldoende oppervlakte adequaat kan worden beheerd.

Voor het weidevogelgebieden Klatering is sinds 2009 een zogenaamd collectief weidevogelbeheerplan verplicht. Na goedkeuring door Gedeputeerde Staten zal dit plan als toetssteen dienen voor de Dienst Regelingen. Ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de broedmogelijkheden in deze gebieden zijn vergunningplichtig in het kader van de Natuurbeschermingswet. Daarom zijn het aanbrengen van verharding, bebouwing en beplantingen, of bodemwerkzaamheden en het scheuren van grasland omgevingsvergunningplichtig. Daarbij zal het college van burgemeester en wethouders de benodigde vergunning slechts verlenen, wanneer uit vooronderzoek blijkt, dat de vergunning door het bevoegd gezag, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe, kan worden verleend. Deze weidevogelgebieden zijn waren bij de tot stand komen van dit bestemmingsplan nog niet begrenst.

Bijlage 5
Veldinventarisatie flora

Legenda

- Drijvende waterweegbree
- Waardevolle oeversoorten
- Waardevolle graslandsoorten

Bijlage 6

Effectenindicator Natura 2000

 zeer gevoelig

 gevoelig

 niet gevoelig

h.v.t.

...onbekend

Oppervlakteverlies

Afname beschikbaar oppervlak leefgebied soorten en/of habitattypen.

Versnippering

Van versnippering is sprake bij het uiteenvallen van het leefgebied van soorten.

Verzuring

Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van vervuilende gassen door bijvoorbeeld fabrieken en (vracht)auto's. De uitstoot bevat onder andere zwaveldioxide (SO₂), stikstofoxide (NO_x), ammoniak (NH₃) en vluchtige organische stoffen (VOS). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

Vermesting

Vermesting is de 'verrijking' van ecosystemen met name stikstof en fosfaat. Het kan gaan om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden) of nitraat- en fosfaataanvoer door het oppervlaktewater.

Verzoeting

Verzoeting treedt op als het chloridengehalte in het water afneemt en niet meer geschikt is voor de beoogde zoute of brakke natuurtypen.

Verzilting

Verzilting betreft de ophoping van oplosbare zouten (kalium, natrium, magnesium, calcium) in bodems en wateren. In wateren komt verzilting over het gehele spectrum tussen zoet (<200 mg Cl/l) en zeer zout (> 30.000 mg Cl/l) voor en is dus niet beperkt tot zoet en brak water.

Verontreiniging

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Bij verontreiniging is sprake van een zeer brede groep van ecosysteem of gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbran-

ding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen, endocrien werkende stoffen etc. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater, lucht.

Verdroging

Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is zo lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.

Vernatting

Manifesteert zich in hogere grondwaterstanden en/of toenemende kwel veroorzaakt door menselijk handelen.

Verandering overstromingsfrequentie

De duur en/of frequentie van de overstroming van beken en rivieren verandert door menselijke activiteiten.

Verandering dynamiek substraat

Er treedt een verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van terrestrische of aquatische systemen, bijvoorbeeld door aanslibbing of verstuiwing.

Verstoring door geluid

Verstoring door onnatuurlijke geluidsbronnen; permanent zoals geluid van het wegverkeer dan wel tijdelijk zoals geluidsbelasting bij evenementen. Geluid is een hoorbare trilling, het door geluidsdruk en frequentie.

Verstoring door licht

Verstoring door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken en industrieterreinen, glastuinbouw et cetera.

Verstoring door trilling

Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten worden veroorzaakt, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen et cetera.

Optische verstoring

Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Verstoring door mechanische effecten

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen et cetera die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. De oorzaken en gevolgen zijn bij deze storende factor zeer divers.

Verandering in populatiedynamiek

De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatieopbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral bedoeld op de situatie wanneer sprake is van sterfte van individuen door wegverkeer, windmolens, of door jacht of visserij.

Bewuste verandering soortensamenstelling

Er is sprake van bewust ingrijpen in de natuur door herintroductie van soorten, introductie van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen et cetera.

Bijlage 7

PlanMER bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe, samenvatting

Aanleiding en procedure

Gemeente Midden-Drenthe heeft het voornemen om een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied op te stellen. Het plangebied heeft vooral een agrarisch karakter en bevat bos- en natuurgebieden. In het bestemmingsplan worden de mogelijkheden geregeld voor schaalvergroting en verbreding in de landbouw, natuurontwikkeling, recreatieve activiteiten, vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en uitbreidingsmogelijkheden van niet-agrarische bedrijven.

In de 'Nota van Uitgangspunten' heeft de gemeente de uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied vastgesteld. Deze nota is vervolgens vertaald in een voorontwerpbestemmingsplan. Dit plan heeft reeds een inspraakronde doorlopen.

Omdat het bestemmingsplan Buitengebied het kader vormt voor mogelijke m.e.r.-(beoordeling)plichtige activiteiten is het noodzakelijk om (in elk geval in verband met de mogelijke gevolgen van die activiteiten) een planMER op te stellen. Een planMER is ook nodig omdat het plan 'gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebieden, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in Natura 2000-gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen'.

In de periode waarin het ontwerpbestemmingsplan is opgesteld, is ook het voorliggende planMER vervaardigd. Dit Milieueffectrapport wordt vervolgens samen met ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd. Er is een zogenaamde 'Passende Beoordeling' opgesteld in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Deze is onderdeel van het planMER en wordt ook ter inzage gelegd. Daarna is er voor iedereen gedurende zes weken de mogelijkheid voor inspraak (indienen zienswijzen) op het planMER, gekoppeld aan de procedure voor inspraak en indienen zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan.

In aanvulling hierop zal ook de landelijke en onafhankelijke Commissie voor de Milieueffectrapportage (Commissie-m.e.r.) om advies worden gevraagd over het planMER.

Uitgangspunten

De Nota van Uitgangspunten bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe is in april 2005 door de Raad van de gemeente Midden-Drenthe vastgesteld. In

deze nota is aangegeven dat de zonering in het tweede Provinciaal Omgevingsplan (POP) voor de afweging en functietoekenning van de functies binnen de gebiedsbestemmingen wordt aangehouden. Ook wat betreft de 'spelregels' voor de oppervlakte van agrarische bouwpercelen wordt aangesloten bij het provinciale beleid in het POP II. Dit POP II is inmiddels per 2 juni 2010 vervangen door de nieuwe Omgevingsvisie Drenthe. Hier is in het nu voorliggende planMER en nieuwe ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe aansluiting bij gezocht.

Andere uitgangspunten die voor de effectbeoordeling in dit planMER van belang zijn, betreffen:

- terughoudend omgaan met de mogelijkheden voor verplaatsing/inplaatsing van agrarische bedrijven;
- geen nieuwvestiging van intensieve veehouderij, of vestiging als nieuwe neventak van een agrarisch bedrijf;
- biogasopwekking met biomassavergistingsinstallaties is alleen mogelijk als 'nevenactiviteit mestverwerking' (co-vergisting);
- voor nieuwe landgoederen wordt uitgegaan van de beleidsnotitie 'Nieuwe landgoederen in Midden-Drenthe';
- het bestemmingsplan biedt ruimte voor verbreding van de agrarische bedrijven met niet-agrarische nevenactiviteiten die passen in het landelijk gebied, zoals kamperen bij de boer, logies, productiegebonden detailhandel en zorgboerderijen. Nevenactiviteiten zijn alleen toegestaan in de bestaande bebouwing;
- ruimte voor zelfstandige activiteiten die passen in het landelijk gebied, zoals loonbedrijven, paardenhouderijen en maneges en kleinschalige dienstverlenende bedrijfsfuncties;
- uitwerking van een 'ruimte voor ruimte' regeling;
- aansluiting van recreatieve voorzieningen bij de provinciale functiezoning. De ontwikkelingsruimte is zeer beperkt, het betreft alleen beperkte aanpassingen of uitbreidingen van bestaande voorzieningen;
- overkoepelende randvoorwaarden voor activiteiten binnen het agrarische gebied is het behoud van de kenmerkende landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Om verstening te voorkomen, worden nieuwe zelfstandige activiteiten uitsluitend toegestaan in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen/boerderijen;
- productiebos wordt gezien als een agrarische activiteit. De gemeente Midden-Drenthe, voert in bepaalde gebiedscategorieën een terughoudend beleid ten aanzien van boomteelt, houtteelt en andere opgaande beplanting. Belangrijke landschappelijke waardevolle elementen zoals essen, beekdalen, veenontginningen of open enclaves komen niet in aanmerking voor bosaanplant;
- terughoudend omgaan met de mogelijkheden voor bosaanplant. In het ontwerp bestemmingsplan is dit nader uitgewerkt. Omvorming van agrarisch gebied naar permanent bos is alleen onder strikte voorwaarden mogelijk en niet in de vorm van nieuwe op zichzelf staande boselementen in open gebieden. Kleinschalige houtteelt (met behoud van de agrarische bestemming) is mogelijk, mits voldoende rekening kan worden

- gehouden met natuur en landschap. In deze samenvatting wordt hier bij de beschrijving van de ontwikkelingsmogelijkheden verder op ingegaan;
- voor het opstellen van het bestemmingsplan is vooraf nagegaan of de agrarische bouwpercelen nog wel als zodanig in gebruik zijn. De inventarisatie vooraf heeft ertoe geleid dat het aantal locaties met de bestemming Veehouderij (als hoofdtak) is teruggebracht van 107 naar 53. Dit komt overeen met de feitelijke situatie.

Alle genoemde uitgangspunten zijn in het ontwerpbestemmingsplan uitgewerkt.

Landschapsadvies

Voor het ontwerpbestemmingsplan is een landschapsadvies opgesteld. Dit advies en de besluitvorming van het college van burgemeester en wethouders over het advies, hebben (ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan) geleid tot;

- aanpassingen in de indeling in gebiedscategorieën, conform de analyse en kaart in het Landschapsadvies;
- in het ontwerpbestemmingsplan zijn voor agrarische bedrijven exact begrensde bouwpercelen aangegeven, waarbinnen de voorgenomen uitbreidingsruimte vorm kan krijgen. Dit is een verandering ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan, waarin de bouwpercelen niet exact waren aangegeven. De oppervlakte en de uitbreidingsmogelijkheden verschillen per gebied. Dit komt verderop nader aan de orde. Voor intensieve veehouderijen is de mogelijke uitbreiding van de bedrijfsgebouwen veelal gebonden aan een beperkte oppervlakte. Ook dit wordt verderop nader uiteengezet.

Ontwikkelingsmogelijkheden

In het ontwerpbestemmingsplan worden bestaande functies vastgelegd en ontwikkelingsmogelijkheden geregeld. Ontwikkelingsruimte wordt met name geboden voor de functies landbouw en natuur. De ontwikkeling van nieuwe natuur (EHS) is een reeds vaststaand beleid en in het ontwerpbestemmingsplan krijgt dit zijn beslag op gemeentelijk niveau. Voor de functie landbouw wordt ingespeeld op de landelijke trend van deze functie.

Bij het opstellen van het bestemmingsplan is uitgegaan van een aantal gebiedscategorieën. Deze zijn verwerkt in een stelsel van bestemmingen.

Gebiedscategorie	Bestemming(en)
Essen en oude veldontginningen	
Essen	De essen hebben de bestemming Agrarische met waarden 2 - oude veldontginningen en hebben daarnaast de bestemming Waarde - Archeologie 1, 2 en 3. Verder zijn ze aangeduid als 'gebieden met cultuurhistorische waarde'. Door deze dubbelbestemming en aanduiding genieten ze speciale bescherming.
Oude veldontginningen (kampontginningen)	Agrarische met waarden 2 - Oude veldontginningen
Beekdalen	
Beekdalen I	Agrarisch met waarden 3 - Beekdal met oorspronkelijke structuur
Beekdalen II	Agrarische met waarden 4 - Beekdal waarin hervorkaveling plaatsgevonden heeft
Jonge veld- en veenontginningen *)	Agrarisch met waarden 1 - Jonge veldontginningen
Bossen en Velden	Natuur

* De landschappelijke verschillen tussen deze twee categorieën komen tot uiting in de visie in het Landschapsbeleidsplan. Bij de beoordeling van concrete ontwikkelingen (bijvoorbeeld bij vergunningaanvragen) worden deze visie en de uitwerking in het (op te stellen) beeldkwaliteitsplan als uitgangspunt genomen.

Agrarische bedrijvigheid

Agrarische bedrijven; de bouwblokken

In het buitengebied van de gemeente Midden-Drenthe bevinden zich voornamelijk grondgebonden agrarische bedrijven. Daarnaast zijn er 53 bedrijven met een intensieve hoofdtak en 34 grondgebonden bedrijven met een intensieve neventak. Naar verwachting zullen de intensievere teelten in de gemeente (vollegronds-groenteteelt, onderstamteelt, boomteelt) de komende jaren verder toenemen.

In het ontwerpbestemmingsplan zijn de bouwvlakken van agrarische bouwbestemmingen concreet begrensd:

- In de landbouwontwikkelingsgebieden (Jonge veld- en veenontginningen en beekdalen II) is bij recht maximaal een bouwvlak van 1,5 ha toegestaan. Deze is in de verbeelding van het bestemmingsplan (voorheen plankaart) aangegeven. Via een afwijking van de regels van de bebouwingsbepalingen in de regels kan bij duurzame bedrijfsontwikkeling een bouwblok van een oppervlakte van 2 ha worden toegekend.
- In de verwevingsgebieden (oude veldontginningen, essen en beekdalen I) is een bouwblok bij recht van 1 ha in de verbeelding opgenomen. Via een afwijking van de regels is een uitbreiding naar 1,5 ha mogelijk. In deze gebieden wordt de ontwikkeling van de landbouw gelijkwaardig geacht aan landschap en natuur.

De vergroting van de agrarische bouwbestemming wordt bij een aanvraag voor afwijking van de regels afgewogen tegen andere functies en belangrijke waar-

den in de directe omgeving van het bouwvlak. Een nieuwe aanvraag zal bijvoorbeeld worden getoetst aan het beeldkwaliteitsplan van de gemeente.

Bij de intensieve veehouderij is onderscheid gemaakt tussen intensieve veehouderij als neventak en als hoofdtak. Voor een bedrijf met een intensieve neventak is de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfsgebouwen voor deze tak aan een maximum gekoppeld, met een beperkte uitbreidingsmogelijkheid ten behoeve van dierenwelzijn en/of het handhaven van een volwaardige neventak. Bij hoofdberoepbedrijven met intensieve veehouderij zijn er in de jonge veldontginningen, de veenontginningen en Beekdalen II duidelijk meer uitbreidingsmogelijkheden, maar op de oude veldontginningen en de essen is ook voor de hoofdberoepbedrijven de uitbreidingsmogelijkheid beperkt.

Agrarisch gebruik

Voor het agrarisch gebied buiten de bouwblokken heeft de bestemmingsregeling via omgevingsvergunningen met name betrekking op de omvorming van landbouwgebied naar natuur en de bescherming van bepaalde waarden. Het stelsel van omgevingsvergunningen, van strijdig gebruik en afwijkingsmogelijkheden voorziet er in dat bijvoorbeeld veranderingen in de structuur van opgaande beplanting (kappen of aanplanten), ingrepen in de bodem en wijzigingen van het kavelpatroon (door het dempen van sloten) een afweging ten opzichte van de in het geding zijnde waarden (natuur, landschap, geomorfologie, archeologie en cultuurhistorie) en functies vergen, of dat dergelijke ingrepen in bepaalde gebieden verboden zijn. Waardevol grasland, monumentale bomen, archeologisch waardevol gebied, molenbeschermingszones en grondwaterbeschermingsgebieden zijn ten behoeve van de bescherming in de verbeelding van het bestemmingsplan specifiek aangegeven. Ook de sloop van karakteristieke panden is door het omgevingsvergunningstelsel aan voorwaarden verbonden.

Het systeem van strijdig gebruik en afwijkingsmogelijkheden regelt onder meer de mogelijkheden voor verbreding van agrarische bedrijven, co-vergisting van mest en/of agrarische (bij-)producten, houtteelt en andere opgaande meerjarige opgaande teelten en tweede bedrijfswoningen. Ook het afwegingskader voor het toelaten van het onomkeerbaar of ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur wordt met dit systeem vormgegeven. In de gebieden die zijn aangeduid als 'waardevol grasland' zijn scheuren, frezen en ploegen en andere ingrepen in de bodemstructuur niet toegestaan, tenzij dit gebeurt ten behoeve van graslandverbetering of natuurontwikkeling (in deze twee gevallen is een omgevingsvergunning nodig voor scheuren en frezen). In de beekdalen is het onomkeerbaar wijzigen van de bodemstructuur verboden, indien de gronden zijn voorzien van de aanduiding 'wijzigingsbevoegdheid in bestemming Natuur'. Uitzonderingen op deze regels zijn bij nadere afweging in individuele gevallen mogelijk: het omgevingsvergunningstelsel en de afwijkingsmogelijkheden voor strijdig gebruik voorzien hierin. Er is dan altijd wel een afweging nodig ten opzichte van andere in het geding zijnde waarden, zoals in het voorgaande omschreven.

Natuurontwikkeling

Basis voor het bestemmingsplan en toetsingskader voor de Ecologische Hoofdstructuur vormt het Integraal Gebiedsplan Natuur- en Landschapsdoelen (provincie Drenthe). De gebieden die in het ontwerpbestemmingsplan de bestemming Natuur hebben gekregen, zijn reeds verworven door natuurbeherende instanties.

Het omzetten van landbouwgrond in natuur is geregeld via een wijzigingsbevoegdheid. Als randvoorwaarde voor de ontwikkeling van nieuwe natuurgebieden geldt, dat dit geen negatieve invloed mag hebben op de betekenis van gronden in de omgeving voor de daar geldende functies.

Het totale aantal hectare dat in het plangebied in aanmerking komt voor natuurontwikkeling is groter dan de grens waarvoor een m.e.r.-beoordelingplicht geldt.

Om de aanleg van de EHS en/of de verbindingszones mogelijk te maken, is in het bestemmingsplan een wijzigingsmogelijkheid opgenomen om de agrarische bestemming te wijzigen ten behoeve van natuurontwikkeling in de vorm van een ecologische verbindingszone. Voorwaarde hierbij is inrichting van een terrein van 3 ha of groter. Voor natuurontwikkeling ten behoeve van ecologische verbindingszones waarbij het in te richten oppervlak kleiner is dan 3 ha, dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd.

Bos en houtproductie

In het buitengebied is - met uitzondering van de gebiedscategorieën Beekdalen I en II - de aanleg van (tijdelijk) bos voor houtteelt mogelijk voor aaneengesloten gebieden van maximaal 2 ha, mits daarvoor een omgevingsvergunning kan worden verleend. Dit kan alleen als geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke en landschappelijke waarden van de gebieden en de geomorfologische, cultuurhistorische en archeologische waarden.

De aanplant van permanent bos is alleen toegestaan als het een meerwaarde heeft voor recreatie, landschap of natuur. Voor permanent bos wordt daarom gestreefd naar bosclustering. Alleen permanent bos met een duidelijke maatschappelijke meerwaarde is mogelijk. In gebieden met bepaalde landschappelijke kenmerken, zoals openheid, is bosaanleg niet mogelijk. Er gelden strikte voorwaarden om negatieve gevolgen voor de natuur en voor het landschap zoveel mogelijk te voorkomen. Bij beschermingswaardige gebieden met belangrijke waarden voor de cultuurhistorie, het landschap en de natuur is eventuele bosaanplant alleen mogelijk als het die waarden versterkt.

In de landbouwontwikkelingsgebieden is een voorwaarde dat de landbouwkundige hoofdfunctie niet wezenlijk wordt belemmerd. Om dit te bewaken, is het toestaan van bos hier gekoppeld aan de wijzigingsbevoegdheid.

In de gebieden aangeduid met 'waardevol grasland' en op de essen is bosaanplant niet toegestaan. In de hydrologische beïnvloedingszones rond Natura 2000-gebieden mag alleen bosaanplant plaatsvinden indien er geen significant negatieve effecten zijn te verwachten op de Natura 2000-gebieden.

Hydrologische beïnvloedingszones zijn zones rondom natuurgebieden die gevoelig zijn voor verdroging of veranderingen in het (grond-)waterregime. In deze beïnvloedingszones zouden maatregelen of ontwikkelingen met gevolgen voor de waterhuishouding kunnen doorwerken in deze natuurgebieden.

Recreatieve ontwikkelingen

In het nieuwe bestemmingsplan is het beleid van de gemeente om, op het gebied van recreatie, meer ruimte te bieden voor ondernemen verwerkt. Ten opzichte van de geldende bestemmingsplannen voorziet het nieuwe bestemmingsplan samengevat in de volgende ruimte voor ontwikkelingen:

- geen grens aan het aantal kampeereenheden op een kleinschalig terrein, maar de mogelijkheid is wel aan voorwaarden gebonden op het gebied van landschap, natuur en hinder voor de omgeving;
- wijzigingsbevoegdheid van kleinschalig terrein naar volwaardig terrein (dat dan ook groter mag zijn: de 1 ha voor het kleinschalige terrein is dan de minimale oppervlakte, in plaats van de maximale);
- 'verstening' van kampeerterrinen door mogelijkheden voor vergunningvrije bouwwerken en door de vrijstellingsmogelijkheid voor omzetting naar een bungalowterrein;
- ruimte voor horeca en sport- en spelvoorzieningen op recreatieterreinen (op alle typen terreinen met recreatieve hoofdbestemming, bij kleinschalige recreatie alleen een zeer beperkte mogelijkheid voor horeca), het gaat om een nevenfunctie, maar deze hoeft niet alleen voor gasten van het verblijfsrecreatieterrein te zijn bedoeld;
- toestaan van kamperen op bungalowterreinen ('zwaarder = lichter'-principe: de zwaardere bestemming impliceert 'automatisch' de lichtere).

Voor een vrijstelling, dan wel afwijking van de bestemming moet worden voldaan aan voorwaarden en is een afweging nodig op grond van meerdere aspecten. Zo is in het algemeen landschappelijke inpassing verplicht. De voorwaarden bepalen verder dat geen onevenredige afbreuk mag worden gedaan aan de milieusituatie. Dit betreft onder meer de kans op hinder, de verkeerssituatie en gevolgen voor het landschap en voor de natuur. Dit houdt onder meer in dat er zo nodig maatregelen moeten worden getroffen waardoor er, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, geen significante gevolgen zullen optreden op Natura 2000-gebieden.

Voor enkele bestaande verblijfsrecreatieve terreinen worden voorstellen voor uitbreiding opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied.

Het gaat om vrij beperkte mogelijkheden waarvoor de procedure al ver is gevorderd.

Overige ontwikkelingsmogelijkheden

Naast de vorenstaande ontwikkelingen bestaan mogelijkheden voor ontwikkeling van wonen in het buitengebied, van andere bedrijvigheid dan agrarisch en de mogelijkheden voor nieuwe landgoederen. Gezien de aard van de ontwikkelingsmogelijkheden (wonen, lichte bedrijvigheid) worden geen aanmerkelijke effecten verwacht op bijvoorbeeld de bodem, de waterhuishouding en/of de luchtkwaliteit. De genoemde onderwerpen behoeven daarom bij de aanvullende globale milieubeoordeling geen aandacht. Van een directe invloed op natuurwaarden zal ook geen sprake zijn (het gaat niet om ontwikkelingen in de EHS en/of gebieden waar een functiewijziging naar natuurgebied mogelijk is). Indirecte invloeden (bijvoorbeeld via water en verspreiding van stoffen) wordt door de aard van de activiteiten ook niet verwacht. In het algemeen zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijfsmatige activiteiten en de mogelijkheden voor het opsplitsen van een woning beperkt en gebonden aan een afwezigheidskader voor afwijking van de regels in verband met strijdig gebruik.

Effectbeschrijving en -beoordeling

Effecten van de landbouw

De vergroting en (her)inrichting van bouwkvelds, omvorming naar tuinbouw en (boom-) kwekerijen, covergisting, nieuwe mestopslag, nieuwe opgaande beplanting en kappen/rooien van bomen hebben mogelijk gering negatieve effecten op (onder meer) visueel-ruimtelijke landschappelijke waarden. In de vergunningverlening en afwijkingmogelijkheden zijn deze ontwikkelingen aan voorwaarden gebonden.

Invloeden op de bodem als onderlegger van het landschap kunnen negatieve gevolgen hebben voor de cultuurhistorie, maar ook voor potenties voor natuurontwikkeling. De bescherming van aardkundige waarden via het omgevingsvergunningstelsel en 'strijdig gebruik' mist een verband met het totaal aan te beschermen waarden/gebieden. De bescherming is sterk in de beekdalen met oorspronkelijke structuur en elders alleen enigszins aanwezig in gebieden met aanduiding 'waardevol grasland'.

De bescherming van archeologische waarden is door het gebruik van drie specifieke (waarde)bestemmingen, die de omgang met gronden met een archeologische (verwachtings-)waarde regelen, helder en uitvoerig geregeld.

Het bestemmingsplan heeft geen directe gevolgen voor de waterhuishouding en de (grond)waterkwaliteit. Het bevat - afgezien van de bescherming van natuurgebieden middels de hydrologische beïnvloedingszones - ook geen specifieke regelingen hiervoor. Het bestemmingsplan staat de berging van water, bijvoorbeeld bij extreme regelval, en het ontwikkelen van nieuwe mogelijkhe-

den hiervoor niet in de weg. Het bestemmingsplan is echter niet het kader waarin plannen hiervoor worden ontwikkeld.

Natura 2000-gebieden

In de passende beoordeling die deel uitmaakt van dit planMER is op het niveau van het bestemmingsplan ingegaan op de mogelijke cumulatieve effecten van de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw. Significant negatieve effecten van ammoniak vanuit de veehouderij op Natura 2000-gebieden zijn niet op voorhand uit te sluiten. Doordat veehouderijbedrijven, indien er een effect kan zijn op de instandhoudingsdoelstellingen, een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig hebben, worden significante gevolgen van uitbreiding van bedrijven voorkomen.

Voor de intensieve niet-grondgebonden veehouderij bestaan er mogelijkheden om bij uitbreiding een toename van de ammoniakemissie (en de daardoor veroorzaakte depositie) te beperken. De mogelijkheden die het ontwerpbestemmingsplan biedt, zijn daardoor niet strijdig met de doeleinden van het beleid inzake de Natura 2000-gebieden. Voor concrete plannen kan per geval een beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig zijn, maar de uitbreidingsmogelijkheden in het bestemmingsplan zijn in principe wel mogelijk zonder significant negatieve gevolgen voor de Natura 2000-gebieden. Ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan is de mogelijke omvang van de intensieve veehouderij ingeperkt, dit is voor de invloed van ammoniakbelasting op de natuurgebieden een verbetering. Het aantal intensieve agrarische bedrijven met mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden is teruggebracht en de nieuwe wetgeving heeft een plaats gekregen in het bestemmingsplan. Door aanpassing van plangrenzen aan de meest actuele begrenzing van Natura 2000-gebieden is vernietiging van Natura 2000-gebieden uitgesloten.

Ook voor de grondgebonden veehouderij zijn er mogelijkheden op de ammoniakuitstoot - en daarmee de bijdrage aan de ammoniakbelasting van natuurgebieden - te beperken. De technieken zijn er, maar zijn nog niet helemaal opgenomen in de regelgeving. Voor de melkrundveehouderij zijn nu nog geen geschikte emissie-arme stalsystemen of andere regelingen opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav). De verwachting is wel dat dit op korte termijn zal gebeuren. Daarnaast kan met een mix van stalaanpassingen en andere maatregelen ook nu al verlaging van de stikstofemissies worden bereikt. Als er behoefte aan is op grond van aanvragen van agrariërs, zou een commissie van deskundigen kunnen worden ingesteld om technieken te beoordelen en mogelijk te maken. Ook het stimuleren van de maatregelen in de bedrijfsvoering, het vervoer en de bemesting is van belang. Deze maatregelen kunnen, indien voldoende agrariërs eraan meedoen, een substantieel positief effect hebben. Dit leent zich echter niet voor opname in het ruimtelijk beleid (en het bestemmingsplan), maar wel kan worden overwogen dat de gemeente hierin, vanwege het belang voor de natuurwaarden in en buiten de gemeente, een actieve opstelling kiest. Een beperktere benadering kan zijn om met name in de 1 km-zones rond Witterveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elper-

stroom dit te stimuleren. Hier is het effect van deze maatregel in termen van afname van de stikstofdepositie ten gevolge van de veehouderij het grootst.

Een belangrijke constatering is verder, dat de mogelijkheden om met deze problematiek om te gaan nog sterk worden beperkt, door het ontbreken van een landelijke en provinciaal uitgewerkte aanpak, die ook juridisch is verankerd.

Ecologische Hoofdstructuur en overige natuur

De bescherming van de bodemstructuur en de morfologie in het bestemmingsplan is beperkt. Hierdoor kan een negatief effect op de potenties voor natuurontwikkeling optreden. Met betrekking tot ammoniak in relatie met EHS is bij bepaling van de grootte van de bouwblokken geen relatie gelegd met het beleid in de Wav-zones. Enig negatief effect (zeker lokaal in aangrenzend natuurgebied) is - voorzover het delen van de EHS betreft die geen Natura 2000-gebied zijn - niet uitgesloten. Gemiddeld genomen zullen ook de stikstofgevoelige natuurwaarden in de EHS buiten de Natura 2000-gebieden profiteren van de duidelijke dalende trend in de ammoniakbelasting, maar lokaal is een enigszins negatief effect wel mogelijk.

In het bestemmingsplan zijn omgevingsvergunningen opgenomen voor realisatie van (stapstenen voor) ecologische verbindingzones op bestaande agrarische gronden. De omvang van de EHS kan hiermee toenemen. Bovendien worden door deze ecologische verbindingzones ecologische relaties versterkt.

Woon- en leefmilieu

Met betrekking tot woon- en leefmilieu zijn ten opzichte van de huidige bestemmingsplannen nauwelijks negatieve effecten te verwachten, terwijl het vervallen van een groot aantal intensieve veehouderijbedrijven lokaal een enigszins positief effect zal hebben (score 0/+). De overall beoordeling voor het woon- en leefmilieu is neutraal (0) ten opzichte van de autonome situatie en de vigerende bestemmingsplannen, echter met als kanttekening dat enig effect van toename van lichthinder ten opzichte van de huidige situatie niet is uitgesloten.

Conclusie: beoordeling effecten van de landbouw

Landbouw	Beoordeling
Landschap en cultuurhistorie:	
- Visueel-ruimtelijke landschapswaarden	0/-
- Cultuurhistorische en aardkundige waarden	-
Archeologische waarden	+
Natura 2000-gebieden	
- Kwaliteit van Natura 2000-gebieden	-
- Begrenzing van Natura 2000-gebieden	0 (+)
EHS (exclusief Natura 2000) en ecologische verbindingzones:	
- Kwaliteit van natuur *)	0/-
- Omvang	0 (+)
Water	0
Woon- en leefmilieu *)	0 (0/+)

(..) beoordeling in vergelijking met de ontwikkeling op grond van de vigerende bestemmingsplannen.

*) kanttekening: enig effect van toename van lichthinder ten opzichte van de huidige situatie is niet uitgesloten.

Effecten van bos en houtproductie

Met name de mogelijkheden voor kleinschalige bosaanplant en houtteelt zouden, indien diverse initiatieven worden ontwikkeld in één landschappelijke eenheid, in hun onderlinge samenhang tot negatieve gevolgen voor het landschap kunnen leiden. De vraag, hoe dit te voorkomen, vraagt nadere aandacht.

De mogelijkheden voor bosbouw kunnen licht negatieve gevolgen hebben voor de grondwaterhuishouding en daardoor voor natuurgebieden die hier gevoelig voor zijn. Door de eis dat natuurwaarden niet mogen worden aangetast en dat er geen significant negatieve gevolgen mogen zijn voor Natura 2000-gebieden, worden de effecten beperkt. Enig effect is echter niet uitgesloten.

Door het diep wortelen kan bos effect hebben op onderliggende bodem en daardoor op potenties voor natuurontwikkeling. Bosaanplant is echter alleen mogelijk buiten de gebieden waar wijziging naar natuurgebied mogelijk is. Bosaanleg is ook niet toegestaan in gebieden waar effect zou kunnen optreden op archeologische waarden. Het effect op de bodem is hiermee neutraal (0).

Conclusie: beoordeling kleinschalige bosaanplant/houtteelt

Kleinschalige bosaanplant/houtteelt	Beoordeling
Landschap	0/-
Grondwater	0/-
Bodem	0

Effecten van natuurontwikkeling

Ingrepen in het kader van natuurontwikkeling en een spontane ontwikkeling van gebieden (met als eindvorm bos) kunnen invloed hebben op visueel-ruimtelijke kenmerken van het landschap. Dit geldt voor zowel het uitbreiden van kerngebieden van de EHS als het realiseren van ecologische verbindingzones. De voorwaarden die worden gesteld aan de ontwikkeling van natuur zijn

wat dit betreft veelal beperkter dan de voorwaarden aan agrarische ontwikkelingen.

Het bestemmingsplan legt aan geomorfologie en bodembouw (met uitzondering van de gebiedscategorieën Beekdalen I en II) vrijwel geen beperkingen op, indien dit gebeurt in het kader van natuurontwikkeling. Alleen in 'waardevol grasland' is voor het scheuren van de zode een omgevingsvergunning nodig. Een verstoring van bodemstructuur is bij natuurontwikkeling mogelijk.

De diepere grondbewerking is, als het gebeurt ten behoeve van natuurontwikkeling, niet aan voorwaarden gebonden (behalve in de aanvullende 'Waarde'-bestemmingen met betrekking op archeologische waarden).

Conclusie: beoordeling effecten van natuurontwikkeling

Natuurontwikkeling	Beoordeling
Landschap	-
Bodem	-
Cultuurhistorie en archeologie	0 (+)

(..) beoordeling in vergelijking met alleen het vigerende bestemmingsplan.

Effecten van recreatieve ontwikkelingen

Met name door de verruimde mogelijkheden bij wijziging of afwijking van het bestemmingsplan zijn enigszins negatieve milieueffecten van recreatieve ontwikkelingen niet uitgesloten. Dit betreft het landschap (met name door cumulatie van de effecten van meerdere ontwikkelingen binnen een landschappelijke eenheid), het woon- en leefmilieu (vooral door toename van geluid en verkeer) en natuur (natuur- en bosgebieden, onder meer Natura 2000-gebieden). De bepalingen in het bestemmingsplan leggen een koppeling met de voorwaarde dat er geen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden mogen optreden.

In de navolgende tabel is de score op de relevante aspecten opgenomen.

Ruimte voor recreatieve ontwikkelingen (bij wijziging of afwijking van het bestemmingsplan)	Beoordeling
Landschap	0/-
Water	0
Natuur	0/-
Woon- en leefmilieu	0/-

Overige ontwikkelingsmogelijkheden

Het bestemmingsplan maakt diverse ontwikkelingen mogelijk. De voornaamste zijn opgenomen in de vorenstaande beoordelingen. Het milieueffect van de overige ontwikkelingen is gezien de aard en ontwikkelingsmogelijkheden beperkt. Wel kan landgoedontwikkeling milieueffecten hebben.

Voor de beoordeling van plannen voor nieuwe landgoederen zal de gemeente het beeldkwaliteitsplan bij het voorgenomen bestemmingsplan als uitgangspunt nemen.

punt nemen. Waardevolle open gebieden zijn (geactualiseerd ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan) in het ontwerpbestemmingsplan als zodanig aangegeven en beschermd. De realisatie van nieuwe landgoederen kan positieve gevolgen hebben voor het landschap (visueel-ruimtelijk en cultuurhistorisch).

Gegeven de beperkte bescherming die het bestemmingsplan biedt aan aardkundige en geomorfologische kenmerken en waarden, is enige negatieve invloed op bodem(waarden) niet uitgesloten. De bescherming van archeologische waarden is door het gebruik van drie specifieke (waarde)bestemmingen, die de omgang met gronden met een archeologische (verwachtings)waarde regelen, helder en uitvoerig geregeld.

De realisatie van nieuwe landgoederen kan in het algemeen bijdragen aan natuurwaarden en in het bijzonder de realisatie van ecologische verbindingzones bevorderen. De ontwikkeling van landgoederen is niet mogelijk in stiltegebieden en zal niet leiden tot verstoring.

Conclusie: beoordeling effecten overige ontwikkelingen

Overige ontwikkelingen	Beoordeling
Landschap	+
Bodem	0/-
Archeologie	+
Natuur	0/+

Leemten in kennis en voorstel evaluatieprogramma

Uit de effectbeschrijving en -beoordeling kan worden afgeleid dat de te verwachten effecten sterk afhankelijk zullen zijn van de wijze waarop bij vervolgbesluiten (op een meer gedetailleerd niveau) wordt omgegaan met te beschermen waarden op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie. In de praktijk kan dit tot gevolg hebben, dat er een veelheid aan deelbeslissingen wordt genomen, maar dat het zicht op het totaal enigszins verdwijnt. Het is belangrijk om hiertoe regelmatig het feitelijke effect van de veranderingen in het gebied te evalueren. Aanbevolen wordt om hiervoor instrumenten te ontwikkelen.

Bijlage 8
Ruimte voor toeristisch ondernemen!

Discussienota

Ruimte voor Toeristisch

Ondernemen!

Recreatie & Toerisme in het bestemmingsplan
“Buitengebied Midden-Drenthe”

Beilen, 16 september 2010

E. Goessen, Beleidsmedewerker Recreatie & Toerisme

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	3
1. INLEIDING	5
1.1 Aanleiding discussienota	5
1.2 Visie & ambities Recreatie & Toerisme	6
1.3 De aanpak	7
1.4 Waarom een discussienota?	7
1.5 Hoe is de discussienota opgebouwd?	8
1.6 Vervolgtraject	8
2. KADERS VOOR HET BELEID	9
2.1 Wet & regelgeving	9
2.1.1 Rijksbeleid	9
2.1.2 Provinciaal beleid	10
2.1.3 Gemeentelijk beleid	11
2.2 Trends & ontwikkelingen	12
3. RECREATIEVE BESTEMMINGEN	13
4. VOORGESTELDE BELEIDSKEUZES	14
4.1 Inleiding	14
4.2 Kleinschalige recreatie	15
4.2.1 Inleiding & definitie	15
4.2.2 Voorstel 1: Kleinschalige recreatie via ontheffing	17
4.2.2.1 Voorstel 2: Wijzigingsbevoegdheid naar recreatieve hoofdbestemming	22
4.3 (Reguliere) kampeerterrinen R-VR1 (volwaardige camping)	24
4.3.1 Inleiding & definitie	24
4.3.2 Voorstel 3: Vergunningsvrije bouwwerken op reguliere kampeerterrinen	25
4.3.3 Voorstel 4: Experimenteerruimte	29
4.3.4 Voorstel 5: wijzigingsbevoegdheid recreatiewoningen	31
4.4 Bungalowparken (R-VR2)	33
4.4.1 Inleiding & definitie	33
4.4.2 Voorstel 6: "Zwaarder=lichter" principe	34
4.4.3 Voorstel 7: Bijgebouwen	35
4.5 Horeca en andere voorzieningen bij recreatieve bestemmingen	36
4.5.1 Inleiding & definitie	36
4.5.2 Voorstel 8: Horeca voorzieningen	37
4.5.3 Voorstel 9: Gebruik voorzieningen door derden	39
4.6 Bedrijfswoningen bij recreatieve bestemmingen	40
4.6.1 Inleiding & definitie	40
4.6.2 Voorstel 10: Aantal bedrijfswoningen per hectare	41
BIJLAGEN	43

Reguliere kampeerterreinen

3. Op reguliere kampeerterreinen vergunningsvrije bouwwerken tot 70 m² toestaan met een maximale hoogte van 5 meter, 1 bouwlaag en 6 meter onderlinge afstand.
4. Ontheffing gebruik kampeertrein R-VR1 opnemen voor 20% experimenteerruimte (tot maximaal 1 hectare) van het bestaande bestemmingsoppervlak.
5. Wijzigingsbevoegdheid voor het wijzigen van maximaal 100% van regulier kamperen (R-VR1) naar recreatiewoningen (R-VR2).

Bungalowparken

6. Toepassen van het "zwaarder=lichter" principe.
7. Geen vrijstaande bijgebouwen toestaan naast recreatiewoningen

Horeca

8. Geen maximale oppervlakte opgeven voor horeca voorzieningen bij toeristische bestemmingen, maar deze koppelen aan de voorwaarden voor bebouwing op het bestemmingsvlak.

Gebruik door derden

9. Recreatieve (horeca en sport en spel)voorzieningen ook ten behoeve van derden (niet-campinggasten) beschikbaar stellen.

Bedrijfswoningen

10. Eén bedrijfswoning bij recht toestaan en een tweede bedrijfswoning met ontheffing.

1.2 Visie & ambities Recreatie & Toerisme

De gemeente Midden-Drenthe wil met meer ruimte voor toeristisch ondernemen de volgende doelen bereiken:

- Vitale samenhangende sector creëren die de werkgelegenheid, leefbaarheid van het platteland en de economie in Midden-Drenthe versterkt;
- Niet nog meer van hetzelfde, maar het versterken van het aanbod door innovatie en diversiteit staan voorop;
- Keuzes maken voor duurzame exploitatie, zodat een verbetering en verfijning van het bestaande aanbod plaatsvindt wat leidt tot een kwaliteitsslag in de sector.

Levendig platteland in Midden-Drenthe

Strategie

Het aanbod verblijfsrecreatie is toereikend en elke toevoeging van nieuwe verblijfsaccommodaties of toeristische plaatsen leidt niet automatisch tot extra bezoekers. Bezoekers van Midden-Drenthe hebben geen moeite een accommodatie te vinden, maar willen ook overdag een leuke beleving ervaren. Om bestedingen te genereren moet de focus de komende jaren dus liggen op nieuwe kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen in de gemeente. Ook de eventuele vestiging van grootschalige dagrecreatieve ontwikkelingen (liefst bij substreekcentrum Beilen) en andere recreatievormen worden aangemoedigd, liefst door sanering/overname van bestaande recreatieve bestemmingen.

Wat gaan we doen om deze doelen te realiseren?

De gemeente wil graag met de ondernemers om tafel en meedenken over nieuwe initiatieven en uitbreidingen. Het creëren van diversiteit door innovatie en de verbetering van de kwaliteit van bestaande recreatiebedrijven wordt gestimuleerd door het inzetten van instrumenten als het kwaliteitsteam “Natuurlijke Recreatie”, advisering door de beleidsmedewerker Recreatie & Toerisme en verruiming van de mogelijkheden in de bestemmingsplannen.

1.5 Hoe is de discussienota opgebouwd?

De discussienota bestaat uit de volgende onderdelen:

Hoofdstuk 2: Kaders voor het beleid

In dit hoofdstuk zijn de randvoorwaarden en uitgangspunten voor het schrijven van de discussienota kort toegelicht. Er wordt een beschrijving gegeven van de wetten en regelgeving op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau en tot slot worden de trends en ontwikkelingen in de sector toegelicht.

Hoofdstuk 3: Recreatieve bestemmingen

In hoofdstuk 3 wordt het onderscheid tussen de verschillende toeristische bestemmingen toegelicht. Ten eerste is het mogelijk om kleinschalige recreatie te ontwikkelen bij een andere hoofdbestemming, zoals een minicamping bij een agrariër. Ook de aanduiding groepsaccommodatie is mogelijk als neventak bij een andere hoofdbestemming. Daarnaast zijn er drie volwaardige toeristische bestemmingen, R-VR1 voor de reguliere kampeer terreinen, R-VR2 voor bungalowparken en R-VR3 voor groepsaccommodaties. Het is belangrijk dat hierover eenduidigheid bestaat.

Hoofdstuk 4: Beleidskeuzes

In dit hoofdstuk worden de beleidskeuzes genoemd die aan de raadscommissie Ruimte & Groen worden voorgelegd. Hierbij worden per keuze de aanleiding, argumenten en toelichting, kanttekeningen en consequenties voor het bestemmingsplan besproken.

1.6 Vervolgtraject

Op basis van de uitkomsten van de discussiebijeenkomst, worden de stellingen in het ontwerp bestemmingsplan "Buitengebied Midden-Drenthe" verwerkt. Het beleid voor Recreatie & Toerisme in het buitengebied loopt vervolgens mee in de bestemmingsplanprocedure van het bestemmingsplan "Buitengebied Midden-Drenthe".

De Wabo kent bij een groot aantal artikelen de verplichting of de mogelijkheid om de artikelen via een algemene maatregel van bestuur of via een ministeriële regeling uit te werken. Het Besluit omgevingsrecht (Bor) en de Ministeriële regeling omgevingsrecht (Mor) voorzien hierin. In de Bor staan de vergunningvrije bouwactiviteiten opgesomd. Tevens zijn de planologische gebruiksactiviteiten (voorheen de “kruimellijst”) opgenomen waarvoor op basis van de Wabo een omgevingsvergunning kan worden verleend.

De Bor maakt het ook mogelijk dat bouwwerken voor recreatief nachtverblijf met een maximaal oppervlak van 70 m² en maximale hoogte van 5 meter zonder omgevingsvergunning voor het bouwen geplaatst kunnen worden, indien dit door het bestemmingsplan is toegestaan. Indien het bestemmingsplan het bouwen van bouwwerken voor recreatief nachtverblijf niet toe staat, kan een burger of ondernemer op basis van de Wabo een omgevingsvergunning aanvragen om ontheffing van het bestemmingsplan te krijgen.

2.1.2 Provinciaal beleid

Op 2 juni 2010 heeft de provincie haar Omgevingsvisie vastgesteld. Deze visie is hét strategische kader voor de ruimtelijke en economische ontwikkeling van Drenthe. De visie formuleert de belangen, ambities, rollen, verantwoordelijkheden en sturing van de provincie in het ruimtelijke domein. Bij het opstellen van gemeentelijk beleid moet de gemeente rekening houden met en zich houden aan provinciale regels uit de omgevingsvisie. In de omgevingsvisie wordt ook ingegaan op Recreatie & Toerisme.

In de omgevingsvisie staat dat toerisme een belangrijke economische pijler is voor Drenthe. Drenthe moet aantrekkelijk blijven voor recreanten en toeristen. Van provinciaal belang is daarom het verbeteren en vernieuwen van het bestaande aanbod en van de toeristisch-recreatieve infrastructuur. De focus moet komen te liggen op de diversiteit en de kwaliteit van het toeristische product. Niet méér van hetzelfde, maar juist het creëren van toegevoegde waarde ten opzichte van het bestaande toeristische product. De provincie zet in op versterking, uitbreiding en vernieuwing van bestaande bedrijven in relatie met de omgeving, het zogenaamde vrijetijdslandschap. Nieuwvestiging is niet mogelijk in de Ecologische Hoofd Structuur (EHS) en robuuste landbouwgebieden. Voor het inpassen van ruimteveragende functies stelt de provincie voor de SER-ladder als denkmodel te hanteren. Deze methode, geïntroduceerd door de Sociaal Economische Raad, helpt om een goede afweging te maken bij het inpassen van ruimtebehoefte voor wonen, bedrijvigheid en infrastructuur. Het model stelt onder meer dat extra ruimte voor wonen en werken zoveel mogelijk moet worden gezocht in of aansluitend aan bestaand bebouwd gebied en gebundeld rond de nationale en regionale infrastructuur en de openbaar vervoervoorzieningen.

2.2 Trends & ontwikkelingen

In het bestemmingsplan “Buitengebied Midden-Drenthe” legt de gemeenteraad de beleidskaders vast voor de komende tien jaar. Het is daarbij belangrijk om ook te kijken naar de markt. In deze paragraaf wordt een beknopt overzicht gegeven van deze voornaamste trends en ontwikkelingen in de gemeente Midden-Drenthe. De trends en ontwikkelingen komen voort uit gemeentelijke, provinciale en landelijke onderzoeken en uit de marktkennis van de beleidsmedewerker Recreatie & Toerisme. De hieronder beschreven trends en ontwikkelingen vormen naast de andere beleidskaders een basis voor de beleidskeuzes.

- Forse toename van het aantal ouderen in de noordelijke provincies die ook gebruik gaan maken van toeristisch-recreatieve voorzieningen;
- Door demografische bevolkingskrimp in de noordelijke provincies komt het huidige voorzieningenniveau in de dorpen onder druk te staan. Het is een kans voor dorpen om de voorzieningen bij recreatiebedrijven te gebruiken als centrumfunctie. Denk aan een bioscoop, bowling en een zwembad die toegankelijk zijn voor eigen inwoners;
- Consument wordt steeds kritischer (door de invloed van de media, maatschappelijke organisaties en een hoger opleidingsniveau). Door de veeleisendheid van de consument is de markt grilliger en veranderlijker geworden. Een doelgroepgericht en product op maat is de oplossing. Diversiteit is de sleutel tot succes;
- Er is meer aandacht voor de kwaliteit van leven. Dit uit zich in de opkomst van wellness centra, hogere uitgaven voor goed eten en drinken, het gebruik maken van comfortabele luxe voorzieningen etc. Ook de belangstelling voor authenticiteit, streekproducten, kunst, cultuur en evenementen neemt toe;
- Meer vraag naar actieve en sportieve vakanties in de natuur (wandelen, fietsen);
- Vraag naar vaste (luxe) accommodaties (hotels, stacaravans en recreatiewoningen), mede omdat de jonge generatie met een rijbewijs B geen caravan achter de auto mag;
- Geïnitieerd vanuit Europese besluitvorming gaat de sociaal-economische positie van de landbouw ingrijpend veranderen. Deze kentering is al zichtbaar en dwingt agrariërs tot een ingrijpende heroriëntatie. Een van de gevolgen is een zoektocht naar alternatieve bronnen van bestaan. Recreatie & Toerisme kan uitkomst bieden;
- Kortere bijvakanties in Nederland in voor- en naseizoen (weekje Drenthe naast zomervakantie Zuid-Frankrijk);
- Het aanbod kampeeraccommodaties (zowel kleinschalig als regulier) overstijgt de vraag. Hierdoor ontstaat er een scherpe concurrentie en lagere bezettingen op de kampeerterreinen, waardoor ondernemers minder inkomsten hebben om personeel in te huren en te investeren in kwaliteit.

4. VOORGESTELDE BELEIDSKEUZES

4.1 Inleiding

Door het vervallen van de Wet op openluchtrecreatie (WOR) moet de gemeente nu zelf de spelregels voor het kampeerbeleid vaststellen. Midden-Drenthe heeft hierbij onderscheid gemaakt tussen grootschalige kampeerterreinen (reguliere kampeerterreinen en bungalowparken) en kleinschalig kamperen. In dit hoofdstuk worden de beleidskeuzes ten aanzien van kleinschalige recreatie (dat iets breder is dan alleen kleinschalig kamperen) (paragraaf 4.2), reguliere kampeerterreinen (4.3), bungalowparken (4.4), horeca en andere voorzieningen (4.5) en bedrijfswoningen (4.6) aangegeven.

Allereerst wordt een definitie gegeven van het onderwerp. Dan wordt aangegeven wat de aanleiding is om te komen tot een bepaalde beleidskeuze. Omdat de argumenten bij een uiteindelijke beleidskeuze doorslaggevend zijn, is hieraan vervolgens veel aandacht besteed. Ten derde worden eventuele kanttekeningen geplaatst. Tot slot worden de consequenties voor de planologische verwerking in het bestemmingsplan “Buitengebied Midden-Drenthe” toegelicht.

Uitgangspunt bij de beleidskeuzes is het streven naar deregulering. Zaken moeten alleen worden vastgelegd in bestemmingsplannen als er ruimtelijke relevantie is. Daarnaast moet het gaan om toetsbare en handhaafbare voorwaarden. De gekozen beleidsmaatregelen moeten ook voldoen aan de van toepassing zijnde bepalingen uit de (milieu)wetgeving. De regels in bestemmingsplannen moeten zoveel mogelijk algemeen van aard zijn en voldoende flexibel toegepast kunnen worden zonder (te) lange procedures te vereisen. Hierbij zijn in bijzondere situaties afwijkingen en maatwerk mogelijk.

Camping de Reeënwissel in Hoogersmilde, voor jong en oud!

Definitie kleinschalig kamperen: kampeerterrein bij de (voormalige) agrariër, burger of andere hoofdbestemming. Minimaal 2.000 m² en maximaal een hectare groot, inclusief alle noodzakelijke voorzieningen. Als vast kampeermiddel zijn alleen 3 eenvoudige trekkershutten (met een slaap- en kookgelegenheid, maar zonder douche en toilet) toegestaan. Het seizoen voor kleinschalig kamperen loopt van 15 maart t/m 31 oktober en daarbuiten is het terrein leeg (behalve de trekkershutten).

Definitie kleinschalige logiesverstrekking (Bed & Breakfast): slapen en ontbijten bij (voormalige) agrariërs, burgers of andere hoofdbestemmingen op het platteland. In totaal zijn maximaal 3 bed and breakfast (B&B) eenheden per bestemming toegestaan in het bestaande hoofd- of bijgebouw. De eenheden zijn voorzien van een badkamer met douche/bad en toilet en een slaapkamer. Voor het koken moet gebruik gemaakt worden van de centrale voorzieningen. Per kamer moet een parkeerplaats op het eigen terrein gerealiseerd worden.

Definitie kleinschalige dagrecreatie: een terrein van maximaal 500 m² oppervlakte met daarop maximaal 100 m² horeca, zoals een theehuis. Op het terrein kan een breed scala aan kleinschalige dagrecreatieve activiteiten ontwikkeld worden, zoals een doolhof, buitensportbedrijf met verhuur van bijvoorbeeld solexen, een sauna en dierenpark.

Minicamping Thyencamp links en theehuis Altingerhof rechts.

Argumenten en toelichting

Binnen het totale toeristisch-recreatieve product is er plaats voor een specifiek kleinschalig product, onder te verdelen in kleinschalig kamperen, B&B en dagrecreatie. Het voorstel is om deze vormen van recreatie bij ontheffing toe te staan in plaats van bij recht omdat:

- 1) Een afwegingsgrond voor het kiezen voor een ontheffing in plaats van bij recht zijn de omliggende belangen en rechten van omliggende agrarische bedrijven, omwonenden, natuur en milieu, openheid landschap en het inrichtingsplan. Het is belangrijk om de rechten van omliggende (agrarische) bedrijven te beschermen, zodat deze niet gehinderd worden in de bedrijfsvoering. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld de geurgevoeligheid van het kleinschalig kamperen. Het loslaten van het maximale aantal van 15 kampeerplaatsen leidt ertoe dat een kleinschalig kampeerterrein conform het Inrichtingen- en vergunningenbesluit categorie 18 geurgevoelig is ten opzichte van agrarische bedrijven. Dit heeft consequenties voor een omliggende agrariër die daardoor bijvoorbeeld zijn veestapel niet meer mag uitbreiden, omdat die stankoverlast veroorzaken. De kans is dus groot dat door bij recht kleinschalige recreatie toe te staan dat je hinder veroorzaakt voor o.a. de omliggende agrariërs. Het is dus beter kleinschalige recreatieve activiteiten toe te staan met ontheffing, zodat een milieu toetsing kan plaatsvinden en bovenstaande voorbeeld voorkomen wordt.

Ook een inrichtingsplan is wenselijk als we de openheid en ruimtelijke kwaliteit van ons platteland willen waarborgen. Kleinschalige recreatie is een vorm van medegebruik. De ruimtelijke inpasbaarheid zal net als bij andere functies moeten worden getoetst, dit is niet mogelijk als deze vorm bij recht toegestaan wordt. Bijkomend punt is dat naast hetzelfde planologische regime kleinschalige en 'reguliere' recreatie zo veel mogelijk aan dezelfde voorwaarden en wetten en regelgeving dienen te voldoen ("gelijke monniken, gelijke kappen").

- 2) Als we kiezen voor een ontheffing heeft dit als bijkomend voordeel dat we als gemeente een adviserende rol kunnen innemen. Als we de derde minicamping aanvraag in een week binnenkrijgen, kunnen we meekijken of er wellicht een andere optie is die ook geschikt is voor de ondernemer, zoals een dagvoorziening. Uit de landelijke statistieken blijkt namelijk dat voor kleinschalig kamperen de markt verzadigd is. Ook Midden-Drenthe heeft een overaanbod van verblijfsrecreatie en vooral kleinschalig kamperen, zoals te zien is in de figuur. De consequentie is dat iedere toename van een toeristische plaats:
  - a. Niet automatisch extra gasten oplevert;
  - b. De spoeling voor de bestaande ondernemers dunner maakt.

- *Maximaal 3 eenvoudige trekkershutten (de raad heeft dit in haar visiedocument benoemd als eenvoudige blokhutten) met slaapkamer en kookgelegenheid, maar zonder toilet en douche toegestaan op het terrein. Maximale grootte 30 m², 5 meter hoog en één bouwlaag. Let op: alleen toegestaan aansluitend aan het bouwperceel/bestaande bebouwing;*
- *Maximaal 3 B&B eenheden toegestaan in het bestaande hoofd- of bijgebouw;*
- *Max. 50m² bijgebouwen toegestaan voor o.a. sanitaire voorzieningen aansluitend aan de bestaande bebouwing, behalve indien gebruik gemaakt wordt van bestaande bebouwing (dit valt binnen de maximale oppervlakte maat van 1 hectare);*
- *Dagrecreatie: max. 500 m² totale oppervlakte van het bestemmingsvlak mag gebruikt worden voor een doolhof, buitensportactiviteiten, een dierentuin en andere innovatieve ideeën (binnen de maximale oppervlakte maat van 1 hectare totaal).*
- *Horeca-activiteiten: max. 100 m² van de bestaande bebouwing op het bestemmingsvlak mag gebruikt worden voor horeca activiteiten zoals een theehuis of een wijnhuis incl. terras, keuken en zaal (dit valt binnen de maximale oppervlakte maat van 1 hectare);*
- *De verschillende activiteiten mogen binnen hun eigen beperkingen gecombineerd worden tot maximaal 1 hectare (bijv. max. 500 m² buitensportactiviteiten, 3 B&B eenheden, 3 trekkershutten en 9.500 m² kleinschalig kamperen);*
- *Er is sprake van een ondergeschikte tak (nevenactiviteit) of deeltijdfunctie en de ondergeschiktheid aan de hoofdbestemming moet aangetoond kunnen worden.*

Enkele bij alle (bouw- en gebruik)regels geldende verplichtingen

1. *Verplichte toetsing ondernemersplan op haalbaarheid en toegevoegde waarde (vernieuwend of aanvullend) voor het bestaand toeristisch aanbod;*
2. *Het recreatieterrein moet minimaal 50 m van de perceelgrens van buiten het bedrijf gelegen (bedrijfs)woningen gesitueerd zijn en er mag geen sprake zijn van onevenredige schade voor de aangrenzende (agrarische) bedrijven;*
3. *Er mogen geen significante gevolgen zijn voor de milieusituatie (toetsing aan de Wet geurhinder en de Wet omgekeerde werking van milieu verplicht), natuurlijke (Natura 2000) en landschappelijke waarden (open gebieden, robuuste landbouwgebieden en EHS), de verkeersveiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;*
4. *Het recreatieterrein moet gelegen zijn op of aansluitend aan het bebouwde bouwperceel/blok om versnippering in het landschap te voorkomen;*
5. *Op het eigen terrein dient te worden voorzien in voldoende parkeergelegenheid (per standplaats, bouwwerk en B&B kamer een parkeerplaats);*

4.2.2. Voorstel 2: Wijzigingsbevoegdheid naar recreatieve hoofdbestemming

Beleidskeuze 2:	Wijzigingsbevoegdheid opnemen voor het wijzigen van kleinschalige recreatie als nevenactiviteit bij de bestemmingen Agrarisch, Wonen, Landgoed en overige Bedrijven naar een volwaardige recreatieve bestemming (R-VR1 en R-VR3).
------------------------	---

Aanleiding

Bij de afdeling Bouwen en Wonen van de gemeente komen regelmatig ondernemers met de vraag om de agrarische bestemming met kleinschalige recreatie als nevenactiviteit om te zetten naar een volwaardige toeristische bestemming. Momenteel bestaat geen beleid om dit te regelen. Lange procedures zijn nodig. De beoordeling voor vergunningverleners is lastig en niet eenduidig. Een oplossing is gewenst.

Argumenten/toelichting

Indien een kleinschalig recreatief bedrijf na het afstoten van de agrarische activiteiten of door het succes van de kleinschalige activiteit wil doorgroeien, dient deze activiteit beoordeeld te worden als een regulier recreatiebedrijf en ook zo bestemd te worden. Ook in het visiedocument van de gemeenteraad uit 2008 wordt beschreven dat het belangrijk is om mogelijkheden te bieden om te groeien en te ontwikkelen tot een volwaardig toeristisch product. Daarom is de aanbeveling om dit in het nieuwe bestemmingsplan mogelijk te maken door een wijzigingsbevoegdheid.

Wijziging recreatieve hoofdbestemming

De bestemming wordt gewijzigd in de bestemming "Recreatie 1" of "Recreatie 3" ten behoeve van de uitbreiding van een bestaand recreatieterrein dan wel de aanleg van een nieuw recreatieterrein, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- *Minimale oppervlakte van het bestemmingsvlak is 1 hectare.*
- *Rekening gehouden wordt met voorzienbare nieuwe infrastructuur (wandel- en fietspaden, knooppunten etc.).*
- *Voldaan wordt aan de verplichte duurzame en bedrijfsmatige exploitatie, bijdrage aan de werkgelegenheid en aan de levendigheid van het platteland, ook voor eigen inwoners (toetsbaar met aantal beoogde voorzieningen zoals minimaal een sportvoorziening en horeca, ondernemersplan en haalbaarheidsstudie)*
- *De aanvullende verplichtingen zoals genoemd op pagina 20 getoetst worden.*

4.3 (Reguliere) kampeerterrinen R-VR1 (volwaardige camping)

4.3.1 Inleiding & definitie

De van oudsher veel voorkomende reguliere kampeerterrinen (campings) behoren tot deze categorie. Veel campings zijn in de loop der jaren gegroeid van eenvoudige terreinen voor tenten en caravans tot in sommige gevallen recreatieparken met stacaravans, stachalets en uitgebreide centrumvoorzieningen. In de praktijk komen veel situaties voor, waarbij recreatiebedrijven zowel terreinen voor tenten en tourcaravans aanbieden, alsook terreinen voor stacaravans en huisjes op één kampeertrein. Ook in de toekomst wordt verwacht dat er behoefte blijft bestaan aan een gevarieerd aanbod aan kampeer, stacaravan en bungalowvoorzieningen op één park.

Midden-Drenthe beschikt reeds over een zeer ruim en gevarieerd aanbod verblijfsrecreatie. Kwantitatieve uitbreiding van het aanbod aan verblijfsrecreatie heeft dan ook niet de hoogste beleidsprioriteit. Wel is blijvend aandacht nodig voor innovatie en nieuwe impulsen. In veel gevallen is kwaliteitsverbetering mogelijk binnen de bestaande terreinen. In enkele gevallen zal hiervoor ruimte gezocht worden door uitbreiding van bestaande verblijfsrecreatie terreinen. Het gemeentelijk beleid is erop gericht dit onder voorwaarden mogelijk te maken:

- Uitbreiding moet leiden tot kwaliteitsverbetering van het recreatieterrein;
- Uitbreiding moet inspelen op de duurzame trend in de sector;
- Uitbreiding dient een specifieke en groeiende doelgroep aan te spreken;
- Uitbreiding moet zorgen voor diversiteit in het aanbod (productdifferentiatie);
- Er dient voldoende aandacht te worden besteed aan landschappelijke inpassing;
- De schaal/omvang van de ontwikkeling dient te passen bij de beoogde locatie.

Definitie regulier kampeertrein: *Volwaardig grootschalig kampeertrein dat bedrijfsmatig geëxploiteerd wordt. Op het terrein bevinden zich velden met toeristische plaatsen, stacaravans en eventueel huisjes. Voor ieder wat wils! Daarnaast is er een centrumvoorziening met een restaurant, campingwinkel en vaak een zwembad en tennisbanen. De kinderen worden 's middags vermaakt in de kinderclub en 's avonds is er regelmatig live entertainment voor de gasten. Deze bestemming wordt in het bestemmingsplan met "Recreatie-Verblijfsrecreatie 1" (R-VR1) aangeduid.*

Argumenten en toelichting

De ondernemer moet flexibel zijn en kunnen inspelen op veranderende marktomstandigheden. Gemeenten moeten ruimte bieden voor creatieve ontwikkelingen en het volgen van trends door ondernemers. Het loslaten van specifieke benamingen van recreatief nachtverblijf zoals stacaravan, stachalet en tenthuisje en het komen tot één benaming, namelijk vergunningsvrije bouwwerken met maximale maten, geeft ondernemers de komende tien jaar meer flexibiliteit in wat ze neer mogen zetten op het terrein.

De onderlinge afstand tussen de vergunningsvrije bouwwerken wordt gesteld op 6 meter in verband met de brandveiligheid, een brandweerwagen moet tussen de bouwwerken door kunnen rijden.

Bovenstaande betekent dat t.o.v. het huidige bestemmingsplan de maximale aantallen voor stacaravans en stachalets per hectare en de maximale goothoogten en dergelijke komen te vervallen. De Bor wordt gevolgd en de maximale maten van 70m² oppervlakte en 5 meter hoog worden overgenomen. Daarbij wordt wel de eis gesteld van maximaal één bouwlaag, om naast het onderscheid van de oppervlakte ook dit onderscheid te houden met volwaardige bungalowparken.

Het is vrij aan de ondernemer om te kiezen hoeveel en welke soorten bouwwerken hij wil plaatsen. In de markt is eerder behoefte aan minder standplaatsen per hectare dan aan meer. Bovendien zijn er andere wetten/regelingen (zoals het Besluit milieubeheer, de Wet bodembescherming, het waterleidingbeleid en de brandveiligheidsverordening) op basis waarvan voorschriften worden gesteld die de kwaliteit van een kampeerterrein kunnen regelen en zorgen dat de ondernemer niet te veel kampeerplaatsen per hectare realiseert.

Kanttekeningen

Ten eerste een kanttekening over het loslaten van de maximale aantallen bouwwerken per hectare. Een te grote dichtheid van kampeermiddelen is landschappelijk ongewenst. Maar ook de gasten vragen om meer ruimte en privacy en kiezen minder snel voor een park met een te grote dichtheid aan kampeermiddelen. De markt reguleert dit dus zelf wel.

Ook de zorg om permanente bewoning speelt. De grootte van een bouwwerk (40 of 70 m²) heeft echter geen directe relatie met permanente bewoning. Permanente bewoning is in strijd met het bestemmingsplan en dient gehandhaafd te worden op strijdig gebruik van recreatieve doeleinden.

Ten derde biedt de Bor ook de mogelijkheid om vergunningsvrije bouwwerken voor een permanent gebouwd recreatief nachtverblijf (van steen) te bouwen. Dit is iets anders dan de

- 2) Door het opnemen van voorwaarden voor vergunningsvrije bouwwerken en het vervallen van het onderscheid tussen stacaravans, tenthuisjes en dus ook trekkershutten vervalt bij de bestemming R-VR1 het artikel met betrekking tot de trekkershutten (artikel 20.3 lid e).

Centrumvoorziening van Recreatiepark de Horrebieter links en stacaravan op familiecamping de Reeënwissel rechts

verblijfsrecreatieve middelen ten behoeve van recreatief nachtverblijf aanwezig mogen zijn, met inachtneming van de voorwaarden:

Voorwaarden ontheffing gebruik kampeerterrein (R-VR1):

- *Het recreatieterrein moet een bedrijfsmatige exploitatie hebben.*
- *Het recreatieterrein dient de bestemming R-VR1 te hebben.*
- *Ontheffing wordt slechts verleend voor maximaal 20% van de oppervlakte van het perceel tot een maximum van 1 hectare.*
- *Er dient sprake te zijn van een toegevoegde waarde voor het bestaande recreatieve product (meetbaar door te kijken naar de kwaliteitsverbetering en diversiteit).*
- *Er dient sprake te zijn van een goede landschappelijke inpassing, waarbij de verblijfsrecreatieve middelen niet mogen leiden tot een onevenredige aantasting van de in de directe omgeving voorkomende natuurlijke, milieu en landschappelijke waarden.*

Kanttekeningen

In de voorwaarden is de onevenredige aantasting van natuur en landschap opgenomen. Tevens gaat het over een relatief klein deel van het perceel (maximaal 1 hectare). Bij een permanente en volledige wijziging van het bestemmingsvlak naar het nieuwe recreatieve nachtverblijfproduct moet een partiële herziening aangevraagd worden en kunnen onder andere de volledige milieutoetsen plaats vinden. De veiligheid wordt geregeld in de woningwet.

Consequenties voor het bestemmingsplan

In het bestemmingsplan bij Recreatie-VerblijfsRecreatie1 (R-VR1) moet een extra artikellid met een ontheffing gebruik regulier kampeerterrein opgenomen. Hierin moet staan dat burgemeester en wethouders een ontheffing kunnen verlenen onder voorbehoud van de voorwaarden zoals bij de argumentatie benoemd.

Kanttekeningen

Momenteel voldoen 7 campings aan de eis van 5 hectare. Daarnaast moet rekening gehouden worden met andere campings die door de aankoop van extra grond ook aan deze eis kunnen voldoen. Op de extra aangekochte grond (bijvoorbeeld een agrarische bestemming) is de wijzigingsbevoegdheid van beleidskeuze twee (pagina 22) van toepassing. Het totale perceel (of een gedeelte) van minimaal 5 hectare kan nu gewijzigd worden in R-VR2.

Het toestaan van 100% omzetting kan leiden tot verstening van het landschap. Om dit te voorkomen worden de voorwaarden van landschappelijke inpassing van het terrein gesteld.

De bestaande bungalowparken (R-VR2 bestemmingen) kunnen last krijgen van extra parken in de omgeving. Ons doel is ruimte bieden voor ondernemen, de verantwoording van verzadiging van de markt ligt bij de ondernemers. De markt bepaald en wie goed is (professionaliteit, kwaliteit bedrijf en ondernemerschap) die blijft.

Consequenties voor het bestemmingsplan

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming Recreatie – Verblijfsrecreatie 2, mits voldaan wordt aan de bij de argumenten benoemde voorwaarden.

4.4.2 Voorstel 6: “Zwaarder=lichter” principe

Beleidskeuze 6: Toepassen van het “zwaarder=lichter” principe.

Aanleiding

De toeristische markt is sterk aan trends en ontwikkelingen onderhevig. Door het “zwaarder=lichter principe” toe te passen voorkom je dat een ondernemer met een recreatieterrein met bestemming Recreatie – Verblijfsrecreatie 2 (recreatiewoningen) die zijn terrein inricht met mooie chalets, maar door marktontwikkelingen toch weer een kampeerveld wil inrichten, dat dan niet meer mag. Ook de ruimte die geboden wordt voor agrariërs en burgers (zoals de B&B eenheden) moet voor toeristische ondernemers mogelijk zijn.

Argumenten/toelichting

De zwaarste recreatiebestemming impliceert dat lichtere vormen ook toegestaan zijn. Zo voorkomen we dat een ondernemer beperkt wordt in zijn mogelijkheden om zijn recreatieterrein dat is ingericht met recreatiewoningen, als gevolg van de trends en ontwikkelingen in de sector geheel of gedeeltelijk te wijzigen in een camping/kampeerterrein. Deze beleidskeuze sluit aan bij de strategie ruimte bieden voor ondernemen.

Kanttekeningen

Allereerst moet de kanttekening gemaakt worden dat het “zwaarder=lichter” principe niet andersom werkt! Een agrariër met een kleinschalig kampeerterrein mag dus niet zomaar stacaravans plaatsen.

Door de R-VR2 terreinen de gelegenheid te bieden ook tijdelijke kampeermiddelen te plaatsen kan de toeristische ondernemer een divers aanbod producten aanbieden aan de markt. Dit kan echter ook leiden tot een chaotisch overzicht op het terrein als bungalows en caravans naast elkaar komen te staan. Ook kan het door deze keuze minder aantrekkelijk worden voor een potentiële koper om voor een bungalow te kiezen. Een professionele ondernemer zal waken dat dit niet gebeurt en zijn terrein groeperen.

Deze kanttekeningen zijn afwegingen die de toeristische ondernemer moet maken op basis van zijn analyse van de vraag en zijn aanbod. De markt vraagt om meer ruimte op dit terrein om zo de ondernemers hierin de keuze te geven en de gemeente geeft deze ruimte.

Consequenties voor het bestemmingsplan

Opnemen regels van kleinschalig kamperen bij R-VR1, R-VR2 en R-VR3. En ook de regels voor R-VR1 bij de bestemming R-VR2 opnemen.

4.5 Horeca en andere voorzieningen bij recreatieve bestemmingen

4.5.1 Inleiding & definitie

Binnen de horeca en andere voorzieningen kan onderscheid gemaakt worden tussen zelfstandig en ondersteunend. Zelfstandige horeca dient direct als zodanig bestemd te worden en valt niet onder deze categorie. Ondersteunende horeca en andere voorzieningen functioneren als ondersteuning aan de reguliere en kleinschalige recreatieve activiteiten. Het onderscheid tussen zelfstandige horeca en ondersteunende horeca en voorzieningen is planologisch relevant, omdat bij ondersteunende horeca en andere voorzieningen de hoofdbestemming het uitgangspunt is. Van belang is dat ook bij ondersteunende horeca en andere voorzieningen wordt voldaan aan alle bepalingen en wettelijke voorschriften. Op dit vlak is er geen onderscheid tussen beiden.

Links volwaardige horeca bij de Westerburcht in Westerbork en rechts ondersteunende horeca en andere voorzieningen in de Market Dome van CenterParcs Kempervennen

van het totale plattelandproduct in de gemeente, De marktwerking die hierdoor ontstaat, is een gezonde concurrentie voor de bestaande ondernemers. Een goed voorbeeld hiervan is het dorp Westerbork. Door samenwerking wordt het aanbod van dit dorp versterkt (meer keuzemogelijkheden) en dus aantrekkelijker gemaakt voor toeristen, die dan vaker komen, langer blijven en dus meer besteden, waarvan iedereen profiteert.

Consequenties voor het bestemmingsplan

De maximale maat van 100 m² bij de specifieke gebruiksregels van de recreatie bestemmingen wordt los gelaten. Horecavoorzieningen moeten passen binnen de maximale maten van de gezamenlijke oppervlakte van de gebouwen en overkappingen van het bestemmingsvlak. Hierbij moet duidelijk naar voren komen dat het gaat om ondergeschikte horeca voorzieningen en deze dus niet de hoofdactiviteit van het bedrijf vormen.

Natuurlijk is de keuze ook aan de ondernemer of hij gebruik maakt van deze extra gebruiksregel in het bestemmingsplan. Het kan zijn dat hij door o.a. capaciteitsproblemen hier geen behoefte aan heeft.

Consequenties voor het bestemmingsplan

In de gebruiksregels of bij de bestemmingsomschrijving van Recreatie - Verblijfsrecreatie 1, Recreatie - Verblijfsrecreatie 2 en Recreatie - Verblijfsrecreatie 3 in het bestemmingsplan "Buitengebied Midden-Drenthe" opnemen dat de (horeca)voorzieningen van het bedrijf ook ten dienste staan van derden.

4.6 Bedrijfswoningen bij recreatieve bestemmingen

4.6.1 Inleiding & definitie

De ontwikkelingen in de afgelopen 10 tot 15 jaar zorgen ervoor dat de kampeer- en bungalowsector in Nederland in hoge mate geprofessionaliseerd en geïntensiveerd is. De verblijfsrecreant is mobieler, veeleisender en jaarrond actief. Gasten moeten intensiever ' bezig' gehouden worden en/of vragen om een meer intensieve dienstverlening (soms in combinatie met zorg).

Een en ander betekent voor de recreatieondernemer dat:

- Permanent toezicht op het terrein vereist is, in principe gedurende 24 uur per dag, 7 dagen in de week en 365 dagen per jaar;
- De waakzaamheid ten aanzien van calamiteiten, brand, inbraak en vernielingen noodgedwongen wordt verhoogd. Het veiligheidsaspect is op het recreatiebedrijf een elementaire voorwaarde ten aanzien van het kwaliteitsbeeld van de gast over het recreatiebedrijf. Bewaking van en zorg over onder meer de recreatieverblijven van gasten; ook in de stille(re) periodes;
- De dienstverlening gedurende het gehele recreatie seizoen, in toenemende mate gedurende het gehele jaar, op niveau dient te zijn (persoonlijk welbevinden van de gasten);
- Het terreinbeheer gedurende het gehele jaar zo optimaal mogelijk moet kunnen worden uitgevoerd.

Er is een duidelijke tendens waar te nemen naar meer personeel op recreatiebedrijven. Voor de werkgelegenheid is dit een positieve ontwikkeling, maar het vraagt ook om een antwoord op de vraag van huisvesting.

ondernemers in de gemeente is het voorstel om net als bij agrarische bestemmingen 1 bedrijfswoning bij recht toe te staan en een tweede met ontheffing.

Kanttelingen

Over het algemeen willen we een tweede bedrijfswoning in het bestemmingsplan “Buitengebied Midden-Drenthe” pas toestaan als de noodzaak is aangetoond. Op het moment dat de woning weer verkocht wordt, is het risico groot dat ze als burgerwoning verkocht worden i.p.v. als bedrijfswoning. Dit heeft negatieve gevolgen voor enerzijds het bedrijf en anderzijds de nieuwe bewoners. Om extra oplettendheid hiervoor in te bouwen is een tweede bedrijfswoning alleen met ontheffing toegestaan. Hier kan dus een afweging van de relevantie gemaakt worden en de toetsing aan milieu eisen zoals de omgekeerde werking kan uitgevoerd worden.

Met de ontheffing bestaat ook de mogelijkheid om te controleren of er geen sprake is van een splitsing van het terrein. In dat geval kan het voorkomen dat op de andere helft al twee bedrijfswoningen gerealiseerd zijn. De nieuwe aanvraag wordt dan gezien als derde bedrijfswoning en niet gehonoreerd.

Consequenties voor het bestemmingsplan

In de bestemmingen Recreatie - Verblijfsrecreatie 1, Recreatie - Verblijfsrecreatie 2 en Recreatie - Verblijfsrecreatie 3 in het bestemmingsplan “Buitengebied Midden-Drenthe” moet een extra ontheffing van de bouwregels opgenomen worden.

Ontheffing van de bouwregels tweede bedrijfswoning op verblijfsrecreatieve terreinen

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd ontheffing te verlenen voor de bouw van een tweede bedrijfswoning op bouwvlakken met de hoofdbestemming Recreatie (R-VR1, R-VR2 of R-VR3), met inachtneming van het volgende:

1. Planwijziging wordt alleen toegestaan indien voor het beheer van het terrein permanent toezicht noodzakelijk is voor het permanente toezicht op het recreatieve verblijf en er voldoende bedrijfsomvang aanwezig is in verband met de duurzaamheid van het bedrijf als volwaardig meermansbedrijf (bedrijfsmatige exploitatie);
2. De situering van de bedrijfswoning dient een duidelijke relatie te hebben met het bedrijf en moet binnen het verblijfsrecreatieve bedrijf plaats vinden;
3. Er mag niet al een tweede bedrijfswoning zijn gebouwd;
4. Voor het overige dienen de aanvullende verplichtingen zoals genoemd op pagina 20 getoetst te worden.

Het ontwerp bestemmingsplan moest verbeterd en aangevuld worden in 2010, met name door de aanvulling van de PlanMER. Dit gaf ook ruimte om het gemeentelijk beleid op één belangrijk onderdeel te actualiseren. Dit is het beleid voor Recreatie en toerisme in de gemeente, in het bijzonder in het buitengebied. In het voorontwerp BP BG en het (ingetrokken) ontwerp BP BG zat namelijk een systeem voor recreatie en toerisme dat verouderd en niet meer actueel was. Zowel door de gewijzigde economische omstandigheden als door voortschrijdend inzicht, en de inwerkingtreding van de Wabo was er aanleiding om het beleid te herzien.

Dit heeft ertoe geleid dat na intern en extern vooroverleg een discussienota hierover aan de raadscommissie is voorgelegd. Het doel van de bijeenkomst was komen tot toeristische beleidskaders voor het buitengebied die vervolgens juridisch vastgelegd worden binnen de ruimtelijke kaders van het bestemmingsplan "Buitengebied Midden-Drenthe". De bijeenkomst heeft in oktober 2010 plaatsgevonden. De conclusies uit de discussie in de commissie zijn samen met het stuk zelf verwerkt in dit ontwerp BP BG. Inspraak is mogelijk tijdens de normale inzage procedure van het bestemmingsplan. Uiteindelijk zal de gemeenteraad, via de raadscommissie, het bestemmingsplan met de toeristische mogelijkheden vaststellen.

In de discussienota staan tien stellingen/beleidskeuzes. Uitgangspunt bij de beleidskeuzes is het streven naar deregulering. Zaken moeten alleen worden vastgelegd in bestemmingsplannen als er ruimtelijke relevantie is. Daarnaast moet het gaan om toetsbare en handhaafbare voorwaarden. De regels in bestemmingsplannen moeten zoveel mogelijk algemeen van aard zijn en voldoende flexibel toegepast kunnen worden zonder te lange procedures te vereisen. Hierbij zijn in bijzondere situaties afwijkingen en maatwerk mogelijk.

De commissies Ruimte & groen heeft zich gebogen over de stellingen. De volgende vragen bleven aan het einde van de avond onbeantwoord en zijn nader uitgezocht en worden hieronder toegelicht. Voor de overige stellingen en argumentatie verwijzen wij u graag naar de discussienota zoals die is opgenomen in de bijlagen van de regels van het ontwerp bestemmingsplan.

Stelling 2

Wijzigingsbevoegdheid opnemen voor het wijzigen van kleinschalige recreatie als nevenactiviteit bij de bestemmingen Agrarisch, Wonen, Landgoed en overige Bedrijven naar een volwaardige recreatieve bestemming (R-VR1 en R-VR3).

- Bij stelling 2 werd aangegeven dat de voorwaarde voor wijziging van minimaal 1 hectare laag en weinig onderscheidend is van een minicamping. De vraag is of dit minimum omhoog kan naar 2-3 hectare? Uit onderzoek in het werkveld blijkt dat je hiermee echter de ondernemers beperkt en dat is niet de bedoeling. Onze doelstelling is het bieden van ruimte voor ondernemen en daarom blijft het minimum van 1 hectare staan.
- Verder kwam de vraag naar voren hoe we een ondernemersplan en een jaarronde exploitatie toetsen? Dit komt overeen met de vraag hoe de toegevoegde waarde op bestaand aanbod gemeten kan worden. Onderscheidendheid en vernieuwendheid meten is altijd subjectief. Bij twijfel hebben we de beschikking over beleidsinstrumenten als het Kwaliteitsteam Natuurlijke Recreatie die ons als onafhankelijke partij kunnen adviseren over het wel of niet vergunnen op basis van een ondernemersplan.

Stelling 3

Op reguliere kampeerterrinen vergunningsvrije bouwwerken tot 70 m² toestaan met een

